

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Leja Ambrožič

Svetovalno delo ob prehodu otrok iz vrtca v šolo

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Leja Ambrožič

Svetovalno delo ob prehodu otrok iz vrtca v šolo

Diplomsko delo

Mentor: dr. Milko Poštrak

Ljubljana, 2016

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Ime in priimek: Leja Ambrožič

Naslov diplomske naloge: Svetovalno delo ob prehodu otrok iz vrtca v šolo

Kraj: Bled

Leto: 2016

Število strani: 97 Število slik: 1 Število tabel: 2 Število intervjujev: 8

Mentor: dr. Milko Poštrak

Ključne besede: socializacija, dejavniki odraščanja, svetovalno delo v vrtcu, svetovalno delo v šoli, vzgojni pristop.

Povzetek: Prehod iz vrtca v šolo je za otroka pomemben. To pravim zato, ker otrok ne zamenja zgolj ustanove, prostora, ljudi, ki so izvajalci vzgoje in izobraževanja, ampak vstopi v novo vzgojno-izobraževalno okolje. Otroci se torej z vstopom v šolo srečajo z novim načinom dela, vzgojnimi pristopi in pravili, kar za otroke predstavlja nove izzive (Vonta 1995). Da pa bi se otrok z novimi izzivi uspešno spoprijel in šolo doživel kot nekaj pozitivnega, se mi zdi pomembno, da odrasli otroku pri prehodu oziroma vstopu v šolo nudijo vso pomoč in podporo, ki jo za dosego tega potrebuje (Čačinovič Vogrinčič 2008). Pri tem se bom navezala na delo svetovalnih služb v vrtcu in šoli, ki skrbita za lažji prehod otrok.

First Name: Leja

Last name: Ambrožič

Title: Advisory work in transition from preschool education to school education

Adress: Bled

Year: 2016

Number of pages: 97

Number of pictures: 1

Number of tables: 2

Number of interviews: 8

Mentor: dr. Milko Poštrak

Key words: socializatin, factors of growing up, advisory work in kindergarten, advisory work in school, educational approaches.

Abstract: Transition from kindergarten to school is important for the child. I believe this because the child does not simply replace the institution, environment and people who are providers of education but enters into a new educational environment. Children joining the school are therefore confronted with new ways of working, educational approaches and rules, making new challenges for children (Vonta 1995). In order for a child to successfully tackle with new challenges and experiencing school as a positive thing, it seems important to me that the adults provide the child all the help and support he or she needs when entering a new school (Čačinovič Vogrinčič 2008). In doing so, I will refer to the work of advisory services in kindergarten and school, which also care for easier transition of children.

PREDGOVOR

Prehod iz vzgojno-izobraževanega okolja vrtca ali družine v domeno osnovnošolske vzgoje in izobraževanja je pomemben. Otroci namreč vstopijo v novo institucijo, ki se od prejšnje razlikuje po strukturi, filozofiji in načinu delovanja. Različnost dela in pričakovanj pa lahko za otroka predstavljajo dodaten izziv (Vonta 1995: 65,66). Pri soočanju z novimi okoliščinami so otroku v podporo predvsem starši in zaposleni v vzgojno-izobraževalni instituciji. S strani vrtca in šole ima prav svetovalna služba ključno vlogo, saj predstavlja mesto pomoči, podpore in medsebojnega sodelovanja (Čačinovič Vogrinčič 1999:17).

Teoretični del naloge sem začela z opisom procesa socializacije, ki se mi zdi potreben za nadaljevanje opisa dejavnikov socializacije in vzgojnih pristopov. Med dejavnike socializacije spadata tudi vrtec in šola, kjer otrok pride v stik z različnimi vzgojnimi pristopi. Na kratko sem pisala tudi o razvoju, zakonskem okviru in javnih ter zasebnih šolah in vrtcih. Nazadnje sem omenila še vlogo in delovanje svetovalne službe v prej omenjenih vzgojno-izobraževalnih institucijah.

Z raziskavo oziroma empiričnim delom naloge sem želela ugotoviti kakšne dejavnosti organizirata vrtec in šola za lažji prehod otrok v šolo, kakšna je pri tem vloga svetovalne službe, v katerih primerih svetovalni službi v tem obdobju sodelujeta med seboj in kaj pri medsebojnem sodelovanju, ki bi prispeval k lažjemu vstopu v šolo, pogrešata.

KAZALO VSEBINE

1	TEORETIČNI UVOD	1
1.1	SOCIALIZACIJA	1
1.1.1	Potek socializacijskih procesov	1
1.1.2	Razvoj osebe v procesu socializacije	7
1.1.3	Temeljne potrebe človeka	9
1.1.4	Družbeni dejavniki odraščanja	10
1.1.5	Vzgojni pristopi	14
1.2	VRTEC	18
1.2.1	Varstvo in vzgoja predšolskih otrok v Sloveniji	18
1.2.2	Zakonski okvir za vrtce	18
1.2.3	Javni in zasebni vrtci	19
1.3	PREHOD OTROK IZ VRTCA V ŠOLO	20
1.4	OSNOVNA ŠOLA	22
1.4.1	Osnovnošolsko izobraževanje v Sloveniji	22
1.4.2	Zakonski okvir za osnovne šole	23
1.4.3	Javno in zasebno šolstvo	24
1.5	SVETOVALNA SLUŽBA V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIH USTANOVAH	25
2	EMPIRIČNI DEL	29
2.1	PROBLEM	29
2.2	METODOLOGIJA	29
2.2.1	Vrsta raziskave	29
2.2.2	Merski instrumenti in viri podatkov	29
2.2.3	Populacija in vzorčenje	30
2.2.4	Zbiranje podatkov	30
2.2.5	Obdelava in analiza podatkov	30
3	REZULTATI	32

4	RAZPRAVA	41
4.1	Svetovalna služba v vrtcu	41
4.2	Svetovalna služba v osnovni šoli	45
5	SKLEP	49
6	PREDLOGI	51
7	UPORABLJENA LITERATURA.....	52
8	PRILOGE	56
8.1	Obdelava podatkov – podčrtani deli besedila	56
8.2	Obdelava podatkov – vnos v tabelo in pripis pojma, ki podčrtani del opredeljuje.	72
9	POVZETEK	97

SEZNAM TABEL

Tabela 1.1: Razpredelnica področij in stadijev razvoja osebnosti.....	8
Tabela 2.1: Primer 2. koraka kvalitativne obdelave podatkov	31

SEZNAM SLIK

Slika 2.1: Maslowa hierarhija potreb.....	10
---	----

1 TEORETIČNI UVOD

1.1 SOCIALIZACIJA

Človek ima kot biološko bitje sposobnosti, po katerih se razlikuje od drugih bitij. Ima »razum (animal rationale), s katerim človek spoznava odnose v okolnem svetu in zavest o sebi kot posebnem bitju, ki se loči od drugih bitij« (Bergant 1970: 15). Je socialno bitje, ki deluje po določenih moralnih načelih, ki mu omogočajo bivanje v družbi. Posledica družbenega načina življenja pa je med drugim tudi razvoj socialnih čustev, kot je na primer sočustvovanje. Vendar pa človek teh bistvenih sposobnosti ob rojstvu še nima razvitih. Te in še druge značilnosti človek razvije skozi dolgotrajen in kompleksen proces »učlovečanja« oziroma socializacije (Bergant 1970: 15–16).

Socializacija je torej izraz za označevanje procesov, ki posameznika vključujejo in navajajo na življenje v družbi, v katero se je rodil in v kateri živi. Človek usvaja norme, vrednote in družbeno sprejemljive oblike vedenja, kar mu omogoča rast in razvoj. V procesu socializacije se oblikuje osebnost, s tem pa se izoblikuje način komunikacije, mišljenja, vrednotenja in čustvovanja (Barle et al., 1996: 58–60). Skozi proces socializacije človek tako postane družbeno bitje (Musek in Pečjak, 2001: 246).

1.1.1 Potek socializacijskih procesov

Različni teoretiki so socializacijski proces razdelili na različno število faz oziroma stopenj, tako da o enotni delitvi ne moremo govoriti. Sama se bom osredotočila na najpogostejšo delitev socializacije na dve stopnji, primarno in sekundarno (Poštrak 1994: 331), in socializacijske teorije Parsonsa, pri katerem bom omenila tudi Freuda, G.H. Meada in E. Durkheima. Na kratko se bom ustavila še pri terciarni socializaciji, resocializaciji, ponovni socializaciji oziroma socializaciji odraslih (Poštrak 1994).

Na podlagi starosti, fizične in intelektualne dozorelosti, govorimo o primarni in sekundarni socializaciji. Za primarno socializacijo, v katero štejemo obdobje otroških let, je značilna otrokova popolna nesamostojnost in odvisnost. V sekundarno socializacijo spada obdobje dozorevanja, čas pubertete ter fizične dozorelosti. Meje med koncem ene in začetkom ter koncem druge socializacije ni mogoče natančno začrtati. Poleg zgoraj omenjenih se govori še o terciarni socializaciji, ki časovno sledi sekundarni in zajema obdobje, ko se

posameznik po podaljšanem šolanju osamosvoji, pri tem pa se je primoran uskladiti z novimi življenjskimi okoliščinami, npr. s svojim delovnim okoljem, z družbenimi vlogami ipd. (Južnič 1989: 49).

Primarna socializacija poteka v obdobju zgodnjega otroštva, najpogosteje znotraj družine. Vsi kasnejši socializacijski procesi se nanašajo prav na osnove, temelje, ki se vzpostavijo v primarni socializaciji (Barle et al., 1996: 62).

Tudi Južnič (1989: 50–54) omenja, da se v tem obdobju vzpostavijo osnove in zametki osebnosti, ki imajo tako močan in trajen učinek na posameznikovo vedenje, navade, govor idr., da se teh vplivov zgodnje vsrkanih socializacijskih in inkulturacijskih vsebin celo v zrelem, odraslem obdobju življenja človek ne more kar tako otresti. V tem obdobju se razvijajo temeljne življenjske, kulturne navade, ki se jih otrok nauči s posnemanjem in oponašanjem staršev. Sprva posnemanje poteka na nezavedni ravni, kasneje pa posnemanje postane zavesten proces, saj otrok sam izbira koga in kaj bo posnemal. V tem obdobju otrok že začenja z iskanjem lastne identitete, ki poteka s skorajda nezavednim vživljanjem v vloge, stališča, domnevne občutke odraslih, torej s procesom identifikacije z odraslimi. Bergantova (1970: 34) pravi: »Poleg tega ima vzgoja oziroma socializacija opraviti pri otroku v tem času še z izredno močno prirojeno instanco osebnosti, ki jo imenujemo Id, in ki se kaže v močni egocentričnosti, nagonski usmerjenosti k neposrednemu ugodju in anarhičnosti majhnega otroka. Otrok se pri tem s trmo upira vzgojnim zahtevam staršev, ki želijo otroka vpeljati v družinski red«.

Struktura osebnosti posameznika naj bi se izoblikovala v življenju posameznika že zelo zgodaj, zato se je v obdobju **sekundarne socializacije** ne more bistveno spremeniti. Glavni proces v obdobju sekundarne socializacije je prilagajanje med temelji osebnosti posameznika in družbo ter njeno kulturo. To pomeni, da temelje primarne socializacije lahko le delno modificiramo, ne moremo pa spremeniti vseh komponent. Sekundarna socializacija se posreduje v institucionaliziranem okolju, kjer so učitelji predstavniki ustanove. S tem ta socializacija postane bolj neosebna in bolj formalna kot primarna socializacija. V tem obdobju postanejo pomembnejši tudi motivacijski razlogi, kjer posameznik preko različnih tehnik ugotavlja identifikacijsko nujnost, kar je tudi pogoj za učinkovito socializacijo (Južnič 1989: 54–59). Barletova (et al., 1996: 63) pravi, da se v obdobju sekundarne socializacije učimo od staršev in institucij, ki sistematično skrbijo za družbeno nadzorovano socializacijo.

Primarni in sekundarni ravni socializacije pa lahko dodamo še tretjo raven, ki ji rečemo **terciarna socializacija**. Slednja zajema socializacijske procese v obdobju po končanem šolanju, traja pa vse do konca življenja (Poštrak 1994: 331).

»Z vprašanji socializacije se je veliko ukvarjal tudi sociolog in pedagog **Émile Durkheim**«, katerega delo je za številne avtorje (Parsons, Max Webr, G.H. Mead, Sigmund Freud) predstavljalo izhodišče razvoja raznih socializacijskih teorij (Poštrak 1994: 328). Durkheim je »socializacijo raziskoval in pojmoval tako z vidika vzgoje in izobraževanja kot z vidika sprejemanja norm in vrednot družbe« (Poštrak 1994: 330).

Durkheim (2014: 23–24) v času otroštva razlikuje med dvema obdobjema, prvo se dogaja znotraj družine ali socialne skupine, ki predstavlja nadomestek družine (mala šola), drugo pa se odvija v osnovnošolskem okolju, ki ga poimenuje kot obdobje drugega otroštva. Po njegovem mnenju je prav to, drugo obdobje, ključno za oblikovanje moralnega značaja otroka. Avtor sicer omeni vlogo družine pri razvoju otrokove morale, a je sam mnenja, da družina »ni zgrajena tako, da bi lahko formirala otroka za družbeno življenje«, zato svoj fokus usmeri na šolo, ki predstavlja prostor socializacije s tem, ko otroka uči upoštevanja in spoštovanja »pravil, ki določajo delovanje ljudi v situacijah, do katerih najpogosteje prihaja« (Durkheim 2014: 29). Otrok se preko moralne discipline nauči samoobvladanja, kar se odraža v obvladovanju pritiska »notranjih vzgibov« (prav tam: 46–47).

Vzgojo pa Durkheim (2009: 17) razume kot »delovanje odraslih generacij na tiste, ki še niso zrele za družbeno življenje. Njen cilj je pri otroku vzbuditi in razviti določeno število fizičnih, intelektualnih in moralnih stanj, ki jih od njega zahtevata tako politična družba v celoti kakor tudi posebno okolje, v katerem mu je namenjeno bivati«. Pri vzgoji gre torej za »metodično socializacijo mlade generacije«. Durkheim (2009: 17–18) pravi, da v vsakem človeku obstajata dve bitji, individualno in družbeno. Individualno je tisto bitje, ki ga »tvorijo mentalna stanja« (prav tam) in dogodki našega »osebnega življenja« (prav tam). Družbeno bitje pa tvorijo moralna prepričanja in prakse družbe ali skupine, religija, nacionalne tradicije in drugo, kar se izraža preko idej, občutij, navad in izvira iz skupine. Družbeno bitje kot tako ni prisotno ob rojstvu in se ne razvije spontano, ampak nastaja preko različnih družbenih tudi preko vzgoje.

G. H. Mead je socializacijo ločil na dve fazi oziroma na dva obdobja »ki se razlikujeta zlasti po načinu prevzemanja vlog, individualnih in kolektivnih« (Poštrak 1994: 331). Prvo fazo Mead poimenuje "igra" /play/, drugo pa "organizirana igra" /game/ (Poštrak 1994:

331–332). »Igra je še nestrukturirana, osebni jaz kot nosilec samozavedanja še ni v celoti vzpostavljen, oseba še nima (samo)reflektirane vednosti o sebi in drugih, o svojem mestu in vlogi v skupnosti in o mestu in vlogi drugih v skupnosti« (Poštrak 2007: 14). Medtem ko je za obdobje game oziroma »organizirano igro« značilno, da »že vsebuje aktivno udeležbo osebnega jaza, torej »samo-zavedujoče se osebe«, ki ima predstavo o sebi in drugih« (Poštrak 2002: 252). V tem obdobju otrok postane sposoben funkcioniranja v organizirani celoti, hkrati pa se »v tej fazi otrok konstruira kot samozavedujoči član skupnosti, ki ji pripada« (Mead 1997: 122).

Mead je mnenja, da se samo-zavedajoča oseba razvije preko interakcije in komunikacije z »generaliziranimi drugimi« (Poštrak 2002: 260–263). Ti »otroku razlagajo svet s simboli, mu posredujejo tudi čustveni odnos do sveta, pojasnjujejo mu družbene vloge, motive ravnanja in nakazujejo otroku njegove perspektive in možnosti« (Bergant 1970: 37). Koncept »generaliziranih drugih« je tako pomemben za razumevanje družbenega jaza človeka, saj se oseba »vzpostavlja skozi interakcijo z "generaliziranimi drugimi" oziroma postaja "oseba" z »zavestjo" /mind/ skozi družbeno interakcijo« (Poštrak 1994: 328). »Oseba« namreč ob rojstvu še ne obstaja, ampak v procesu družbenih interakcij nastaja in se razvija (prav tam). Sebstvo se po Meadu (1997: 121) »polno razvije tako, da organizira te individualne naravnosti drugih ljudi v organizirane socialne ali skupinske naravnosti, in tako postane individualni odraz splošne sistematične strukture socialnega oziroma skupinskega vedenja«.

Parsons se je pri razvoju svoje teorije socializacije oprl na Freudovo delitev procesa socializacije na pet temeljnih faz. »Faze med seboj ločujejo štirje krizni prehodi (oralni, analni, ojdipovski in adolescenca), ki so konstitutivni za realizacijo funkcij, ki jih vsaka od faz vrši v procesu socializacije«, katere Parsons opredeli tudi kot krize socializacije (Godina 1991: 74).

- Za **oralno fazo** je značilna otrokova odvisnost od mame. Faza traja od otrokovega rojstva do drugega, tretjega leta starosti. Po Parsonsu oralna faza predstavlja prvo fazo primarne socializacije, ki se začne z vplivom »alterja (oz. matere) pri zadovoljevanju organskih potreb otroka. Parsons ta, za otroka prvi socialni sistem, poimenuje »sistem mati-otrok«. Otrok v tem obdobju razvije navezanost na svojo mater, tako njegov cilj postane zagotoviti si materino ljubezen in naklonjenost (Godina 1991: 73–79). »Z vidika vsebine socialnega učenja je oralna faza po Parsonsovi zastavitvi relativno

»čisti tip« socializacijske faze; v njej namreč docela prevladuje proces identifikacije«, t. i. primarna identifikacija (Godina 1991: 79–80). Freud (1987: 327–329) poda domnevo, da se v tej fazi razvoja preko procesa identifikacij in objektivnih investicij oblikujejo in spreminjajo značajske poteze jaza. Dodaja še, da »so učinki prvih identifikacij iz zgodnjega otroštva splošni in trajni«, saj v procesu identifikacije »jaz prevzame lastnosti objekta« (Freud 2007: 285). Tudi Parsons pravi, da je »najpomembnejši rezultat oralne faze socializacije« prav izoblikovanje »instance Ega«, ki nastane kot rezultat oralne identifikacije (Godina 1991: 82).

- **Analna faza** poteka v obdobju okoli drugega, tretjega leta starosti pa do približno petega leta starosti (Godina 1991: 73). Socializacija v tej fazi, kot pravi Parsons, še vedno poteka v diadi mati-otrok, vendar v tem socialnem sistemu pride do neravnovesja, kar je posledica zahtev iz okolja, saj otrok teži k večji samostojnosti.. Do spremembe pride tudi v tem, da otrok »iz objekta difuzne odvisnosti postane objekt ljubezni«. Mati v tej fazi otroka nagrajuje za vedenje, ki ga mati definira kot zaželeno. Parsons meni, »da aktivna ljubezen do matere vodi v nov tip motivacije. Le-ta je po Parsonsu ključna za doseganje novih navad in spretnosti«. Mati tako v tej fazi navadno ni več objekt identifikacije, ampak objekt izbire. Ta sprememba nastane v povezavi s spremembo materine socialne vloge (Godina 1991: 85–87). Za to fazo je značilna razširitev »socialnega sistema drugim objektom«, kar v osnovi poteka skozi otrokove odnose z materjo kot objektom izbire« (Godina 1991: 87).
- Po Parsonsu se **ojdipovska faza** odvija tam okoli petega do šestega leta starosti. Značilnost faze je, »da v otrokovo socialno polje vstopijo tudi drugi družinski člani« (Godina 1991: 90). Po Freudu (1987: 329–330) v tem obdobju pride do Ojdipovega kompleksa takrat, ko otrok začne doživljati enega izmed staršev (sin očeta in hči mati) kot oviro, zaradi povečanja seksualne želje oziroma ljubezni do starša kot objekta. Razkroju Ojdipovega kompleksa sledi identifikacija z materjo ali z očetom, kar tudi določa oziroma vpliva na ženski ali moški značaj otroka. Ali se bo okrepila identifikacija z materjo ali z očetom, naj bi bilo po mnenju avtorja odvisno “od relativne moči moškega ali ženskega nagnjenja”. Posledica tega procesa je nastanek Nadjaza ali ideal Jaza, ki vsebuje ostanke “prvih objektivnih izbir Onega (Freud 1987: 330–335). Za Nadjaz pa Freud (1987: 352) pravi, da je “nastal z identifikacijo z očetovskim vzorom”. Nadjaz “je nekakšen notranji dejavnik morale, saj se vanj zapisujejo socialna pričakovanja, zahteve, norme in prepovedi” (Kroflič 1997: 38), iz

česar sledi, da moralna vzgoja v tej fazi močno vpliva na razvoj osebe (prav tam). Parsons pravi: »Ob končani ojdipovski fazi ima otrok torej izoblikovane vse osnove psihične instance (Id, Ego in Super-Ego)« (Godina 1991: 97).

- **Faza latence** traja od vstopa v šolo do adolescence. Otrok z vstopom v šolo razširi okvire svojega socialnega sistema, s tem ko vstopi v interakcijo s šolskim osebjem in svojimi vrstniki. Za to fazo je še značilno, da otrok dobi izkušnjo z drugačnim tipom avtoritete, znotraj same skupine vrstnikov pa se sreča s segregacijo po spolu in možnostjo, da si status zagotovi z lastnim delovanjem v skupini. Vrstniška skupina je po Parsonsovem mnenju tako tisti ključni agens socializacije, ki realizira prehod od pripisanega k pridobljenemu (Godina 1991: 98–99).
- V **fazi adolescence in spolne zrelosti** ponovno pride do “širitve področja socialnih stikov, pri čemer se zdaj pojem socialnega sistema razširi na celotno družbo”. V tej fazi poteka učenje neodvisnosti, človek pa postopoma začne prevzemati in se preizkušati v družinskih, partnerskih vlogah, poklicnih vlogah in vlogah v skupnosti (sosedske, državljanske vloge). Socialno učenje v tej fazi poteka preko procesa identifikacije, izbiri objekta in internalizacije (Godina 1991: 103-105).

Prve štiri faze sestavljajo primarno socializacijo, ki jo Parsons poimenuje tudi kot družinsko socializacijo. Fazo adolescence pa imenuje sekundarna socializacija, šolska socializacija ali socializacija v vrstniški skupini. Loči ju faza latence, obdobje, ko sekundarna socializacija še ni končana (Godina 1991: 72–74).

Glede na to, da proces socializacije poteka ves čas našega življenja, bom omenila še **resocializacijo, ponovno socializacijo ali socializacijo odraslih**.

V primeru, ko odrasel posameznik preoblikuje samega sebe zaradi kakršnihkoli okoliščin ali razlogov, pa govorimo o resocializaciji ali o ponovni socializaciji (Južnič 1989: 49). Pri resocializaciji gre za »rearanžiranje« elementov primarne in sekundarne socializacije. Resocializacijo pogosto omenjajo v primerih odklonskega vedenja (v kontekstu narkomanov, alkoholikov ali kriminalcev). Lahko pa govorimo tudi o akulturaciji, v tem primeru se posameznik poskuša preko ponovne socializacije uskladiti z drugo družbo ali kulturo, s tem da sprejme njihove kulturne vzorce in vrednote za svoje. V kontekstu resocializacije govorimo še o alternaciji, indoktrinaciji in delni transformaciji. V primeru alternacije gre za popolno spreobrnitev v nek drugačen svet vrednot, vedenja in ideologij

(npr. verska spreobrnitev). Ko vladajoča družba, politika ali ideološki sistem nasilno izvaja resocializacijo, govorimo o indoktrinaciji (npr. fašizem). V primerjavi z delno transformacijo sta alternacija in indoktrinacija zelo redki. Delna transformacija je v sodobnem svetu zelo razširjena, kar je posledica sodobne družbe, ki zahteva prilagajanje novim kulturnim in družbenim pritiskom (Južnič 1989: 59–68).

Tudi Makarovič (1986: 18) govori o resocializaciji in akulturaciji, ko pravi, da lahko človek svoje lastno mišljenje in doživljanje spremeni, kadar prevzame drugo družbeno okolje, drugo kulturo, pa tudi znotraj kulture same.

1.1.2 Razvoj osebe v procesu socializacije

Oseba oziroma identiteta (v nadaljevanju oseba) »je pojav, ki nastane v dialektiki posameznika in družbe« (Luckmann in Berger 1988: 161). Nastanek osebe torej lahko razumemo tudi kot produkt socializacije. O samem razvoju in oblikovanju osebe govorijo številni teoretiki. Razvoja osebe se dotaknejo tudi zgoraj omenjeni Mead, Durkheim in Parsons v svojih socializacijskih teorijah. V tem kontekstu bi se naslonila še na razvojno teorijo identitete Erika H. Eriksona (2014: 7–20), ki pravi, da razvoj identitete poteka skozi obdobja kriz in otrokovega razreševanja oziroma soočanja s temi krizami.

Erikson (2014: 207) je v nekatere svoje knjige dodal tudi »delovne razpredelnice« oziroma tabele, ki povzemajo stopnje in področja razvoja, kar je prikazano tudi v spodnji tabeli. Iz Eriksonovih del je črpala tudi avtorica Barle (1996), ki pa jih je za rabo v svojih besedilih nekoliko preoblikovala, določene dele pa dodala. Tudi sama sem v spodnjo razpredelnico dodala stolpec, kjer avtorica (Barle et. al., 1996: 68) omenja zaželeno rezultate posamezne psihosocialne krize. Iz razpredelnice tako lahko razberemo, v katerem življenjskem obdobju se pojavi posamezna psihosocialna kriza, znotraj katerega družbenega sistema se odvija in atera znanja otrok pridobi z razrešitvijo krize (Erikson 2014, Barle et. al. 1996).

Razvojna stopnja (Erikson 2014: 147)	Psihosocialna kriza (Erikson 2014: 208)	Radij pomenljivih razmerij (Eikson 2014: 208)	Zaželeni rezultati (Barle et.al., 1996: 68)
Detstvo	zaupanje proti nezaupanje	materinska oseba	otrok razvija zaupanje vase, v starše, svet
Zgodnje otroštvo	Avtonomija proti dvom, sram	starševske osebe	razvija občutek samokontrole
Čas igre	iniciativnost proti krivda	osnovna družina	nauči se uravnavati in usmerjati svoje aktivnosti
Čas šolanja	marljivost proti inferiornost	»soseska«, šola	pridobi občutek za družbeno zaželeno
Adolescenca	identiteta in zavračanje proti identitetna difuzija	vrstniške in odrinjske skupine	razvije ego, identiteto, zavedanje samega sebe
Zgodnja odraslost	intimnost in solidarnost proti izolacija	družnost v prijateljstvu, spolnosti (partnerstvo)	vzpostavlja partnerske zveze, oblikuje življenje (načrtuje kariero)
Odraslost	generativnost proti samovdajanje	deljeno delo in skupno gospodinjstvo	povezanost z drugimi preko skrbi za lastne otroke, za družbo
Starost	integriranost proti brezup	človeštvo, »mojstrstvo«	življenjski obračun

Tabela 1.1: Razpredelnica področij in stadijev razvoja osebnosti

Tudi Uletova (2008) se v svojem pisanju naveže na Eriksonovo delo. Po njenem Erikson govori o petih osnovnih krizah identitete, ki se pojavijo v obdobju otroštva in mladosti. Prva se pojavi že v zgodnjem otroštvu, in se imenuje *kriza prazaupanja*. Za razrešitev te krize je pomembno, da otrok pridobi občutek varnosti in zaupanja. Druga se pojavi neke med drugim in tretjim letom starosti, Erikson jo imenuje *kriza samostojnosti*. Otrok tako s preizkušanjem mej in uveljavljanjem lastne volje dobi podlago za samostojnost in sprejemanje pravil in norm družbe. Juul (2008: 24) v tem obdobju okrog drugega leta starosti govori o dobi kljubovanja ali dobi neodvisnosti. V otroku se prebudi želja po lastnem delovanju, čutenju in mišljenju. V predšolskem obdobju se po Eriksonu (Ule 2008)

pojavi *kriza odgovornosti*, ki je podlaga za razvoj odgovornosti in etičnosti pri otroku. Nekje med sedmim in osmim letom starosti, torej v zgodnjem šolskem obdobju, pride do soočenja s krizo ustvarjalnosti, ki je podlaga za razvoj sposobnosti in znanj otroka. Najpomembnejša in zadnja v obdobju otroštva in mladosti je kriza identitete v adolescenci. Ta kriza nosi podlago za razvoj duševnih in telesnih sposobnosti, sposobnost sprejemanja odločitev, socialnih vlog in razvoja samopodobe (Ule 2008: 58–62).

1.1.3 Temeljne potrebe človeka

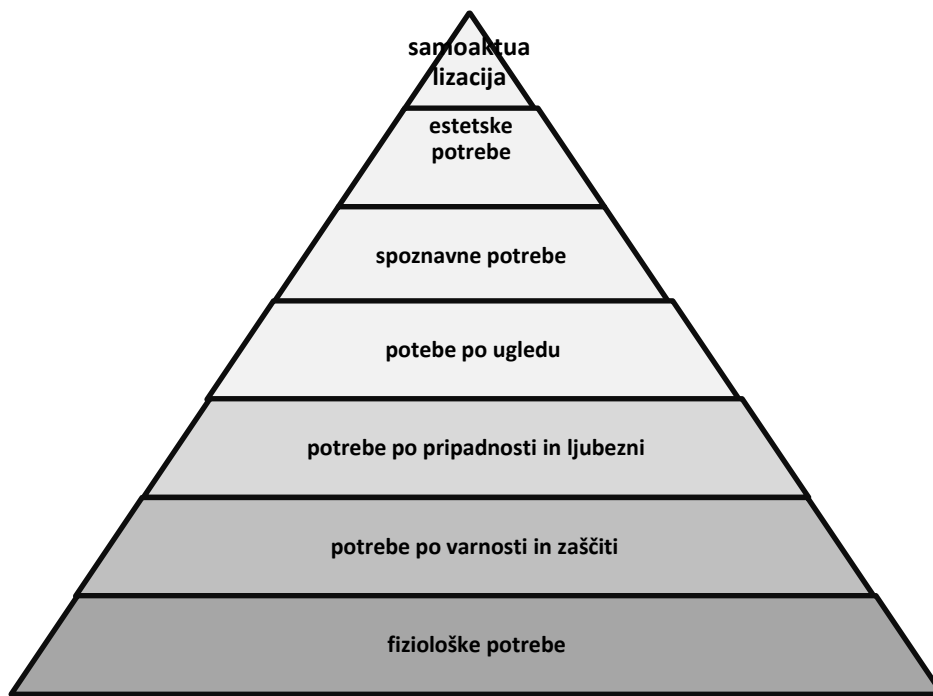
Skozi proces socializacije se naučimo načinov vedenja, ki nam omogočajo zadovoljevanje določenih potreb. S socializacijo se namreč naučimo zadovoljevati potrebe na način, ki je družbeno in kulturno sprejemljiv (Musek, Pečjak 2001: 88–96). Južnič (1989: 41) poudarja, da potrebe, čeprav so stalne, »pa se v posameznih fazah človekovega življenja spreminjajo. Spreminja se način zadovoljevanja potreb, pa tudi objekti in situacije, v katerih se zadovoljuje potreba. Te spremembe so vedno pod vplivom socializacije in inkulturacije, torej lahko znova govorimo o socializaciji ali inkulturaciji bioloških potreb«.

Povezavo med razvojem človeka in njegovimi potrebami so razvijale in pojasnjevale humanistične teorije. Po njihovem mnenju je posameznikov razvoj povezan s človekovo lastno tendenco »po razvoju notranjih potencialov in po vsestranski, telesni in duhovni rasti« (Peček Čuk, Lesar 2009: 105).

Uresničevanje človekovih potencialov in zmogljivosti je po njihovem odvisno od posameznikove lastne aktivnosti (prav tam).

Med predstavniki humanističnih teorij pa je po mnenju Vonte (2009: 34) pomemben naslednji avtor. To je humanistični psiholog A. Maslow, ki »je oblikoval teorijo razvoja osebnosti na osnovi hierarhije osnovnih potreb ter potreb razvoja oziroma rasti« (prav tam). Po mnenju Maslowa naj bi potrebe motivirale in vplivale na posameznikovo ravnanje in vedenje. Njihova zadovoljitev pa vodi k zdravemu razvoju.

Tudi avtorja Musek in Pečjak (2001: 96) povzemata delo Abrahama Maslowa, ki je potrebe človeka hierarhično uredil, kot je razvidno iz spodnje slike.

Slika 1.1: Maslowa hierarhija potreb

Vir: Musek in Pečjak (2001:96)

Avtorja (Musek, Pečjak 2001:95–96) povzemata Maslowa, ki pravi, da se težnje po višjih potrebah pojavijo takrat, ko so nižje potrebe zadovoljene. Hierarhija potreb naj bi sovpadala z razvojem posameznika in njegove motivacije. Tako ljudje pred rojstvom zadovoljujemo fiziološke potrebe, po rojstvu postane izrazitejša potreba po varnosti, kateri sledi potreba po naklonjenosti in ljubezni. Z vstopom človeka v družbo se pojavi potreba po samopotrjevanju in ugledu, nekoliko kasneje sledijo spoznavne potrebe, estetske potrebe in na koncu še potreba po samoaktualizaciji.

1.1.4 Družbeni dejavniki odraščanja

Pošttrak (2004) o dejavniki odraščanja govori kot o dejavniki, na podlagi katerih človek izoblikuje lastne strategije preživetja, ki se kažejo kot reakcije na dogajanje v življenjski resničnosti. Ker ti dejavniki lahko na človeka vplivajo pozitivno, to je v primeru, ko človek razvije konstruktivne oziroma podpirne vzorce odzivanja, ali negativno, v primeru, da človek razvije destruktivne reakcijske vzorce, lahko govorimo o varovalnih dejavniki ali dejavniki tveganja. Dejavniki odraščanja lahko razumemo kot izvajalce procesa socializacije oziroma kot socialne skupine ljudi, ki posameznika postopoma uvajajo »v objektivni družbeni svet ali v enega od njegovih področij« (Berger in Luckmann 1988:

122). Po Čačinovič Vogrinčič (2008: 36–37) so ljudje znotraj socialnih skupin otroku v podporo in pomoč v trenutkih, ko mu je težko. S posredovanjem znanja otroka naučijo obvladovanja in okrevanja v težkih življenjskih preizkušnjah, s tem pa otrok postaja socialno kompetentnejši in odpornejši. Preko posredovanja znanja in hkratne podpore pomembnih drugih, otrok torej postane sposoben sodelovanja in delovanja v družbi ter razreševanja lastnih stisk, ki se ob tem pojavljajo.

Spol je pomemben dejavnik odraščanja. Glede na raziskave se razlike v spolu kažejo tudi pri učnem uspehu učencev, kjer imajo dekleta boljši učni uspeh, katerega dosega prav s svojo pridnostjo. Avtorici domnevata, da bi družbena pričakovanja in predstave o »naravi« deklet kot pridnih, spoštljivih do avtoritete in ubogljivih, lahko vplivala na dobljene rezultate in njihovo interpretacijo (Peček, Lesar 2006: 77–78). Vzrok za takšne rezultate bi lahko torej iskali tudi v vzgoji in socializaciji deklet, ki se razlikuje od vzgoje fantov. Vendar pa so mnenja o tem, kaj natanko vpliva na razliko v učnem uspehu, različna (Peček, Lesar 2006: 59). Tudi Južnič (1989: 94–95) ta družbeni dejavnik odraščanja raziskuje s strani vpliva spola oziroma pripadnosti enemu od spolov na družbene in politične vloge človeka. Avtor (prav tam) namreč pravi, da je vzgoja in socializacija deklet in fantov odvisna predvsem od tega, kakšne družbene vloge bo kultura oziroma družba spoloma pripisovala. Pripisovanje nasprotujočih in/ali različnih vlog spolov ima tako za posledico »dvojno vrednotenje spolov«. Tivadar (2000:153) pa iz rezultatov raziskave ugotavlja, da se razlike v spolu kažejo tudi kot dejavnik prestopniškega vedenja, pri čemer so fantje pogostejše povezani s tovrstnim vedenjem.

Družina ima že od nekdaj številne socializacijske in inkulturacijske funkcije. Znotraj družine se otrok nauči prvih oblik kulturnega in družbenega vedenja. Otrok se preko imitacije staršev že seznani z vlogami, ki so lahko določene s starostjo, družbenim slojem, spolom in/ali drugimi kriteriji. Pri otroku se tako že skozi socializacijo izoblikujejo določena pričakovanja o otroku lastni družbeni in politični vlogi, ki jo bo imel kot odrasel človek, ki pa se lahko skozi sekundarno socializacijo še spremenijo. Sama primarna socializacija kot tudi politična socializacija pa je odvisna od družine same. Tam, kjer družina še predstavlja temeljno družbeno enoto, bo vpliv družine večji kot tam, kjer družina nima takega pomena. Čeprav se vloga družine v modernem svetu spreminja pa še vedno velja, da družina predstavlja eno bistvenih dejavnikov družbene in politične socializacije (Južnič 1989: 116–123).

Uletova (2008:81–82) pravi, da je družina primarna skupina, za katero je značilna neposredna solidarnost, vzajemnost in zadovoljevanje primarnih potreb članov družine. »Varnost, sprejetost, navezanost in nadzor so glavne psihološke funkcije družine.« (Musek, Pečjak 2001: 247). Hkrati je družina tudi socialna institucija, ki sledi in uresničuje določene formalno legitimizirane in neformalne norme. V njej torej otrok doživi svoje prvo družbeno oblikovanje (Ule, prav tam). Otrok se prav tako znotraj družine prvič sreča z uravnavanjem in vrednotenjem odnosov z drugimi (Barle et al., 1996: 66–67). Zupančič in Justin (1991: 25) pravita, da družina v obdobju primarne socializacije otroku daje izhodiščni vedenjski model. Člani družine otroku podajo »povratne informacije« o njegovih ravnanjih. V tem obdobju je pomembna čustvena navezanost otroka na člane družine, ki vpliva na otrokov socialni in moralni razvoj. Avtorica Tivadar (2000: 158–162) pravi, da lahko tudi družinsko finančno stanje, vpliva na odraščanje otroka, saj finančne zmožnosti staršev pogojujejo otrokovo udeleženo pri plačljivih dejavnostih. Prav tako je po njenem mnenju pomemben vpliv starševske podpore oziroma družinskih odnosov, kjer navezanost na starše in dobri odnosi delujejo varovalno.

Skupine vrstnikov po mnenju Južniča (1989: 123–128) velikokrat vplivajo na to, katere vrednote in vedenjske obrazce bo posameznik poskušal uresničiti in uveljaviti. V primerjavi z družino, naj bi bili v skupini vrstnikov odnosi enakopravnejši, saj gre za relativno homogeno starostno skupino, medtem ko so odnosi in vloge v družini hierarhično določeni in oblikovani. Vloga vrstnikov pri socializaciji se po mnenju Bergantove (1970: 44) kaže tudi v tem, da otrok skozi tovarišijske odnose pridobi nova socialna doživetja in izkušnje, kot so na primer prijateljstvo, solidarnost, pomoč vrstnikov, izmenjava informacij o družbenih tabujih in družbenih trendih. Avtorici Pelc Zupančič in Kobolt (2010: 78–79) vidita vrstnike kot pomemben dejavnik odraščanja, ki pozitivno vplivajo predvsem preko sklepanja prijateljstev, ki »kot socialno podporni sistem predstavljajo« »zaščito pred življenjskimi preizkušnjami, prostor razumevanja in sprejemanja ter priložnost ustreznega spoprijemanja in prilagoditve življenjskim težavam«.

Med **verske organizacije** štejemo vsa verska združenja, ki imajo imenovane verske resnice, v katere verujejo in jih zagovarjajo, prav tako pa imajo določene moralno-etične kodekse. Verske skupine preko svojih moralno-etičnih kodeksov, ki narekujejo določene vrednote, stališča, mnenja, izključujejo drugačne poglede na to in z njimi stimulirajo vernike. Nekatere izmed verskih organizacij poskušajo v obliki verouka oziroma verskega

pouka voditi lasten šolski sistem, ki bi poskrbel za moralno vzgojo otrok. Preko verskega pouka poskušajo verske organizacije vplivati na zavest in podzavest svojih vernikov (Južnič 1989: 128–136). Vpliv religije lahko deluje varovalno v smislu, da prevzete religijske norme pozitivno vplivajo na družinske odnose. Spoštovanje staršev in sprejemanje ter upoštevanje religioznih norm in vrednot, ki prispevajo k dobrim družinskim odnosom, tako delujejo varovalno (Tivadar 2000: 168).

Šola je formaliziran proces, preko katerega se otrokom ne posreduje samo znanj, ampak tudi vzorce sprejemljivega vedenja, reagiranja, odnosov do avtoritete, skratka norm in vrednot (Barle et al., 1996: 66–67). Južnič (1989:137) se strinja z Barletovo, ko pravi, da šola nima zgolj izobraževalne vloge, ampak z utemeljevanjem družbenih in političnih odnosov vpliva tudi na družbeno in politično socializacijo. Šola je ena izmed temeljnih oblikovalcev strukture osebnosti. Uletova (2008: 51) pa pravi: »Šola je v sodobni družbi postala bistvena institucija, ki je posredovala med družino in širšo družbo in je dobila prevladujočo nadzorno funkcijo nad odraščajočimi mladimi ljudmi«.

»Šola nikoli ni le prostor za učenje. V njej se naučiš obvladati življenje, o sebi in življenju se začneš učiti v njej« (Čačinovič Vogrinčič 2008: 35). Naloga šole je po Čačinovič Vogrinčič (prav tam) zagotavljanje pozitivnih izkušenj, ki bodo učenca v šoli opolnomočile, mu dale zagon in zaupanje vase, krepile njegov občutek lastne vrednosti in zaupanje v druge ljudi.

Pomembnost šole kot dejavnika odraščanja zelo dobro nakažeta Kobolt in Pelc Zupančič (2010: 56), ko pravita: »Šolski prostor je posebej pomemben zato, ker se odraščajoči v njem sreča z vrstniškimi skupinami, utrjuje stare in se uči novih socialnih veščin, se primerja z drugimi in zavzema različne socialne položaje v skupinah«. Medtem ko Tivadar (2000:165–168) vidi šolo kot pomemben dejavnik odraščanja v tem, da lahko slab učni uspeh vpliva na večjo stopnjo nagnjenosti k prestopniškemu vedenju

Sredstva javnega obveščanja oziroma množični mediji so pomembni posredovalci družbeno konstruiranih vrednot in norm, ki imajo največji vpliv na odraščanje v času pubertete. Množični mediji posredujejo tudi informacije o izdelkih, osebah, dejavnostih, ki predstavljajo popularen družbeni simbol, ki je za mladostnika vreden občudovanja in posnemanja (Bergant 1970: 44–45). Vsebinsko, ki jo mediji predstavljajo, je vnaprej oblikovana in dobro premišljena, s čimer poskušajo človeka usmeriti k temu, kar sporočajo. Želijo, da vidimo njihovo sliko, njihovo resnico. Množični mediji so tako vir

novega znanja, vendar pa so informacije vnaprej usmerjene (Barle et al., 1996: 66–67). Kljub njihovi pomembnosti in razširjenosti pa Južnič (1989: 145–148) pravi, da raziskave kažejo, da so ta sredstva zgolj dopolnilni socializatorji, ki obstoječe mišljenje, vrednote, stališča, norme le še dodatno potrjujejo in utrjujejo, nimajo pa posebnega vpliva na spreminjanje ustaljenih ideologij.

1.1.5 Vzgojni pristopi

Glede na to, da vzgoja pomembno vpliva na oblikovanje osebnosti, si bomo v nadaljevanju pogledali temeljne vzgojne in izobraževalne pristope, nekateri govorijo tudi o tipih vodenja, s katerimi se človek sreča znotraj družine in v vzgojno-izobraževanih ustanovah (Resman 1999).

Različni avtorji vzgojne pristope oziroma oblike vzgoje poimenujejo različno, za prikaz jih bom nekaj izmed njih v nadaljevanju tudi navedla.

Po Milici Bergant (1994) poznamo naslednje tri stile vzgoje: represivni vzgojni stil, *laissez faire* ali vsedopuščajoči vzgojni stil in permissivni vzgojni stil. Za represivni vzgojni stil so značilni nedemokratski družbeni in medčloveški odnosi, ki se nanašajo predvsem na patriarhalno oziroma tiransko družino, kot odgovor na represivno vzgojo je nastala vsedopuščujoča vzgoja, za katero so značilni anarhični odnosi. Avtorica prav tako govori o permissivni vzgoji, za katero je značilen demokratičen odnos med starši in otrokom (Bergant 1970). Avtorici Peček Čuk in Lesar (2009: 113) pa zaradi nedodelanega koncepta avtoritete in s tem povezanimi zadregami predlagata drugo poimenovanje vzgojnih pristopov. In sicer jih delita na represivni ali avtorski oz. avtoritarni vzgojni stil, interakcijski ali demokratični oz. avtoritativni vzgojni stil in permissivni ali *laissez-faire* oz. do-(po)-ščajoči vzgojni stil (prav tam). Pri predlaganem poimenovanju se permissivno in vsedopuščajočo vzgojo razume kot isti vzgojni stil, »saj je pri obeh avtoriteta pojmovana zgolj kot nekaj omejujočega, nezaželenega v posameznikovem razvoju, medtem ko se prav zaradi izpostavitve negativnih in pozitivnih učinkov avtoritete pri vzgoji loči represivni oz. avtoritarni vzgojni stil od avtoritativnega« (prav tam). Pri represivnem stilu namreč avtoriteta izhaja oziroma se naslanja na oblast, nasilje in samovoljnost, pri avtoritativnem pa se avtoriteta naslanja na ugled, strokovnost, znanje.

Tudi Poštrak (2003) vidi potrebo po preimenovanju vzgojnih stilov. Tako avtoritarni pristop zamenja z ukazovalno ne dogovorni vzgojni pristop, demokratični pristop nadomesti z izrazom dogovorni vzgojni pristop, za vsedopuščujoči pristop pa uporabi izraz ne ukazovalno ne dogovorni vzgojni pristop. Poštrakovo (2003) novo poimenovanje sledi iz komunikacije, ki je za določen vzgojni pristop značilna, torej bodisi, da je ukazovalno ne dogovorna, dogovorna ali ne ukazovalno ne dogovorna.

O različnih vzgojnih pristopih pa je pisal tudi Kroflič (1997: 25), ki natančneje govori o kulturno-transmisijem modelu vzgoje, permissivnem modelu (prijazne) vzgoje in procesno-razvojnem modelu moralne vzgoje. Krofličev (1997) kulturno-transmisijski model bi glede na opis (značilen za klasično pedagogiko, cilj vzgoje je prenos moralnih pravil na otroka in podobno) tako lahko postavili ob Poštrakov (2003) ukazovalno ne dogovorni vzgoji, Peček Čuk in Lesarjevi (2009) represivni/avtorski/avtoritarni vzgoji in Bergantovi (1994) represivni vzgoji. Za vzgojo, ki izhaja iz otroka, mu dopušča več svobode, Kroflič (1997) uporabi izraz permissivni model prijazne vzgoje. Tudi zgoraj naštetih avtorji opisujejo takšen način vzgoje, Poštrak (2003) govori o ne ukazovalno ne dogovorni vzgoji, avtorici Peček Čuk in Lesarjeva (2009) o avtoritativni/permissivni/dopuščujoči vzgoji ter Bergantova (1994) o vsedopuščujoči vzgoji. Zadnji model, ki ga Kroflič (1997) poimenuje procesno-razvojni model moralne vzgoje, pa označuje tip vzgoje, ki ga drugi poimenujejo kot dogovorni vzgoji (Poštrak 2003), interakcijski/demokratični/avtoritativni vzgoji (Peček Čuk, Lesar 2009) in permissivni vzgoji (Bergant 1994).

Sama bom v nadaljevanju sledila poimenovanju avtoric Peček Čuk in Lesar (2009), pri čemer bom za naprej uporabljala zgolj besedne zveze avtoritarni, avtoritativni in permissivni vzgojni pristop.

Avtoritarni vzgojni pristop

Po Poštraku (2003) je za avtoritarni vzgojni pristop značilno naslednje. Konverzacija je v primeru avtoritarnega načina vodenja ne dogovorna, po Krofliču (1997: 61) pa tudi enosmerna. Vodja podaja pravila, navodila, katerim se udeleženci podredijo. Udeleženi zavzamejo pasivno vlogo pri reševanju problemov. Ukrep ob nespoštovanju navodila določi vodja, ki je hkrati tudi edini odgovoren za uspešnost reševanja problema. Družbene vloge so jasno določene in razločene. Vodja svojo avtoriteto opira na moč položaja oziroma na »avtoriteto moči«. Kot pravi Kroflič (1997: 60): »učenec nima nobene

možnosti oziroma pravice, da bi podvomil« v učiteljevo ali voditeljevo kompetentnost, saj njegova moč temelji na poslanstvu (Boga, države, Cerkve).

Odrasla oseba po Resmanu (1999: 54) v tem primeru zavzame ključno vlogo in vpliv, postavlja zahteve, usmerja, posreduje in preverja uresničeno. »V takih odnosih zahtevajo starši od otroka slepo poslušnost, pokorščino in brezpogojno priznanje »nezmotljive« roditeljske avtoritete (Bergant 1970: 74).

Udeleženec (otrok, mladostnik) je po mnenju Resmana (1999: 54) v tem primeru v vlogi sprejemnika. Izidi takšnega pristopa se kažejo v pasivno osvojenem znanju, togosti, nefleksibilnosti in odvisnosti. Identiteta otroka, mladostnika je vnaprej sprejeta oziroma prevzeta, ima potrebo po socialnem odobravanju. Vrednote, ki jih otrok prevzame, so red, disciplina in izpolnjevanje dolžnosti. Zupančič in Justin (1991: 27) pravita, da se končne posledice takšne vzgoje kažejo v upočasnjem razvoju samostojne moralne presoje otroka. Bergantova (1970: 74) pa navaja naslednje posledice tovrstnega stila vzgoje: občutek nezaupanja, odpora, občutek sramu in krivde.

»Ta vzgojni stil je pri nas prevladoval v krščanskem tipu patriarhalne vzgoje« (Peček Čuk, Lesar 2009: 135), kjer je vzgoja temeljila na dojemanju otroka kot nepopolnega in nedoraslega bitja. Naloga avtoritarne vzgoje je bila, da otrokovo grešno naravo omeji in jo disciplinira (prav tam).

Permisivni vzgojni pristop se je vzpostavil kot odgovor na avtoritarni vzgojni stil (Bergant 1970: 76). Izvajalci permisivne vzgoje namreč menijo, »da na ta način ne damo otrokom možnosti, da se razvijejo tako, kot bi se lahko, oz. da zatiramo in omejimo njihove potenciale in interese«. Avtoritarno vzgojo, ki temelji na moči in kontroli, dojemajo kot sredstvo omejevanja, zatiranja in sredstvo za izvajanja pritiska (Peček Čuk, Lesar 2009: 141).

Za ta pristop, to obliko vodenja, je po mnenju Postraka (2003) značilno, da razgovor poteka mimobežno, saj se udeleženi med seboj pogovarjajo, a ne sklepajo dogovorov o skupnem početju. Ker dogovarjanja ni, tudi odgovornost za ravnanje udeležencev ni določena oziroma je odsotna. Vloge so nejasne, ukrepi pa niso predvideni. Za vsedopuščujoči način vodenja je značilno, da je avtoriteta odsotna. Odnosi so po Bergantovi (1970) anarhični, otrok zavzema središčno pozicijo v družini, glavna naloga staršev pa se kaže v upoštevanju in ugoditvi otrokovih potreb in zahtev .

Odrasla oseba ima po Resmanu (1999: 54) v tem primeru minimalno vlogo in postavlja minimalne zahteve. Otrok prevzame ključno vlogo, sam izbira, usmerja in ima veliko svobode. Končni izidi se kažejo v površnem znanju, v pomanjkanju ambicij, vztrajnosti in samodiscipline. Glavni vrednoti otroka in mladostnika sta svoboda in uživanje. Identiteta je zmedena, otrok, mladostnik je bolj občutljiv na pritiske, ima več življenjskih problemov in občutek notranje praznine. Bergant (1970) še dodaja, da tovrstni način vzgoje otrokova »čustva gospodovalnosti, domišljavosti, egoizma in brezobzirnosti« potencira, kar pa negativno vpliva na otrokov razvoj.

Avtoritativni vzgojni pristop

Na razvoj avtoritativne vzgoje je vplivalo poznavanje in razumevanje slabosti oziroma pomanjkljivosti drugih dveh vzgojnih pristopov in želja, da bi te slabosti presegli (Peček Čuk, Lesar 2009: 150).

Zupančič in Justin (1991: 27) pravita, da je za ta tip vzgoje značilno, da starši prisluhnejo in upoštevajo interese, želje in potrebe otroka. Hkrati pa otroka opozorijo, kadar njegove želje niso v skladu oziroma nasprotujejo željam drugih ljudi. Otroka opozorijo, mu predstavijo z zgledi možne posledice njegovih dejanj in nato z otrokom skupaj načrtujejo dejavnosti, ki bodo povezale različne člane družine. Otroku starši vedno pojasnijo, zakaj so rekli »ne« in zakaj bo moral otrok svoje vedenje in želje prilagoditi.

Za avtoritativno obliko vodenja je po Postraku (2003) značilno, da konverzacija poteka dogovorno, torej se udeleženi v pogovoru med seboj slišijo, se upoštevajo in skupaj načrtujejo dejavnosti. Odgovornost za uresničevanje dogovorov je obojestranska, družbene vloge so jasno določene in razvidne, ukrep ob nespoštovanju dogovora je vnaprej opredeljen in dogovorjen, kar omogoča vsem udeleženi aktivno sodelovanje v procesu reševanja problema. Avtoriteta izhaja iz sposobnosti, znanja, kompetenc in se opira na »moč argumentov«.

Udeleženi si delijo moč, in s tem ustvarjajo ravnotežje med individualno skupino in prilagajanjem skupini. Cilji in izidi takšnega pristopa se kažejo v vsestranskem znanju kritičnosti, smislu za druge in za skupino. Otroku, mladostniku so pomembne vrednote, kot so strpnost, prilagodljivost in solidarnost. Ima višjo storilnostno motivacijo, visoko samospoštovanje, dovršeno identiteto (Resman 1999: 54) in razvito sposobnost samoobvladanja (Bergant 1970: 77).

1.2 VRTEC

1.2.1 Varstvo in vzgoja predšolskih otrok v Sloveniji

Razvoj varstva predšolskih otrok je bil sprva financiran in ustanovljen s strani cerkva ali dobrodelnih organizacij. Kasneje pa je postalo tovrstno varstvo skrb države in občin. Petdeseta in šestdeseta leta so bila za razvoj varstva predšolskih otrok pomembna, saj jih je zaznamoval porast deleža zaposlenih žensk in skladno s tem se je povečala potreba po varstvu otrok pred vstopom v šolo. Leta 1971 so vrtci, ki jih je prej urejal Splošni zakon o šolstvu, dobili samostojni zakon, Zakon o vzgojno-varstvenih dejavnostih za predšolske otroke. V letu 1979 je bil sprejet prvi nacionalni program za vrtce, leto kasneje pa so vrtci dobili nov zakon, Zakon o vzgoji in varstvu predšolskih otrok, ki vrtce oziroma predšolsko vzgojo opredeli kot del vzgojno-izobraževalnega sistema. Leta 1981 je potekala priprava Vzgojnega programa priprave otrok na osnovno šolo. Leta 1993 pa je prišlo do začetka načrtovanja in pripravljanja reforme celotnega sistema vzgoje in izobraževanja (Krek, Metljak 2011: 65).

Do leta 1999 sta pomembnejša nacionalna dokumenta na področju varstva predšolskih otrok Vzgojni program za vzgojo in varstvo predšolskih otrok in Vzgojni program priprave otrok na osnovno šolo. V prvem je opredeljeno delo z otroki od 8. mesecev do 7-ih let, v drugem pa delo z otroki od šestega do sedmega leta starosti. Po konceptualni in sistemski prenovi vrtca dobijo vrtci nov dokument, imenovan Kurikulum za vrtce (1999) (Krek, Metljak 2011: 84).

1.2.2 Zakonski okvir za vrtce

Področje predšolske vzgoje je zakonsko urejeno z Zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja in z Zakonom o vrtcih. Prvi »ureja pogoje za opravljanje ter določa način upravljanja in financiranja na vseh področjih vzgoje in izobraževanja«, medtem ko drugi »ureja predšolsko vzgojo, ki poteka v javnih in zasebnih vrtcih (naloge vrtcev, cilji in načela, vrsta možnih programov v vrtcih, financiranje, pogoji za izobrazbo strokovnih delavcev, delovna obveznost vzgojitelja in pomočnika vzgojitelja, zbiranje in varstvo osebnih podatkov v vrtcu ipd.)« (Predšolska vzgoja).

Predšolska vzgoja za otroke v Sloveniji ni obvezna. Izvajajo jo javni in zasebni vrtci, katerih temeljne naloge so: nudenje pomoči staršem pri celoviti skrbi za otroke, ustvarjanju možnosti za otrokov celostni razvoj ter pomoči pri izboljšanju kakovosti življenja družin in otrok. Zagotavljanje predšolske vzgoje je ena izmed temeljnih nalog občin, ki vrtce tudi ustanovljajo in financirajo (Predšolska vzgoja).

Po zakonu (Zakon o vrtcih) so cilji predšolske vzgoje v vrtcih:

- razvijanje sposobnosti razumevanja in sprejemanja sebe in drugih,
- razvijanje sposobnosti za dogovarjanje, upoštevanje različnosti in sodelovanje v skupinah,
- razvijanje sposobnosti prepoznavanja čustev in spodbujanje čustvenega doživljanja in izražanja,
- negovanje radovednosti, raziskovalnega duha, domišljije in intuicije ter razvijanje neodvisnega mišljenja,
- spodbujanje jezikovnega razvoja za učinkovito in ustvarjalno uporabo govora, kasneje pa tudi branja in pisanja,
- spodbujanje doživljanja umetniških del in umetniškega izražanja,
- posredovanje znanj z različnih področij znanosti in iz vsakodnevnega življenja,
- spodbujanje telesnega in gibalnega razvoja in
- razvijanje samostojnosti pri higienskih navadah in pri skrbi za zdravje.

1.2.3 Javni in zasebni vrtci

Vrtec je lahko javen ali zaseben. Javnega ustanovi občina, zasebnega pa lahko ustanovijo tuje ali domače pravne ali fizične osebe. V javnih vrtcih se izvaja javno veljavni program, torej Kurikulum za vrtce, medtem ko je izbira programa zasebnega vrtca v domeni ustanovitelja vrtca, ki pa ima možnost izbire programa, ki ga izvajajo javni vrtci. V tem primeru lahko občina vrtcu podeli koncesijo, s katero se določi tudi obseg sredstev, ki jih bo občina zagotovila vrtcu. Začetek izvajanja programa zasebnega vrtca je pogojen z odobritvijo oziroma pridobitvijo pozitivnega mnenja s strani Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje (Predšolska vzgoja).

Zasebni vrtci tako lahko izvajajo javno veljavni program ali program po posebnih pedagoških načelih (npr. program Montessori vrtca, program Waldorfskega vrtca, katoliški program ipd.) (Evidenca zavodov in programov).

»V šolskem letu 2014/15 izvaja predšolsko vzgojo 979 vrtcev in njihovih enot ali 19 vrtcev več kot v prejšnjem šolskem letu. Večina vrtcev, 93 %, je javnih, 65 vrtcev ali 7 % vseh vrtcev pa je zasebnih.« (Predšolska vzgoja in izobraževanje v vrtcih, Slovenija, šolsko leto 2014/15).

1.3 PREHOD OTROK IZ VRTCA V ŠOLO

Prehodi povezujejo med seboj različne faze življenjskega poteka, njihov začetek pa pogosto spremljajo formalnimi in/ali neformalnimi obredi. Ena izmed značilnosti prehodov je sprememba oziroma pridobitev novega družbenega položaja, npr. otrok z vstopom v šolo postane šolar (Ule 2008: 21–22). S preходом iz predšolske vzgoje v šolo se torej otroci srečajo s spremembo družbene vloge. Z vstopom v šolo in prevzemom nove vloge pa se pojavijo tudi določena pričakovanja. Kot pravi Žmauc-Tomori (1983: 40) se otrok z vstopom v novo šolsko okolje sooča z zahtevami po socialnem prilagajanju. Od otroka se pričakuje, da bo svoje vedenje prilagodil novim pravilom in novim zahtevam. To lahko za nekatere otroke predstavlja izziv. Z večjim številom učencev pride do večje kompetentnosti. V primerjavi s predšolsko vzgojo je v šoli veliko manj individualne pozornosti in interakcije, kar je prav tako posledica številčnosti otrok. Prav tako imajo otroci manj svobode, veliko bolj pa so se primorani tudi samodisciplinirati. Prehod torej prinese vse zgoraj naštetе spremembe (Dockett & Perry, 2007; Fabian, 2007; Merra, 2007 v Transition from pre-school to school).

Prehod iz vrtca v šolo uvrščamo v kategorijo statusnih prehodov. Statusne prehode delimo na zaželene in nezaželene. Zaželeni prehodi so tisti, ki sledijo normam socialne zaželenosti – v primeru izobraževanja otrok je to takrat, ko otrok sledi rutiniranim pričakovanjem in tradicijam izobraževanja. Nezaželeni prehodi pa v tem kontekstu pomenijo odstopanje od norm. Družbeno konstruirane prehode povezujemo z družbeno dramo uspeha in padca, s tem pa ustvarjajo socialno napetost, v primerih nezaželenih prehodov pa tudi občutke prikrajšanosti in socialnih krivic (Ule 2008: 22–27).

S predpisano starostjo prehodov in pričakovanimi socialnimi vlogami znotraj določenega življenjskega obdobja govorimo o standardizaciji prehodov. Obstajajo torej referenčni okviri in socialna pričakovanja, značilna za posamezen prehod. Standardizacija naj bi človeku zagotavljala občutek, da je prihodnost načrtovana in s tem stabilna ter varna. (Ule 2008: 29–33). Otroci torej preidejo iz ene v drugo institucijo, pri čemer sta si instituciji med seboj po filozofiji, po strukturi in načinu oziroma učnem stilu delovanja različni. Ta različenost dela in pričakovanj lahko otroka zmede, kar lahko povzroči tudi nadaljnje težave (Vonta 1995: 65–66).

Vloga odraslih (starši, učitelji, vzgojitelji in drugi) pri prehodu

Ob prehodu otroka iz vrtca v šolo naj bi odrasli poskrbeli za lažji prehod med igro in učenjem ter prehod iz prejšnjega socialnega in fizičnega okolja v drugo. Vendar pa odrasli odgovornost za lažji prehod v precejšnji meri prelagajo eden na drugega. Šole tako iščejo krivca v starših in vzgoji v vrtcu, iz vrtca bi se sklicevali na starše in učitelje v šolah, starši pa bi našli problem v vrtcu in šoli. Vrtenje v začaranem krogu pa ne omogoča reševanj problema, prav tako kot tudi ne koristi otroku in sami kvaliteti dela v vzgojno-izobraževalnih institucijah (Vonta 1995: 67–68).

Priporočila za starše

Starši naj otroku pomagajo pri lažjem vstopu v šolo na naslednje načine:

- poskrbite, da si bo otrok pogledal šolo od blizu še pred začetkom šolskega leta,
 - o šoli se z otrokom začnite pogovarjati pogosteje in ga pripravljajte na slovo od vrtca,
 - pri nakupu šolskih potrebščin naj sodeluje tudi otrok,
 - z otrokom pojdite po poti do šole ali avtobusne postaje, torej po poti, po kateri bo hodil, ko bo začel s šolanjem,
 - otroka ne strašite s šolo,
 - po prvem šolskem dnevu se z otrokom sprehodite po šoli, pogledajte, kam bo hodil na stranišče, kje se bo preobul, tako da bo otrok dobil občutek, da šolo vsaj malo že pozna,
 - otrok naj ve, kaj ima v šolski torbi in kje,
 - otroku pokažite, da vas zanima, kaj počne v šoli, kako se ima in kako se tam počuti.
- (Krapše et al., 1996: 13–18).

1.4 OSNOVNA ŠOLA

1.4.1 Osnovnošolsko izobraževanje v Sloveniji

Leta 1958 je bilo pri nas uvedeno osemletno osnovnošolsko šolanje, ki je bilo usmerjeno k enotnemu šolskemu programu in ni omogočalo razlikovanja ali diferenciacije med učenci. Prav enotnost učnih načrtov in neprilagodljivost šole, sta bila vzrok za uvedbo kasnejših sprememb (Krek, Metljak 2011: 109).

Tako je leta 1995 prišlo do začetka prenove osnovnošolskega sistema. Do preoblikovanja kurikulumu je prišlo na vseh stopnjah, v vrtcih, osnovnih šolah in srednjih šolah. Ena najvidnejših sprememb je bil prehod iz osemletnega osnovnega šolanja v devetletni program (Musek Lešnik 2011 :16).

Namen koncepta devetletke je bil upoštevanje individualnega razvoja otroka in prilagajanje učnega programa. Devetletka je prinesla naslednje pomembne spremembe: otroci se vpišejo v šolo s šestim letom starosti, obvezno šolanje traja 9 let, notranja diferenciacija pouka, zunanja diferenciacija nekaterih elementov, uvedba obveznih izbirnih predmetov in priprava učnih načrtov na treh ravneh zahtevnosti (Krek, Metljak 2011: 110).

V kontekstu novosti, ki jih novi devetletni program prinaša, bi še izpostavila spremembe, ki se nanašajo na 1. razred osnovne šole, glede na to, da otroci po novem vstopajo v šolo mlajši. Učni načrti za vse predmete so bili spremenjeni tako, da so prilagojeni različnim razvojnim stopnjam učencev, prav tako pa je temu prilagojeno tudi samo izvajanje in potek učenja. Devetletka pa je prinesla še to, da imajo učenci »v 1. razredu osnovne šole pri polovici ur pouka dodatno učiteljico, ki je praviloma vzgojiteljica predšolskih otrok. Ista učiteljica lahko spremlja učence skozi celo prvo vzgojno-izobraževalno obdobje (prva tri leta osnovne šole)«. (Osnovna šola).

Po letu 2005 pride le še do nekaterih sprememb znotraj sistemskih elementov, tako da ostaja devetletka najboljšežnejša sprememba v šolskem sistemu od leta 1995 (Krek, Metljak 2011: 110).

1.4.2 Zakonski okvir za osnovne šole

»Osnovnošolsko izobraževanje izvajajo osnovne šole, osnovne šole s prilagojenim programom, glasbene šole ter zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami« (Osnovno šolstvo).

Po zakonu (Zakon o osnovni šoli) so cilji, ki jih zasleduje osnovnošolsko izobraževanje:

- zagotavljanje splošne izobrazbe vsemu prebivalstvu,
- vzpodbujanje skladnega, spoznavnega, čustvenega, duhovnega in socialnega razvoja posameznika,
- razvijanje pismenosti ter sposobnosti za razumevanje, sporočanje in izražanje v slovenskem jeziku, na območjih, ki so opredeljena kot narodnostno mešana, pa tudi v italijanskem oziroma madžarskem jeziku,
- vzpodbujanje zavesti o integriteti posameznika,
- razvijanje zavesti o državni pripadnosti in narodni identiteti ter vedenja o zgodovini Slovenije in njeni kulturi,
- vzgajanje za obče kulturne in civilizacijske vrednote, ki izvirajo iz evropske tradicije,
- vzgajanje za medsebojno strpnost, spoštovanje drugačnosti in sodelovanje z drugimi, spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin in s tem razvijanje sposobnosti za življenje v demokratični družbi,
- doseganje mednarodno primerljivih standardov znanja in pridobivanje znanj za nadaljevanje šolanja,
- pridobivanje splošnih in uporabnih znanj, ki omogočajo samostojno, učinkovito in ustvarjalno soočanje z družbenim in naravnim okoljem ter razvijanje kritične moči razsojanja,
- razvijanje in ohranjanje lastne kulturne tradicije,
- seznanjanje z drugimi kulturami in učenje tujih jezikov,
- omogočanje osebnostnega razvoja učencev v skladu z njihovimi sposobnostmi in zakonitostmi razvoja,
- razvijanje nadarjenosti in usposabljanje za doživljanje umetniških del in za umetniško izražanje in
- oblikovanje in spodbujanje zdravega načina življenja in odgovornega odnosa do naravnega okolja.

Podatki za šolsko leto 2015/2016 kažejo, da je bilo v redni osnovnošolski program vpisanih 170.067 otrok, v prilagojeni program pa 1.946 otrok. »Redni osnovnošolski program je izvajalo 777 osnovnih šol s podružnicami, prilagojeni program pa 57 osnovnih šol s podružnicami« (Osnovnošolsko izobraževanje mladine in odraslih, Slovenija, konec šolskega leta 2014/15 in začetek 2015/16). Od 777 osnovnih šol s podružnicami je bilo 6 zasebnih in 771 javnih šol (Javne in zasebne osnovne šole).

1.4.3 Javno in zasebno šolstvo

Zasebno šolstvo do leta 1996 zakonsko ni bilo urejeno, kljub temu da so že obstajale nekatere zasebne šole. Jasna zakonska ureditev je kasneje vzpostavila mehanizme, ki so pripomogli k nastajanju in nadzorovanju zasebnih šol. Od leta 1996 dalje je prišlo do nekaterih sprememb na področju nastajanja zasebnih poklicnih šol, glede pogojev javnega sofinanciranja in omejitev financiranja zasebnega šolstva, vendar do obsežnejših sprememb v zakonu ni prišlo. Zasebni vrtci in šole naj bi prispevale k večji izbiri in prilagodljivosti javnega sistema, ki ga dopolnjujejo (Krek, Metljak 2011: 421–427).

Krek (1996: 85–86) poudarja, da zasebno šolstvo ni del javnega šolstva, ampak gre za dopolnitev javnega šolstva s tem, da staršem daje možnost obstoja in s tem izbire šol ter vrtcev, ki delujejo v skladu z njihovimi verskimi ali filozofskimi načeli. Zasebne šole navadno predpostavljajo neko specifično opredelitev, lahko gre za pripadnost določeni veroizpovedi, zavzemanje za posebna vzgojna načela in podobno (Šimenc 1996: 14).

Zasebne osnovne šole lahko izvajajo tudi javno veljavni izobraževalni program. V Sloveniji mednje sodijo Waldorfska šola Ljubljana, Osnovna šola Alojzija Šuštarja Ljubljana, Montessori inštitut, Zavod za pomoč staršem pri razvoju otrok, Zasebni vzgojno-izobraževalni zavod Waldorfska šola Maribor in Vzgojno-izobraževalni zavod Antona Martina Slomška Maribor, Osnovna šola Montessori (Zasebne osnovne šole). Lahko pa izvajajo osnovnošolski program po posebnih mednarodno uveljavljenih pedagoških načelih (Steiner, Decroly, Montessori, Steiner ipd.) (Krek 1996: 91).

1.5 SVETOVALNA SLUŽBA V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIH USTANOVAH

Zakaj ima šola pomembno vlogo v času razvoja otroka in mladostnika, smo videli že v sklopu dejavnikov odraščanja. Sedaj pa si pogledajmo še nekaj o svetovalni službi v vzgojno-izobraževalnih ustanovah (vrtcih, osnovnih in srednjih šolah), njenem razvoju, vlogi, delovanju in prispevku k tem, da bi šola resnično delovala kot varovalni dejavnik odraščanja.

Razvoj svetovalnega dela v vrtcih, tako kot tudi v srednjih šolah, se je pri nas odvijal v senci svetovalnega dela v osnovnih šolah. Osnovno šolstvo predstavlja namreč najširši del šolskega sistema, s tem pa se tu pojavlja tudi največ potreb po svetovalni pomoči, tako z vidika namenov šole kot tudi z vidika razvojnih, socializacijskih in učnih potreb otrok in učencev. Za selitev svetovalnega dela in pomoči otrokom v njihovem razvoju, obstajata vsaj dva tehtna razloga: življenjsko-praktični in strokovno-etični. Življenjsko-praktični razlog oz. vidik temelji na ugotovitvah sociologov, da se povečuje število otrok z negativnimi izkušnjami zaradi različnih vzrokov (razveze staršev otrok, nefunkcioniranje družine, alkoholizem v družini, spolno nasilje nad otroki in drugo), kar ima za posledico šibko koncentracijo otrok, neučinkovitost in agresivno vedenje. Tako vedno mlajši otroci skrb zase prevzemajo na svoja ramena. Strokovno-etični razlogi za selitev pa so v dokazovanju številnih razvojno-psiholoških teorij, ki zagovarjajo stališče, da se temelji človekove osebnosti začenjajo postavljati že takoj po rojstvu in da je potrebno vzroke za težave človeka iskati v zgodnjem otroštvu (Resman 1999: 117–119).

Čačinovič Vogrinčič (2008: 5–9) **temeljno vlogo svetovalne službe** vidi v sodelovanju pri reševanju vprašanj vzgojno-izobraževalnega dela, bodisi pedagoških, psiholoških ali socialnih, pri tem pa sodeluje z vsemi udeleženiimi znotraj vrtca oziroma šole. Kadar je potrebno pa sodeluje tudi z zunanjimi institucijami. Svetovalna služba torej pomaga pri zagotavljanju optimalnega razvoja otroka. Čačinovič Vogrinčič (1999: 176–177) vidi vlogo svetovalne službe v šoli in vrtcu tudi v opolnomočenju družine, da bi le-ta lahko mobilizirala svojo energijo za uspešno reševanje otrokove in/ali družinske stiske, ki je povezana tudi s šolo samo. »Šolska svetovalna služba je zato tisto posebno mesto pomoči in sodelovanja v šoli, kjer se vsakokrat mobilizirajo strokovne in človeške moči za pomoč in podporo učencem s ciljem, da se vsakokrat znova zagotovi optimalne pogoje za njihovo napredovanje v razvoju in učenju« (Čačinovič Vogrinčič 1999: 17).

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (2007) v 67. členu določa, da svetovalna služba v javnem vrtcu ali šoli »svetuje otrokom, učencem, vajencem, dijakom, učiteljem in staršem; sodeluje z vzgojitelji, učitelji in vodstvom šole pri načrtovanju, spremljanju in evalvaciji razvoja vrtca oziroma šole in opravljanju vzgojno-izobraževalnega dela ter opravlja poklicno svetovanje«. Poleg zgoraj naštetega pa isti zakon med naloge svetovalne službe šteje še sodelovanje »pri pripravi in izvedbi individualiziranih programov za otroke s posebnimi potrebami« (prav tam).

»Naloga svetovalne službe bi torej bila, da učencem s svetovanjem in neposredno pomočjo pomaga v njihovi rasti, šolskem in osebnostnem razvoju in da s poseganjem in razvijanjem šolskega prostora posredno pomaga tako, da odpira učencem možnost za produktiven stil življenja v danih socialnih okoliščinah, ki jih predstavlja šola« (Resman 1999: 85).

Svetovalna služba v vrtcu oziroma šoli sodeluje pri reševanju vprašanj s tremi, med seboj povezanimi in prepletajočimi se dejavnostmi. Preko **dejavnosti pomoči, razvojnih in preventivnih dejavnosti ter dejavnosti načrtovanja in evalvacije**, svetovalna služba pomaga različnim udeleženi v vrtcu in/ali šoli ter z njimi sodeluje na področju telesnega, osebnega in socialnega razvoja, šolanja in poklicne orientacije, učenja in poučevanja, na področju socialno-ekonomskih stisk in drugih področjih (Ččinovič Vogrinčič 2008: 14–15).

– Dejavnosti pomoči

Svetovalna služba z dejavnostjo pomoči odgovarja na potrebe udeleženi v vzgojno-izobraževalnem delu v vrtcu oziroma šoli. V pomoč so zajete vse dejavnosti, naloge in projekti, ki jih svetovalna služba lahko daje skupini ali posamezniku na neposreden ali posreden način. Svetovalna služba v tem sklopu opravlja tri temeljne funkcije (svetovanje, posvetovanje, koordinacija) na način svetovalnega odnosa (Ččinovič Vogrinčič 1999: 17). Pri svetovanju gre za neposreden način pomoči glede vprašanj človeka, ki se na svetovalno službo tudi neposredno obrne. »Posvetovanje je sodelovanje s »tretjo stranko«, s starši, učitelji, vodstvom šole in drugimi, ki jim je v ospredju skrb otrok/učenec, imajo nanj vpliv ter jim je tudi v ospredju njegovo delo in razvoj« (Resman 1999: 70–71). S posvetovanjem svetovalni delavec nudi pomoč in podporo, da bi bilo delo s posamezniki ali skupinami uspešnejše. Svetovalni delavec se s procesom koordinacije vključuje v aktivnosti in/ali prevzame pobudo za vodenje določenih izobraževalnih programov za učence, starše ali učitelje (Resman 1999: 70–71).

– Razvojne in preventivne dejavnosti

Svetovalna služba znotraj vrtca ali šole opravlja tudi razvojne in preventivne dejavnosti, kar pomeni, da svetovalni delavci opravljajo preventivne oblike dela, z namenom odstranjevanja ovir in vzpostavljanja ustrežnejših pogojev znotraj vzgojno-izobraževalnega okolja. Prav tako so vključeni v načrtovanje novosti za napredek in izboljšave vzgojno-izobraževalnega procesa. S tem namenom vodijo ali koordinirajo različne inovativne, razvojne in preventivne projekte (Čačinovič Vogrinčič 2008: 14–15).

Kot pravi Resman (1999: 123–128) je preventivno in razvojno svetovanje temeljno predvsem v vrtcu. S tem naj bi se namreč poskusili izognili nepotrebnim težavam v prihodnosti. Naloge razvojnega svetovanja se izvajajo s ciljem, da otroci postanejo usposobljeni za reševanje problemov, ki se bodo bodisi pojavili v zvezi s šolskim okoljem, v okviru otrokove širše socialne skupnosti ali/in v naslednjih razvojnih fazah otrokovega življenja. Gre torej za to, da se otrok nauči samopomoči in uspešnega odziva ob konfrontaciji problemov ter pomoč otrokom priti do zrelosti za uspešen vstop v šolo.

– Dejavnosti načrtovanja in evalvacije

Dejavnosti načrtovanja in evalvacije so bistvene za kvalitetno opravljanje dela in ustvarjalni razvoj vrtca ali šole kot celote. S pomočjo teh dejavnosti svetovalna služba poskrbi pri opravljanju svojega dela za operacionalizacijo, zagotavljanje celostnosti, vrednotenje in kontinuiran prispevek pri reševanju problemov vrtca oziroma šole (Čačinovič Vogrinčič 2008: 15). S pomočjo načrtovanja in evalvacije dela svetovalni delavec poskuša svoje delo prilagoditi vsakokratnim, specifičnim potrebam vrtca oziroma šole. Tako svetovalnemu delavcu evalvacija lastnega dela omogoča uvid v primerjavo načrtovanega dela in rezultate njegovega dejanskega dela, ob tem pa se pokažejo tudi možne izboljšave za njegovo delo v prihodnosti (Čačinovič Vogrinčič 2008: 12–14).

Svetovalni delavec bo prispeval k **varovanju otrokovega razvoja** s tem, ko bo učenca ali otroka spoštoval kot človeka, ne glede na njegovo stopnjo razvoja in mu pomagal skladno z njegovimi sposobnostmi, interesi, potrebami, izobrazbo in drugimi individualnimi lastnostmi osebe (Resman 1999: 213–214). Pri tem je svetovalni delavec spoštljiv in odgovoren zaveznik otrok, ki so v delovnem odnosu soustvarjanja strokovnjaki iz svojih izkušenj (Čačinovič Vogrinčič 2013: 15). Svetovalna služba tako preko zgoraj omenjenih dejavnosti skrbi, da bo v šolskem okolju otroku ponujena skrb, zagotovljeni občutki in

»izkušnje sprejetosti, spoštovanja, sočutja, zanimanja, zaupanja«, in s tem poskrbela za varen otrokov razvoj v šolskem okolju (Čačinovič Vogrinčič 2008: 44).

2 EMPIRIČNI DEL

2.1 PROBLEM

Ob prebiranju literature in opisu nalog svetovalnih služb v vrtcih, ki sem jih poiskala na spletu, sem največkrat opazila, da je med možnimi posvetovanji za starše tudi možnost posvetovanja »pri prehodu iz vrtca v šolo (odložitev šolanja, priprava otroka na vstop v šolo)« (Svetovalna služba). Ob tem se mi je porodilo vprašanje, kakšno vlogo ima pravzaprav svetovalna služba v vrtcu ob prehodu otroka iz vrtca v šolo in kakšna je vloga svetovalne službe v osnovni šoli? Zanimalo me je, kako, na kakšen način oziroma s katerimi dejavnostmi svetovalni delavci pripravijo oz. pomagajo otrokom ob vstopu v šolo oziroma izstopu iz vrtca? V kakšnih primerih oziroma kakšnih projektih pomoči (Čacinovič Vogrinčič 2008:17) svetovalna delavca iz vrtca in osnovne šole med seboj sodelujeta, če sta s sodelovanjem zadovoljna in če obstajajo potrebe po boljšem, drugačnem sodelovanju?

2.2 METODOLOGIJA

2.2.1 Vrsta raziskave

Za empirični del diplomske naloge sem izvedla kvalitativno/eksplorativno ali poizvedovalno raziskavo. Tovrstno raziskavo sem uporabila, ker sem želela izvedeti, kakšne dejavnosti vrtci in šole organizirajo za lažji prehod otrok iz vrtca v šolo, kakšna je ob tem prehodu vloga svetovalne službe ter v kakšnih primerih svetovalni delavki iz vrtca in šole med seboj sodelujeta.

2.2.2 Merski instrumenti in viri podatkov

Do kvalitativnih podatkov sem prišla z metodo spraševanja, in sicer z vnaprej delno strukturiranim intervjujem. Po potrebi sem med pogovorom zastavila dodatna podvprašanja. S pomočjo intervjuja sem želela pridobiti odgovore na naslednja vprašanja:

- Kako svetovalna delavca iz vrtca in osnovne šole poskušata sama pripraviti otroke na vstop v šolo ali izstop iz šole?
- Ali v priprave poskušata vključiti tudi starše? V kakšnih primerih?

- V kakšnih primerih in kako pogosto svetovalni delavec iz vrtca in iz osnovne šole med seboj sodelujeta?
- Na katerih področjih oziroma kdaj se jima zdi, da bi bilo potrebnega več sodelovanja?

2.2.3 Populacija in vzorčenje

V raziskavo je bilo vključenih 8 svetovalnih delavk znotraj gorenjske regije, pri čemer so štiri svetovalne delavke zaposlene v vrtcu, tri v osnovni šoli in ena, ki hkrati opravlja delo svetovalne službe v vrtcu in osnovni šoli. Svetovalne delavke sem prosila za sodelovanje v raziskavi preko elektronske pošte ali preko telefona, kjer smo se dogovorili za kraj in čas izvedbe intervjuja. Vnaprej sem jim posredovala tudi okvirna vprašanja. Po potrebi sem dodala še podvprašanja.

2.2.4 Zbiranje podatkov

Podatke sem zbiral od 10. 3. 2016 do 5. 4. 2016. Intervjuje sem po privolitvi sogovornic snemala v petih primerih, v treh pa sem vsebino pogovora sproti zapisovala. Po opravljenih intervjujih sem posneto ali napisano pretipkala v računalnik. Transkripti intervjujev se nahajajo v sklopu priloge.

2.2.5 Obdelava in analiza podatkov

Vsebino intervjujev sem kvalitativno obdelala. Po prepisu intervjujev sem podčrtala dele v besedilu, ki so po mojem mnenju podajali odgovore na zastavljena vprašanja oziroma so se nanašali na raziskovana področja. Podčrtane dele besedila sem v naslednjem koraku pretipkala v levi stolpec tabele, v desnega pa sem pripisala pojme, besedne zveze, ki besedilo v levem stolpcu še najbolj opredelijo. Dobljena vsebina iz desnega stolpa predstavlja rezultate raziskave, ki jih bom v sklopu razprava med seboj povezala in utemeljila. Če zgoraj povedano ponazorim s primerom, to zgleda takole:

1. korak: podčrtani deli besedila.

Otroci z vzgojiteljicami obiščejo 1. razred, tako da vidijo, kako izgleda pouk v prvem razredu. Znotraj skupine pa se otroke postopoma navaja na zvezke, uči se jih, kako biti pri miru, garfomotorike in podobno. To so v bistvu vse že priprave potem na delo v šoli.

2. korak: vnos v tabelo in pripis pojma, ki podčrtani del opredeljuje.

DEJAVNOSTI ORGANIZIRANE S STRANI VRTCA	POJMI
VRTEC 1.1	
Otroci z vzgojiteljicami obiščejo 1. razred, tako da vidijo, kako izgleda pouk v prvem razredu.	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (hospitacija pri pouku v 1. razredu)
Znotraj skupine pa se otroke postopoma navaja na zvezke, uči se jih, kako biti pri miru, grafomotorike.	Dejavnosti za pripravo na šolo (postopno navajanje na šolski sistem in šolske zahteve- navajanje na zvezke, učenje koncentracije)
za en dan se otroci zamenjajo, tisti iz šole pridejo za en dan v vrtec, iz vrtca pa gredo za en dan v šolo	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (zamenjava šolarjev in otrok iz vrtca za en dan)

Tabela 2.1: Primer 2. koraka kvalitativne obdelave podatkov

Za 3. korak lahko pogledate v sklop rezultati, za 4. korak pa v sklop razprava.

3 REZULTATI

REZULTATI INTERVJUJEV S SVETOVALNIMI DELAVKAMI IZ VRTCEV

1. Dejavnosti, organizirane s strani vrtca, ki lajšajo prehod iz vrtca v šolo:

- **sodelovanje z zunanjimi ustanovami** (hospitacija pri pouku v 1. razredu (v vseh intervjujih), zamenjava šolarjev in otrok iz vrtca za en dan, obisk otrok na šoli za pust, obisk in spoznavanje učitelja (ura biologije, ura geografije), učenci prostovoljci se v vrtec pridejo z otroki igrati, nastop šolarjev v vrtcu (cirkuške delavnice, nastop za dedka Mraza), v šolo/vrtec na ogled iger, obisk šole (ogled šolskih prostorov in okolice), obisk šolarjev iz različnih krožkov v vrtcu, spoznavanje šolske okolice (obisk stadiona)),
- **dejavnosti za pripravo na šolo** (postopno navajanje na šolski sistem in šolske zahteve – navajanje na zvezke, učenje koncentracije, pravilna drža svinčnika),
- **oddelek vrtca v šoli** (v primeru dveh intervjujev so skupine 5, 6-letnikov že nastanjene v prostorih šole; pogostejši obiski učiteljev v vrtčevskih skupinah, ogled vseh šolskih iger, srečevanje in spoznavanje z učitelji, učenci, spoznavanje šolskega okolja, zvonca),
- **pogovor o šoli** (otroke nagovarjajo s tem, da bodo kmalu šli v šolo),
- **slovesna prireditev ob zaključku** (igre, druženje in podelitev medalj),
- **v primeru vrtca pri OŠ** (obisk otrok s strani bodočih učiteljev).

1.1 Dejavnosti, ki jih opravlja svetovalna služba pri prehodu iz vrtca v šolo so:

- **sodelovanje z zunanjimi ustanovami** (v primeru odložitev všolanja otrok (sodelujejo vse svetovalne delavke), vodenje ogleda OŠ za otroke s prilagojenim programom),
- **svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki** (v primeru odložitev všolanja otrok, sodelovanje z vzgojitelji, dogovarjanje z vzgojitelji, opolnomočenje vzgojiteljic in pomočnic vzgojiteljic, sodelovanje z vzgojiteljicami v primeru otrok s posebnimi potrebami – vodenje pogovora),

- **svetovalno delo s starši** (v primeru odložitve v šolanja otrok),
- **svetovalno delo z otroki** (v primeru odložitve v šolanja otrok, pomoč otrokom s posebnimi potrebami, pomoč otrokom v podporo in spodbudo za njihov najboljši možen razvoj (opazovanje, spremljanje otroka, vodenje osebne mape otroka), individualno delo (pomoč otrokom z razvojnimi težavami (govor) in drugimi težavami), skupinsko delo (vodenje delavnic, pogovori), delo z nadarjenimi otroki),
- **sodelovanje v komisiji za ugotavljanje pripravljenosti otroka za vstop v šolo** (nista, je v komisiji, ni v komisiji, je v komisiji),
- **koordinatorska vloga** (povezovanje šole z drugimi, povezovanje vzgojiteljev in učiteljev, dogovarjanje o obiskih otrok v šoli ali obratno),
- **svetovalna vloga** (podajanje predlogov za sodelovanje, povezovanje z zunanjimi ustanovami).

2. Vloga svetovalne službe v primeru odložitve šolanja otroka je:

- **svetovalno delo s starši** (pogovor s starši, opolnomočenje staršev, sodelovanje in pomoč staršem, sodelovanje s starši, svetovanje staršem),
- **svetovalno delo z otroki** (pomoč otrokom v podporo in spodbudo za njihov najboljši možen razvoj (opazovanje otroka, vodenje osebne mape otroka, spremljanje otroka, spodbujanje otroka, pomoč otrokom, pomoč otrokom z razvojnimi težavami ali drugimi težavami, individualno delo: neposredno delo z otroki),
- **sodelovanje z zunanjimi ustanovami** (sodelovanje z zunanjimi ustanovami),
- **svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki** (pomoč vzgojiteljem, sodelovanje z vzgojiteljico, opolnomočenje vzgojiteljic, sistematičen pregled z vzgojiteljico o možnosti odloga o šolanju otrok znotraj skupine, pogovor z vzgojiteljico o možnih odložitvah šolanja, svetovanje vzgojiteljici, pogovor z vzgojiteljico, h kateri preide otrok, ki ima odloženo leto),
- **dejavnosti načrtovanja in evalvacije** (preverjanje uresničevanja ciljev),
- **vloga koordinatorja, spodbujevalca, verifikatorja,**

- **nudnje pomoči, podpore,**
- **dajanje spodbud, pohval,**
- **sprejemanje odločitve o predlogu za odlog šolanja.**

2.1 Najpogostejši razlogi za odlog šolanja so:

- **gre za otroka z odločbo o usmerjanju,**
- **gre za otroka s posebnimi potrebami,**
- **zaradi socialne nezrelosti, čustvene nezrelosti, splošne nezrelosti** (govorni primanjkljaj, večja igrivost otroka, pomanjkanje tendence po učenju, nizka koncentracija/pozornost, večja odstopanja),
- **otrok rojen v novembru, decembru.**

3. Odzivi otrok na izhod iz vrtca in vstop v šolo so:

- **otroci nimajo težav,**
- **težave v primerih, ko gre za odložitev šolanja,**
- **težave pri uvajanju v šolo,**
- **težave z grafomotoriko,**
- **težave z zavezovanjem vezalk,**
- **težave s koncentracijo, težave z umirjenostjo,**
- **otroci iz podružnic več težav** (menjava okolja),
- **pozitivni odzivi otrok** (na obiskih povedo, kaj počnejo v šoli, pridejo se pokazati z rutkami),
- **otroci se veselijo,**
- **na vstop v šolo so ponosni,**
- **nimajo strahov,**
- **nestrpno pričakujejo,**

- **odziv otroka je odvisen od pristopa staršev** (če jih strašijo s šolo, jih bo strah).

4. Svetovalne delavke v vrtcu sodelujejo s starši:

- **svetovanje v primeru odloženega šolanja/te možnosti** (o tem ali je odložitev smiselna oziroma potrebna),
- **svetovanje v primeru zgodnejšega vstopa v šolo** (smiselnost zgodnejšega vstopa),
- **glede skrbi oblikovanja oddelkov v OŠ** (s kom bi bili/ne bi bili radi v razredu),
- **glede skrbi nove skupine pri otroku, ki ima odloženo šolanje,**
- **glede skrbi, da otrok ni pripravljen na vstop v šolo,**
- **predavanja za starše** (v večini so organizirana po potrebi, zanimanju),
- **sestanki za starše,**
- **svetovanje o literaturi,**
- **šola za starše,**
- **individualni pogovori za starše.**

5. S šolsko svetovalno delavko sodelujejo:

- **neuradno, neformalno sodelovanje,**
- **v primeru otrok s posebnimi potrebami** (da se šola lahko prilagodi),
- **v primeru odložitev šolanja,**
- **v primeru oblikovanja oddelkov v OŠ** (prenos informacij o željah staršev, s kom bo otrok v razredu, predlogi svetovalne delavke ali vzgojiteljice o tem, kdo naj bo skupaj v razredu in kdo ne, prenos informacij o otrocih, podajanje predlogov),
- **prenos informacij o značilnostih prihajajoče populacije** (opis populacije),
- **prenos informacij v soglasju s starši,**
- **sodelovanje na aktivih,**
- **sodelovanje na sestankih** (skupaj z učiteljicami in vzgojiteljicami),

- **potreba po drugem mnenju, nasvetu, ideji,**
- **dogovarjanje okrog skupnih druženj** (šolskih in vrtčevskih otrok),
- **v primeru odložitve** (v komisiji za ugotavljanje otrokove pripravljenosti za vstop v šolo),
- **prenos povratnih informacij iz šole** (kje se pojavljajo težave),
- **obisk šolske svetovalne delavke v vrtcu** (na povabilo svetovalne delavke iz vrtca).

5.1 Predlogi za boljše sodelovanje s šolskimi svetovalnimi delavkami so naslednji:

- **več obojestranske komunikacije** (sama pokliče velikokrat, obratno bolj redko),
- **podajanje povratnih informacij** (o tem, kaj pričakujejo iz šole, ustrezne informacije o tem, kaj bo še treba spremeniti, še narediti, če so otroci dovolj pripravljeni za šolo),
- **potreba po sistematičnem sodelovanju,**
- **hospitacija učiteljic pri delu vzgojiteljic v vrtcu,**
- **zadovoljna s sodelovanjem.**

5.2 Po mnenju svetovalnih delavk v vrtcu na kvaliteto sodelovanja vplivajo:

- **medsebojna poznanstva** (pogostejša/redkejša komunikacija),
- **medsebojno zaupanje,**
- **šola, vrtec spadata pod isto organizacijsko enoto/zavod,**
- **sodelavci,**
- **želja pomagati otrokom,**
- **lastna iniciativa, lastna pripravljenost za sodelovanje,**
- **prevzemanje predhodne prakse.**

PREDLOGI, KI SO JIH PODALI V VRTCIH:

- **prilagoditi način dela v šoli** (v primeru, da imajo učiteljice to možnost),

- **bolj otrokom prilagojen program v prvem razredu,**
- **pogostejši obiski OŠ otrok iz podružnic (lažji prehod v OŠ).**

REZULTATI INTERVJUJEV S SVETOVALNIMI DELAVKAMI IZ OSNOVNIH ŠOL

1. Dejavnosti, organizirane s strani šole, ki lajšajo prehod iz vrtca v šolo:

vodenje vpisa in sprejem otrok v šolo (3-krat vedno prisoten otrok, včasih otrok prisoten/včasih ni prisoten),

4- krat kulturna prireditve na prvi šolski dan (vodijo učenci, otrok spozna učiteljico, razred, sošolce, delavnice in spoznavanje z učiteljico),

- **svetovalno in posvetovalno delo s starši** (roditeljski sestanki za starše – starše seznani s šolskim načinom dela in potekom šolskega leta; na temo učnih problemov, specialno pedagoških vsebinah, o tem, kako lahko šola pomaga),
- **sodelovanje z zunanjimi ustanovami** (policija ima predavanje o prometni varnosti, učenci prostovoljci gredo v vrtec, učenci prostovoljci se igrajo z otroki v vrtcu, skupne prireditve vrtca in OŠ, organizirano predavanje v okviru materinskega doma na temo agresivnega vedenja, osebje iz zdravstvenega doma ima predavanje o poškodbah in drugih vsebinah),
- **prilagojen pouk v prvem razredu** (prisotna vzgojiteljica in učiteljica, jutranji krog, učenje preko igre, ni zvonca),
- **organizirano branje pravljic** (odrasli brali zgodbe otrokom v prvem razredu, med njimi so bile babice otrok, zaposleni v šoli),
- **prilagojeno opremljeni prostori v 1. razredu** (za igro),
- **posebne priprave otroci ne potrebujejo,**
- **posebne priprave učiteljice ne priporočajo** (postopno navajanje na šolski sistem skozi različne dejavnosti).

1.1 Dejavnosti, ki jih opravlja svetovalna služba pri prehodu iz vrtca v šolo so:

- **(delajo vse) svetovalno delo z učenci** (pogovor z otrokom, komunikacija poteka na otroku prilagojen način, prepoznavanje otrokovih šibkih in močnih področij),
- **dejavnosti načrtovanja in evalvacije** (beleženje otrokovih šibkih področij, postavljanje ciljev za napredovanje),

- **vođenje vpisa in sprejem otrok v šolo** (spoznavanje otrokovih šibkih, močnih področij),
- **sodelovanje v komisiji za ugotavljanje pripravljenosti otrok za vstop v šolo** (vodja komisije),
- **sodelovanje z zunanjimi ustanovami** (sodelovanje z vzgojiteljicami v primeru odložitve),
- **svetovalno delo s starši** (pogovor s starši, informacije o otroku).

2. Odzivi otrok na vstop/ob vstopu v šolo so:

- **otroci nimajo težav,**
- **otroci gredo radi v šolo,**
- **so pripravljeni na vstop v šolo,**
- **težave z vzgojo otrok (težave otrok z odnosi),**
- **težave prisluhniti drugim,**
- **preveč tekmovalni, preveč egoistični,**
- **potrebujejo več časa, da se navadijo na šolski sistem** (manj igre, nekateri potrebujejo več časa),
- **pogrešajo igro,**
- **težave z nemirnostjo, nizko koncentracijo,**
- **izjemoma imajo težave.**

3. Svetovalne delavke v šoli sodelujejo s starši:

- **pogovor s starši ob vpisu** (o spodbujanju in spremljanju otroka v šoli),
- **individualni pogovor s starši** (o tem, na katerem otrokovem področju bo potrebno še delati, v primeru odložitve šolanja, v primeru otrok s posebnimi potrebami),
- **predavanje za starše na prvi šolski dan** (vzgoja otrok, večšine starševstva, 1-krat,
- **težave s starši, ki nočejo odložitve šolanja,**
- **težave s starši, ki nočejo prešolanja otroka v lažji program,**

- **sodelovanje z zunanjimi institucijami** (1-krat roditeljski sestanek za starše v vrtcu (o zrelosti otroka za šolo)),
- **sestaneke za starše,**
- **skrb, da otrok ni pripravljen na vstop v šolo,**
- **skrb glede oblikovanja oddelkov v OŠ** (s kom otrok/starš želi biti v razredu).
- **4. S šolsko svetovalno delavko sodelujejo:**
- **sodelovanje v primeru otrok s posebnimi potrebami,**
- **prenos informacij za oblikovanje oddelkov v OŠ** (predlogi svetovalne delavke o tem, kdo naj bo skupaj in kdo ne),
- **nesistematično sodelovanje,**
- **obisk v vrtcu** (obisk otrok, vzgojiteljice),
- **sodelovanje po potrebi** (na potrebo staršev, če imajo veliko skrbi in vprašanj glede šole),
- **sodelovanje v primeru odložitve,**
- **sodelovanje v posebnih družinskih primerih** (otroci hkrati v vrtcu in šoli).

4.1 Predlogi za boljše sodelovanje s šolskimi svetovalnimi delavkami so naslednji:

- **več sodelovanja z vrtcem** (obiski vrtčevskih otrok na šoli),
- **več informacij o otrocih** (v primerjavi s prej, ko so testirali celotno populacijo, veliko manj vedo o otrocih),
- **zadovoljivo sodelovanje** (v sodelovanju ničesar ne pogoša, s sodelovanjem je zadovoljna),
- **sodelovanje po potrebi** (ko je to koristno, potrebno).

Po mnenju svetovalnih delavk v vrtcu na kvaliteto sodelovanja vplivajo:

- **delovna doba** (daljša delovna doba, več izkušenj, strukturirano sodelovanje s svetovalno službo iz vrtca),
- **svetovalni delavki sta sodelavki** (zaposlena na šoli za dsp-je, več skupnega sodelovanja, ista lokacija),

- **medsebojna poznanstva** (sorodstveni odnos, pogostejša komunikacija),
- **pripravljenost za sodelovanje.**

PREDLOGI SVETOVALNIH DELAVK IZ ŠOL:

- potrebno več socialnega učenja (1.2)
- drugačen šolski proces učenja (bolj dinamičen 2.2)

4 RAZPRAVA

V raziskavi je sodelovalo osem svetovalnih delavk iz gorenjske regije. Štiri izmed teh so zaposlene kot svetovalne delavke v vrtcu, tri kot svetovalne delavke v osnovni šoli, zadnja pa opravlja istočasno delo svetovalne službe v vrtcu in osnovni šoli. Z raziskavo sem želela ugotoviti, kako poteka delo svetovalne službe ob prehodu otrok iz vrtca v šolo, zato sem se odločila, da v sodelovanje povabim tako svetovalne delavke iz vrtca kot iz osnovnih šol. Zanimalo me je torej, katere dejavnosti (za lažji prehod otrok) so organizirane s strani vrtca in šole in na katerih področjih svetovalnega dela (z otroki/z učenci, s starši, z vzgojitelji in pomočniki vzgojitelja/z učitelji, z vodstvom, z zunanjimi ustanovami) svetovalni službi v tem času najpogosteje delujeta (Čačinovič Vogrinčič 2008: 1999). Glede na to, da prehod otrok povezuje dva med seboj različna vzgojno-izobraževalna programa, sem se v raziskavi osredotočila tudi na medsebojno povezovanje in sodelovanje svetovalnih delavk iz vrtca in šole. Na tem mestu me je še posebej zanimalo, v katerih primerih oziroma kdaj svetovalni delavki med seboj sodelujeta, kakšne so njihove potrebe po sodelovanju in kaj po njihovem mnenju vpliva na kvalitetno sodelovanje.

4.1 Svetovalna služba v vrtcu

V okviru vrtca poskušajo olajšati prehod otrok iz vrtca v šolo s tem, da otrokom omogočijo prisotnost pri eni uri pouka v prvem razredu, kjer dobijo občutek, kako pouk poteka, hkrati pa z obiskom že spoznavajo šolsko okolico in šolske prostore. Hospitacijo pri pouku v prvem razredu so omenile vse svetovalne delavke, iz česar sklepam, da gre za sistematično izvajanje dejavnosti. Prav tako v ta namen pogosto potekajo srečanja z učenci iz osnovnih šol, pri čemer se učenci prostovoljci pridejo z otroki iz vrtca igrati, imajo učenci v vrtcu kakšen nastop ali igro, pa tudi obratno, da vrtčevski otroci obiščejo učence na šoli, kjer si ogledajo njihove predstave. Otroke peljejo tudi na ogled šolskega stadiona ipd. V enem izmed vrtcev se otroci iz vrtca in učenci zamenjajo za en dan, tako da učenci dan preživijo v vrtcu in obratno. Z izvajanjem tovrstnim dejavnosti, kot pravita vprašani svetovalni delavki, otroci » malo bolj spoznajo bodoče učitelje pa prostor« (v 1.1) ter »spoznavajo okoliš šole ter samo stavbo« (v 2.1). Tovrstni stiki, obiski in druženja so po rezultatih sodeč precej pogosto organizirani v vseh sodelujočih vrtcih, največkrat pa se odvijajo prav v prazničnih časih, ko potekajo na šoli in v vrtcu razne prireditve (za pust, za dedka Mraza). »Vse vzgojiteljice zadnje leto, ko so otroci pri nas v vrtcu, nekje imajo v glavi, da

gredo otroci v šolo in jih na en način s svojimi dejavnostmi in zahtevami pripravljajo na šolo» (v 3.1). Vzgojiteljice in pomočniki vzgojiteljev začnejo torej postopoma otroke pripravljati na vstop v šolo, to počnejo tako, da jih navajajo na zvezke, izvajajo več dejavnosti namenjenih koncentraciji in umirjenosti, posebej so pozorne na pravilno držo svinčnika in podobno.

V dveh primerih (v 3.1 in 5.1) ima vrtec oddelek ali dva tudi v prostorih šole. V teh primerih svetovalni delavki poudarjata, da gre za mehak prehod, saj se otroci že v šolskih prostorih srečujejo z učenci, učitelji, obiskujejo šolske predstave in se spoznavajo s šolskim okoljem in zvonce. Pet- in šestletnike osebje šole po navadi tudi že nagovarja s tem, da bodo vstopili v šolo in jih tudi na ta način pripravljajo na vstop v šolo. »Pogovor« oziroma nagovarjanje otrok je sicer omenila le ena (v 4.1) izmed intervjuvank, vendar sama sklepam, da je to precej pogosto. Izjemoma (samo v 4.1) ob zaključku poteka tudi »slovo od vrtca«, kjer otroci med seboj tekmujejo v igrah, se družijo, na koncu pa vsi dobijo tudi medalje. Učitelji v primerih, ko ima vrtec svoje oddelke v šoli, bodoče učence tudi večkrat obišejo in se preko tega že med seboj spoznavajo.

V času prehoda otrok so vse svetovalne delavke omenile, da *sodelujejo z zunanjimi ustanovami* (Čačinovič Vogrinčič 2008: 18), in sicer s šolo, kadar gre za otroke z odložitvijo o šolanju oziroma kadar gre za izvedbo postopka ugotavljanja pripravljenosti otroka na vstop v šolo (Zakon o osnovni šoli). Ena izmed intervjuvank (v 4.1.1) vodi tudi ogled osnovne šole za otroke s prilagojenim programom.

Svetovalne delavke opravljajo tudi *svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki* (Čačinovič Vogrinčič 2008). Z njimi sodelujejo, se dogovarjajo kadar gre za otroke z odložitvijo ali možnostjo odložitve šolanja, oziroma za otroke s posebnimi potrebami. Svetovalne delavke vidijo svojo vlogo v opolnomočenju vzgojiteljev in njihovih pomočnikov, včasih so tudi one tiste, ki vodijo pogovor s starši in vzgojiteljicami, ali pa (v 4.2) vzgojiteljicam priporočajo, kako in na kakšen način naj se s starši pogovorijo, da bo njihovo sodelovanje kvalitetno (prav tam: 21). Z vzgojiteljicami sodelujejo tudi pri ugotavljanju stanja v oddelku in možnosti oziroma potrebi o odlogu šolanja za katerega izmed otrok. Prav tako pa sodelujejo z vzgojiteljico, h kateri bo naslednje leto prišel otrok, ki ima odlog o šolanju.

V primeru otrok s posebnimi potrebami in/ali otrok z odloženim šolanjem svetovalne delavke opravljajo tudi *svetovalno delo s starši* (Čačinovič Vogrinčič 2008: 18), kjer imajo

s starši pogovore, z njimi sodelujejo, jim svetujejo, predvsem pa delajo na opolnomočenju staršev. Staršem tako svetovalne delavke svetujejo ali je odlog šolanja smiseln oziroma potreben ali ne. Prav tako pa staršem svetujejo tudi v primerih, ko starši želijo, da bi otrok vstopil v šolo že prej, vendar so ti primeri zelo redki. Skoraj vse svetovalne delavke so izpostavile, da se starši nanje obračajo tudi v zvezi z oblikovanjem oddelkov v osnovni šoli, tako starši podajo željo, s kom bi bil otrok rad v skupini oziroma s kom ne. Starše (predvsem kadar je možnost odloga o šolanju) pogosto tudi skrbi, da otrok na vstop v šolo ni pripravljen in glede nove skupine v katero bo otrok z odlogom o šolanja prešel. Svetovalne delavke s starši sodelujejo na sestankih, individualnih pogovorih, predavanjih (ki so organizirana po potrebi in zanimanju staršev), v enem primeru (v 2.4) pa imajo tudi šolo za starše in svetovanje staršem glede ustrezne literature.

V okviru *svetovalnega dela z otroki* svetovalne delavke v vseh primerih nudijo pomoč otrokom v podporo in spodbudo za njihov najboljši možen razvoj (Čačinovič Vogrinčič: 18–19), s tem, ko otroke v primeru kakšnih posebnih potreb ali odstopanj v razvoju opazujejo, spremljajo in spodbujajo, za vse otroke pa vse svetovalne delavke tudi vodijo osebne mape otrok. Z otroki opravljajo tudi individualno delo v primerih, ko gre za pomoč otrokom z razvojnimi težavami (npr. govor), ali drugim, kjer jim svetovalna delavka na primer pomaga z govornimi vajami in s tem poskuša izboljšati govor otroka. Vse delo z otrokom prispeva tudi k lažjemu prehodu otroka v šolo, saj svetovalne delavke delajo na tem, da se šibka otrokova področja okrepijo, kar mu bo omogočalo lažji vstop in nadaljnje delo v šoli. Ena izmed vprašanih opravlja tudi skupinsko delo. To, kot pravi, je videti »tako, da vzamem pol skupine, ali pa en del in se z njimi pogovarjam, vodim delavnico« (v 2.1.1). Ena izmed svetovalnih delavk tudi omeni (4.1.1) delo z nadarjenim otroki.

Velik del svetovalnega dela v času prehoda otrok pokriva področje odložitve o všolanju oziroma ugotavljanje pripravljenosti otrok na vstop v šolo (Zakon o osnovni šoli). Vse svetovalne delavke v tem primeru spremljajo otroka, svetujejo staršem in vzgojiteljicam, vendar pa je v dveh primerih (3.1.1, 2.1.1) svetovalna delavka vključena v komisijo, ki jo imenuje ravnatelj osnovne šole in odloča o odložitvi šolanja (Zakon o osnovni šoli), v dveh primerih (1.1.1, 4.1.1) pa svetovalna delavka ni članica prej imenovane komisije. Najpogosteje se sprejme odločitev o odložitvi šolanja v primeru otrok z odločbo o usmerjanju, otrok s posebnimi potrebami, otrok s primanjkljajem na socialni, čustveni, splošni zrelosti (govorni primanjkljaj, večja igrivost otroka, pomanjkanje tendence po

učenju, nizka koncentracija/pozornost, večja odstopanja) in otrok, rojenih v novembru in decembru.

Kot lahko razberemo iz zgornjega besedila in kot pravijo tudi svetovalne delavke same, imajo v času prehoda predvsem dve vlogi, koordinatorsko in svetovalno. V *vlogi koordinatorja* se povezujejo s šolo in drugimi ustreznimi zunanjimi institucijami in strokovnimi delavci, povezujejo učitelje in vzgojitelje ter se dogovarjajo o obiskih otrok v vrtcu ali obratno. V *svetovalni vlogi* pa podajajo predloge za medsebojna sodelovanja z zunanjimi ustreznimi institucijami in strokovnimi delavci ter svetovanja in posvetovanja z vzgojitelji in njihovimi pomočniki, starši, svetovalne delavke v tem kontekstu nudijo pomoč in podporo. Ena izmed svetovalnih delavk pa je poudarila še *vlogo verifikatorja*. V tej vlogi svetovalne delavke (predvidevam, da to počnejo vse) sproti preverjajo uresničevanje ciljev, ob tem pa spodbujajo in dajejo pohvale.

Otroci se vstopa v šolo največkrat veselijo in že z nestrpnostjo pričakujejo začetek šole. Otroci »v večini primerov nimajo težav« (v 1.3), »to je pogojeno tudi s tem, da vejo, da zde sem pa že toliko star, da bom šel v šolo, in to sprejemajo s ponosom« (v 3.3). Svetovalne delavke navajajo, da imajo otroci več težav z uvajanjem v šolo kot z izstopom iz vrtca. Težave zaznavajo predvsem pri tistih, ki imajo odlog o šolanju, pri ostalih pa zaznavajo nekaj težave z grafomotoriko, koncentracijo in umirjenostjo. V enem intervjuju je svetovalna delavka omenila, da imajo več težav otroci iz podružničnih šol.

Sodelovanje s šolsko svetovalno delavko v večini primerov poteka neuradno oziroma neformalno. Najpogosteje pa sodelovanje poteka v naslednjih primerih: »če gre recimo za otroke s posebnimi potrebami ali za odložitve« (v 1.5), če »gre za informacije, ki opozorijo šolo, da se bo morala prilagoditi, ali če ima otrok specifične potrebe« (v 2.5). Medsebojno sodelovanje je pomembno tudi takrat, kadar gre za prenos predlogov in informacij glede oblikovanja oddelkov v osnovni šoli. V tem primeru svetovalne delavke prenesejo informacije o tem, »kateri otroci želijo biti skupaj in za katere ni konstruktivno oz. ne želijo biti skupaj« (v 1.5), glede značilnosti prihajajoče populacije. To izgleda na primer tako: »Jest rečem brez imen, tako da se pove, skupina je zelo avtonomna tukaj pa tukaj, pričakujte pa, da je nekaj otrok, ki ima govorne težave (v 3.5)«. Pri tem prenos poimenskih podatkov poteka v soglasju s starši. Drugače pa s šolskimi svetovalnimi delavci in delavkami sodelujejo na aktivih, na skupnih sestankih, kjer so prisotne še učiteljice in vzgojiteljice, ali ob obisku šolske svetovalne delavke v vrtcu. Ena izmed intervjuvank je

omenila, da sodelujejo še takrat, ko potrebujejo drugo mnenje, nasvet ali idejo in takrat, ko se dogovarjajo glede skupnih druženj otrok in učencev ali obiskov enih in drugih. V ostalih primerih se glede skupnih dogodkov in druženj dogovarjajo drugi. Zgolj v enem primeru (3.5) poteka med svetovalnimi delavci tudi podajanje povratnih informacij o tem, kje imajo ob vstopu otroci težave.

Svetovalne delavke vidijo pozitiven premik v sodelovanju, ki vpliva tudi na olajšanje prehoda otrok iz vrtca v šolo, v pogostejši obojestranski komunikaciji (»sama velikokrat pokličem svetovalno službo v osnovno šolo za informacije, obratno pa je bolj redko« (v 1.5.1)) in v skoraj vseh primerih, v podajanju ustreznih povratnih informacij (o tem, kaj pričakujejo iz šole, »o tem, če so otroci dovolj pripravljeni za vstop in delo v šoli« (v 4.5.1)). Ena izmed vprašanih čuti potrebo (v 1.5.1) po sistematičnem sodelovanju, druga (v 3.5.1) pa po hospitaciji učiteljic pri delu vzgojiteljic v vrtcu, drugače pa so s sodelovanjem v večini primerov zadovoljne, saj sodelujejo, kadar je to potrebno, kar pa se jim zdi tudi najbolj pomembno. V tem sklopu se mi zdi, da je v dveh vrtcih (v 2. in 3.) sodelovanje zelo dobro organizirano in opravljajo »različne preventivne oblike dela« (Čačinovič Vogrinčič 2008: 15), medtem ko v drugih primerih sodelujejo takrat, ko je to potrebno. Izkazalo se je, da je kvalitetno sodelovanje po mnenju svetovalnih delavk v vrtcu najbolj »odvisno od tega, koliko se svetovalne delavke med seboj poznajo, pa tudi, koliko si zaupajo, da se potem besede ne obrnejo pa na koncu pride ven čisto nekaj drugega« (v 1.5.2). Tudi to, da se zaposleni v vrtcu in šoli dojemajo, opredeljujejo kot sodelavce, to je v primeru, kjer spadata šola in vrtec pod isti zavod. Drugače pa na sodelovanje pomembno vpliva tudi želja pomagati otrokom, lastna iniciativa in pripravljenost za sodelovanje svetovalnih delavk, v enem primeru pa na sodelovanje vpliva tudi prevzemanje predhodne prakse svetovalne službe.

4.2 Svetovalna služba v osnovni šoli

V okviru osnovne šole je organiziran vpis, »ki je otrokov prvi stik s šolo« (v 1.1), kjer svetovalne delavke sprejmejo otroka v šolo. V vseh intervjujih govorijo tudi o kulturni prireditvi oziroma slovesnosti, ki se odvija na prvi šolski dan. Na slovesnosti velikokrat nastopajo učenci osnovne šole. Otrok prvi šolski dan spozna učiteljico, svoj razred in sošolce. Za starše je v času otroških delavnic (druženje in spoznavanje učiteljice, razreda in sošolcev) organiziran roditeljski sestanek, kjer starše seznani s šolskim načinom dela,

potekom šolskega leta ali imajo predavanja na različne s šolo in družino povezane tematike. Prvi šolski dan starše in otroke obiščejo policisti, ki imajo predavanje o varnosti v prometu.

V prvem razredu so ponekod (v 3.1) organizirana tudi sodelovanja oziroma predavanja s strani materinskega (o agresivnem vedenju) in zdravstvenega doma (o poškodbah ali drugih vsebinah). Za lažji prehod otrok poskrbijo tudi z medsebojnimi druženji prvošolcev z otroki iz vrtca. V nekaterih primerih (v 1.1) govorijo tudi o učencih prostovoljcih, ki obiskujejo vrtčevske otroke in se z njimi igrajo. V vseh primerih pa se otroci med seboj družijo, kadar imajo skupne prireditve ali gredo na ogled iger, kjer učenci obiščejo vrtec ali/in obratno.

Svetovalne delavke so ob *dejavnostih za lažji vstop otrok v šolo* omenile tudi prilagojenost pouka v prvem razredu. Pri pouku v prvem razredu sta tako prisotni vzgojiteljica in učiteljica (Zakon o osnovni šoli), »učenje poteka preko igre, šolski dan pa začnejo v jutranjem krogu« (v 1.1), kar je značilno za vse v raziskavi sodelujoče vrtcev. Prav tako v prvem razredu ni zvonca in klasično organiziranih šolskih ur, ki trajajo 45 minut. Učiteljica in vzgojiteljica tako pouk prilagajata zmožnostim otrok. Nekatere svetovalne delavke so omenile tudi, da so »učilnice za prve razrede opremljene tako, kakor igralnice v vrtcu« (v 3.1), čeprav sama sklepam, da to velja za vse ostale primere. V enem intervjuju (v 1.1) je socialna delavka povedala, da je eno leto potekala delavnica, kjer so odrasli otrokom (stari starši, zaposleni na šoli, sorodniki in drugi) brali zgodbe. Osnovne šole tako z zgoraj naštetimi načini, dejavnostmi, prostorsko ureditvijo in drugimi prilagoditvami prispevajo k olajšanju otrokovega prehoda iz vrtčevskega načina dela v šolski način dela. V dveh primerih sta svetovalni delavki poudarili, da otroke ni potrebno predhodno posebno pripravljati na vstop v šolo, ker je pouk v prvem razredu ravno zato prilagojen, da otrokom omogoča postopno navajanje na šolski način dela in na šolske zahteve. Svetovalna delavka (v 6.4) to utemelji s tem, ko pravi: »Saj na začetku je mogoče predznanje med otroki res različno, ampak se do konca šolskega leta to kar uravna«.

Ob vstopu v šolo oziroma prehodu otrok iz vrtca v šolo svetovalne delavke opravljajo *svetovalno delo z učenci* (Čačinovič Vogrinčič 1999). V treh primerih so svetovalne delavke poudarile, da je otrok ob vpisu vedno prisoten, ena (v 3.1) pa, da včasih je, včasih ni prisoten. Z učenci oziroma otroki se pogovarjajo, pri čemer komunikacija poteka na otroku prilagojen način, na primer, da otrok v času vpisa »po navadi nariše kakšno risbico

ali pa kaj pove« (v 4.1.1); včasih tudi, »da pove kakšno pesmico (1.1.1). Svetovalne delavke v vseh primerih prepoznavajo otrokova šibka in močna področja, ob tem pa postavijo tudi cilje za napredek. O tem govori večina vprašanih:

»Z vprašanji o likih na sliki preverjam otrokovo duševno zdravje, otrokov govor, izvem o otroku tisto, kar me zanima. Pri tem si zabeležim posebnosti, drugo leto pa preverim ponovno, če se je realiziralo« (v 1.1.1)

»Tako da že malo spoznam otroka, pa vidim, koliko je komunikativen, tudi kakšne govorne napake pa odnose s starši, kakšno splošno razgledanost« (v 2.1.1)

»Tako da malo vidim, kako otrok komunicira, kakšna je njegova socializacija, kakšen je razvoj govora« (6.4.1)

V vseh primerih svetovalne delavke *sodelujejo z zunanjimi institucijami*, saj so vse vključene v komisijo, ki odloča o odložitvah šolanja otrok, kjer ponavadi vodijo celoten postopek (Čačinovič Vogrinčič 1999). V primerih odloga o šolanju oziroma postopka za ugotavljanje pripravljenosti otrok na vstop v šolo, svetovalne delavke po navadi sodelujejo tudi z vzgojiteljicami in svetovalnimi delavci v vrtcu (Zakon o osnovni šoli).

Po izkušnjah in mnenjih svetovalnih delavk otroci ob vstopu nimajo večjih težav, gredo v šolo radi in so na vstop v šolo dobro pripravljeni. Kljub temu pa zaznavajo težave na področju vzgoje otrok in odnosov med otroki, saj imajo težave s tem, da si prisluhnejo (»vidim, da si v skupini otroci ne znajo prisluhniti« (v 1.2)), pa tudi s koncentracijo in z nemirnostjo. »Te nemirnosti je res veliko med otroki in se zbrati in nekaj v miru delati« (v 2.2). Prav tako so po mnenju ene svetovalne delavke »preveč tekmovalni in gledajo samo nase« (v 1.2). Pravijo tudi, da otroci potrebujejo nekaj časa, da se na šolski sistem privadijo, največkrat pa pogrešajo igro.

Svetovalno delo s starši poteka preko pogovorov o tem, kako spremljati in spodbujati osnovnošolskega otroka, katera otrokova šibka področja bo potrebno še utrditi in v primeru otrok z odlogom o šolanju ali otrok s specifičnimi potrebami (Čačinovič Vogrinčič 1999). Prvi šolski dan ima ena izmed intervjuvanih svetovalnih delavk (v 1.3) tudi predavanje za starše, kjer govori o vzgoji otrok in »o veščinah starševstva«. V enem primeru (v 3.3) svetovalna delavka izpostavi tudi težave pri sodelovanju s starši, ker imajo le-ti drugačno željo, mnenje. V tem primeru gre po navadi za nestrinjanje staršev z odložitvijo šolanja ali prešolanjem v lažji program. Izjemoma, v enem primeru, je imela svetovalna delavka v

vrtnu letos prvič predavanje o šoli, za starše bodočih prvošolcev. Glede na to, da so bili odzivi staršev na predavanje zelo pozitivni, so se odločili, da bo predavanje postalo del rednega programa. Svetovalne delavke pravijo, da se starši nanje največkrat obračajo takrat, ko jih skrbi, da otrok ni pripravljen na vstop v šolo ali glede oblikovanja oddelkov, kjer podajo lastne želje ali otrokove o tem, s kom naj bi bil v razredu in s kom naj ne bi bil.

S svetovalno delavko iz vrtca sodelujejo največkrat, kadar gre za otroke s posebnimi potrebami, prenos informacij oziroma predlogov o oblikovanju bodočih šolskih razredov in v enem primeru glede dogovarjanja o obiskih vrtca (Čačinovič Vogrinčič 1999). Pravijo, da je njihovo sodelovanje nesistematično, sodelujejo pa tudi v primerih odložitev o šolanju, v posebnih družinskih primerih, kadar so otroci iz iste družine hkrati v šoli in vrtcu, in takrat, ko se pokaže, da je sodelovanje potrebno oziroma koristno. Svetovalne delavke menijo, da bi k boljšemu sodelovanju in kvalitetnejšem delu svetovalne službe doprineslo »več tega povezovanja, stika med šolo in vrtcem, da bi iz vrtca večkrat prišli (v 1.4.1) in pogostejši prenos informacij o otrocih, saj imajo v primerjavi z nekoč, ko so otroke še testirali, o njih veliko manj podatkov. Dve izmed vprašanih sta s sodelovanjem zadovoljni in pri tem ničesar ne pogrešata, čeprav ena pravi: »Drugače bi bilo pa sigurno dragoceno, če bi ga bilo lahko več, sigurno, ampak zdaj res ne vem točno kje oziroma pri čem« (v 2.4.1.).

Med seboj sodelujejo, kadar se pokaže, da bi bilo to potrebno oziroma koristno. V okviru vprašanj o medsebojnem sodelovanju obeh svetovalnih služb so nekatere še podale svoje mnenje o tem, zakaj sodelujejo pogostejše ali redkeje. »Svetovalna delavka v šoli je moja sorodnica, pa mislim, da je kontakta v tem smislu več kot bi ga bilo sicer« (v 2.4.1.). Medtem ko druga (v 3.4.1) omenja medsebojna poznanstva in pripravljenost za sodelovanje.

5 SKLEP

Na podlagi rezultatov raziskave sem prišla do naslednjih ugotovitev:

- V času prehoda tako svetovalne delavke v vrtcu kot tiste, ki so zaposlene v šoli, najpogosteje opravljajo svetovanje in posvetovanje s starši, otroki/z učenci, vzgojitelji in njihovimi pomočniki/učitelji v primeru otrok s posebnimi potrebami oziroma otrok z odločbo o usmerjanju in v primeru postopka za ugotavljanje pripravljenosti otroka za vstop v šolo (Zakon o osnovni šoli). V istih primerih sodelujejo tudi z zunanjimi institucijami, torej vrtcem, osnovno šolo in po potrebi tudi z drugimi.
- Medtem ko je svetovalnega dela z otroki s posebnimi potrebami, razvojnimi težavami ali drugimi težavami veliko, pa je dela z ostalo populacijo otrok toliko manj. Prav tako svetovalne delavke več pozornosti namenjajo dejavnostim pomoči ter dejavnostim načrtovanja in evalvacije, manj pozornosti pa posvečajo preventivnim oblikam dela, saj le v enem primeru svetovalna delavka sama podaja predloge in ideje za nove dejavnosti, medtem ko ostale delujejo po ustaljenem sistemu (Čačinovič Vogrinčič 2008: 15).
- Za prehod otrok iz vrtca v šolo je v dobro poskrbljeno s tem, da so organizirana različna medsebojna druženja, srečanja učencev in vrtčevskih otrok, obiski, ogledi iger ter nastopov. Vendar pa podajanje predlogov in organiziranje tovrstnih povezav ni vedno v domeni svetovalnih delavk. V določenih primerih za to poskrbijo drugi, tako da svetovalna delavka v to sodelovanje ni vključena in posledično o tem tudi ni v celoti informirana.
- Najpogostejši razlogi za odlog šolanja so: odločba o usmerjanju, posebne/specifične potrebe otroka, socialna, čustvena nezrelost in rojstvo v novembru ter decembru.
- Otroci se vstopa v šoli veselijo, posebnih strahov nimajo in so na vstop v šolo ponosni.
- Svetovalne delavke poročajo o naslednjih težavah pri vstopu otrok: težave z grafomotoriko, koncentracijo, nemirnostjo, s tekmovalnostjo in medsebojnimi odnosi.
- Svetovalne delavke opravljajo največ svetovalnega dela s starši, ko gre za otroke s posebnimi potrebami, otroke z odlogom o šolanju, v primerih kadar starše skrbi

pripravljenost otroka na vstop v šolo in glede oblikovanja oddelkov v osnovni šoli (s kom bo otrok v razredu).

- Svetovalni delavki iz šole in vrtca med seboj najpogosteje sodelujeta nesistematično in neformalno, in sicer v primeru odloženega šolanja otrok, otrok s posebnimi potrebami, pri prenosu informacij o prihajajoči populaciji in predlogih za oblikovanje razredov. Pri tem prenos osebnih informacij o otroku poteka v soglasju s starši. In seveda, kadar se izkaže, da bi bilo sodelovanje potrebno oziroma koristno.
- Svetovalne delavke iz vrtca v sodelovanju pogrešajo več komunikacije in podajanje povratnih informacij o otrocih (kje se pojavljajo težave pri uvajanju na šolski sistem dela), medtem ko svetovalne delavke v osnovni šoli pogrešajo več medsebojnega druženja med otroki iz vrtca in učenci, več ustreznih informacij o bodočih učencih, drugače pa so z sodelovanje zadovoljne.
- Svetovalne delavke iz osnovne šole so bile s sodelovanje hitreje zadovoljne kot svetovalne delavke v vrtcih, kjer so kljub dobremu sodelovanju še vedno videle priložnosti za še boljše in kvalitetnejše sodelovanje.
- Po mnenju svetovalnih delavk na medsebojno razumevanje in sodelovalni odnos enih (svetovalna služba v vrtcu) z drugimi (svetovalna služba v osnovni šoli) vplivajo naslednji dejavniki: medsebojna poznanstva (sorodstveni odnos), medsebojno zaupanje, vrtec in osnovna šola spadata pod isti zavod (so vsi zaposleni sodelavci), lastna iniciativa in pripravljenost za sodelovanje.

6 PREDLOGI

Predlogi za lažji prehod otrok iz vrtca v šolo, ki so jih podale svetovalne delavke, ki so sodelovale v raziskavi:

- potrebnega je več socialnega učenja,
- potreben je drugačen, bolj dinamičen šolski proces učenja (manj za šolski sistem tipičnega sedenja in pisanja za mizami),
- prilagoditi je potrebno način dela v šoli oziroma šolski program tako, da bo ustrezen za otroke te starosti (hospitacija učiteljic pri delu vzgojiteljic, počasnejši šolski tempo v prvem razredu, več počitka in več igre),
- pogostejši obiski ali zamenjave otrok iz podružnic na osnovni šoli, na katero bodo kasneje prešli.

Sama pa dodajam:

- več medsebojnega povezovanja in sodelovanja med svetovalnima službama v vrtcu in šoli (za uresničevanje preventivnega svetovalnega dela),
- pogostejša izmenjava povratnih informacij o tem, kje imajo otroci v šoli težave in kako lahko svetovalna služba v vrtcu in osebje pri tem pomaga in obratno,
- sodelovanje z drugimi vrtci in njihovimi svetovalnimi delavci, da bi prišlo do seznanjanja z njihovim načinom dela (posredovanje izkušenj dobrih praks, ki so za svetovalnega delavca vir novih idej, vir motivacije za nove dejavnosti),
- dodatna izobraževanja, predavanja za svetovalne delavce na področju prehoda otrok iz vrtca v šolo.

7 UPORABLJENA LITERATURA

Barle, A. ... [et al.] (1996). *Sociologija: gradivo za srednje šole*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Bergant, M. (1970). *Teme iz pedagoške sociologije*. Maribor: Cankarjeva založba.

Bergant, M. (1994). *Nove teme pedagoške sociologije in sociologije reforme šolanja*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

Berger, P. L., Luckmann, T. (1988). *Družbena konstrukcija realnosti: razprava iz sociologije znanja*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Čačinovič Vogrinčič, G. idr. (ur.) (1999). *Programske smernice: Svetovalna služba v osnovni šoli*. Ljubljana: Strokovni svet RS za splošno izobraževanje.

Čačinovič Vogrinčič, G. idr. (ur.) (2008). *Programske smernice: Predšolska vzgoja v vrtcu. Svetovalna služba v vrtcu*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Čačinovič Vogrinčič, G. (2008). *Soustvarjanje v šoli: učenje kot pogovor*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Čačinovič Vogrinčič, G. (2013). *Otrokov glas v procesu učenja in pomoči: priročnik za vrtce, šole in starše*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Durkheim, É. (2009). *Vzgoja in sociologija*. Ljubljana: Krtina.

Durkheim, É. (2014). *Moralna vzgoja*. Ljubljana: Krtina.

Erikson, E. H. (2014). *Identiteta in življenjski cikel*. Ljubljana: UMco.

Freud, S. (1987). *Metapsihološki spisi*. Ljubljana: ŠKUC & Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

Freud, S. (2007). *Spisi o družbi in religiji*. Ljubljana: Društvo za teoretsko psihoanalizo.

Godina, V. V. (1991). *Socializacijska teorija Talcotta Parsons*. Ljubljana: Sekcija za socialno antropologijo pri Slovenskem sociološkem društvu.

Juul, J. (2008). *Kompetentni otrok: družina na poti k novim temeljnim vrednotam*. Radovljica: Didakta.

- Južnič, S. (1989). *Politična kultura*. Maribor: Založba Obzorja.
- Kobolt, A. (ur.) (2010). *Izstopajoče vedenje in pedagoški odzivi*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Krapše, T. ... [et al.] (1996). *Ob vstopu otroka v šolo: priročnik za starše*. Nova Gorica: Educa.
- Krek, J., Metljak, M. (ur.) (2011). *Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Kroflič, R. (1997). *Avtoriteta v vzgoji*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Kroflič, R. (1997). *Med poslušnostjo in odgovornostjo, Procesno-razvojni model moralne vzgoje*. Ljubljana: Založba Vija.
- Makarovič, J. (1986). *Sla po neskončnosti*. Maribor: Založba Obzorja.
- Mead, G. H., (1997). *Um, sebstvo, družba*. Ljubljana: Krtina.
- Musek, J., Pečjak, V. (2001). *Psihologija*. Ljubljana: Educy.
- Musek Lešnik, K. (2011). *Siva knjiga o osnovni šoli v Republiki Sloveniji*. Brezovica pri Ljubljani: IPSOS.
- Peček, M., Lesar, I. (2006). *Pravičnost slovenske šole: mit ali realnost*. Ljubljana: Sophia.
- Peček Čuk, M., Lesar, I. (2009). *Moč vzgoje: sodobna vprašanja teorije vzgoje*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
- Poštrak M. (1994). *V znamenju trojstev*. *Socialno delo*, 33, 4: 325–342.
- Poštrak, M. (2002). *Subjekt in intersubjektivnost*. *Socialno delo*, 41, 5: 249–271.
- Poštrak, M. (2003). *Kaj posebnega lahko ponudi socialno delo pri delu z mladimi*. *Šolsko svetovalno delo*, 8, 3–4: 26–33.
- Poštrak, M. (2004). *Uvod v socialno delo z mladimi*. *Kakovostno preživljanje prostega časa in preprečevanje prestopniških ravnanj mladih*. (gradivo za predavanja 2004/2005). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Poštrak, M. (2007). Uporaba ustvarjalnih pristopov pri delu z otroki in mladostniki. *Šolsko svetovalno delo*, 12, 1–2: 11–17.

Resman, M., Bečaj, J., Bezić, T., Čačinovič-Vogrinčič, G. in Musek, J. (1999). *Svetovalno delo v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Šimenc, M., Krek, J. (ur.) (1996). *Zasebno šolstvo: struktura, primerjava različnih šolskih sistemov in zakonodajne rešitve v Republiki Sloveniji*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Tivadar, B. (2000). Mladost kot problem: dejavniki prestopniškega vedenja. V Ule, M., Rener, T., Mencin Čeplak, M., Tivadar, B. (2000). *Socialna ranljivost mladih* (str. 143–171). Ljubljana: ministrstvo za šolstvo in šport. Urad RS za mladino.

Ule, M. (2008). *Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Vonta, T. (1995). Otrok na prehodu iz vrtca v šolo. V B. Jurman (ur.), *Problemi in rešitve zgodnjega všolanja otrok* (str. 65–85). Ljubljana: Planprint, Litterapicta.

Vonta, T. (2009). *Organizirana predšolska vzgoja v izzivih družbenih sprememb*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.

Zupančič, M., Justin, J. (1991). *Otrok, pravila, vrednote*. Otrokov moralni in socialni razvoj. Radovljica: Didakta.

Žmauc-Tomori, M. (1983). *Pot k odraslosti: Kaj je in kaj ni motnja v otrokovem duševnem razvoju*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Zakoni

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Uradno prečiščeno besedilo) (ZOFVI-UPB5) (2007). Uradni list RS, št. 16/2007 .

Zakon o osnovni šoli (ZOsni). Uradni list RS št. 81/2006.

Zakon o vrtcih (ZVrt) (2005). Uradni list RS št. 100/2005.

Internetni viri

Evidenca zavodov in programov. Dostopno na:

<https://krka1.mss.edus.si/registriweb/ProgramiPodrobno.aspx> (spletni vir z dne 21.4.2016).

Javne in zasebne osnovne šole. Dostopno na:

<http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp> (spletni vir z dne 21.4.2016).

Osnovna šola. Dostopno na:

http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_pedsolsko_vzgojo_in_osnovno_solstvo/osnovno_solstvo/osnovna_sola/ (spletni vir z dne 14.4.2016).

Osnovno šolstvo. Dostopno na:

http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_pedsolsko_vzgojo_in_osnovno_solstvo/osnovno_solstvo/ (spletni vir z dne 14.4.2016).

Osnovnošolsko izobraževanje mladine in odraslih, Slovenija, konec šolskega leta 2014/15 in začetek 2015/16. Dostopno na: <http://www.stat.si/StatWeb/prikazi-novico?id=5865&idp=9&headerbar=7> (spletni vir z dne 21.4.2016).

Predšolska vzgoja. Dostopno na:

http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_pedsolsko_vzgojo_in_osnovno_solstvo/pedsolska_vzgoja/ (spletni vir z dne 14.4.2016)

Predšolska vzgoja in izobraževanje v vrtcih, Slovenija, šolsko leto 2014/15. Dostopno na: <http://www.stat.si/StatWeb/sl/prikazi-novico?id=5162&idp=9&headerbar=7> (spletni vir z dne 21.4.2016).

Svetovalna služba. Dostopno na: <http://www.vrtecjesenice.si/o-vrtcu-jesenice/svetovalna-sluzba/> (spletni vir z dne 1.6.2016).

Transition from pre-school to school. Dostopno na : <http://www.ease-eu.com/documents/compendium/chapter02.pdf> (spletni vir z dne 15.4.2016).

Zasebne osnovne šole. Dostopno na:

http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_pedsolsko_vzgojo_in_osnovno_solstvo/osnovno_solstvo/osnovna_sola/zasebne_osnovne_sole/ (spletni vir z dne 21.4.2016).

8 PRILOGE

8.1 Obdelava podatkov – podčrtani deli besedila

TRANSKRIP INTERVJUJA – VRTEC 1

- dve svetovalni delavki
- za polni delovni čas je zaposlena socialna delavka, za polovični delovni čas pa socialna pedagoginja

1.1 Kaj vse poteka oz. kaj je organizirano v okviru vrtca za lažji prehod, vstop otrok v šolo?

Otroci z vzgojiteljicami obišejo 1. razred, tako da vidijo, kako izgleda pouk v prvem razredu. Znotraj skupine pa se otroke postopoma navaja na zvezke, uči se, kako biti pri miru, garfomotorike in podobno. To so v bistvu vse že priprave potem na delo v šoli.

Pa tudi mogoče to, ko se za en dan otroci zamenjajo, tisti iz šole pridejo za en dan v vrtec, iz vrtca pa gredo za en dan v šolo. Tako malo bolj spoznajo bodoče učitelje pa prostor an. Sej mogoče bi blo ravno to fino, se mi zdi, da bi to lahko večkrat naredl, vsaj v zadnjem vrtčevskem letu, da dobijo učiteljice tudi mogoče občutk, kakšna populacija prihaja pa tko.

1.1.1 Pri katerih dejavnostih, ki potekajo v zvezi s prehodom otrok v šolo, sodelujete vi?

Sami na primer sodelujeva, kadar je želja staršev, da poda mnenje o otroku še svetovalna služba. Če recimo starši želijo, da še midve spremljava otroka in potem podava svoje mnenje. Pomoč pri prehodu se nudi tudi, kadar gre za odlog šolanja. V tem primeru starši ob vpisu v šolo povedo, da so se odločili za odlog, potem se skliče komisija. V komisiji midve nisva vključeni, je pa vzgojiteljica iz vrtca.

Sva pa vključeni, kadar gre za otroke s posebnimi potrebami, z odločbo o usmeritvi. V tem primeru pa otroka opazujeva in spremljava.

Drgač pa ponavad sodelujeva tudi, če recimo vzgojiteljica potrebuje najino mnenje, da otroka spremljava in poveva svoja opazanja, svoje mnenje.

1.2 Kako poteka vaše delo pri odložitvah o vpisu?

V primeru odložitve greva ponavad otroka v skupino pogledat, se s starši usedemo, potem pa v skupini mal opazujeva otroka. Potem se pa dela predvsem na tem, da se opolnomoči starše, da v tistem letu, ko je odložen, da ni samo dejstvo, da ga odložiš dovolj, ampak, da se spodbuja in se jih tudi spremlja, midve vodva, mava te osebne mape otrok, ki potrebujejo pomoč. Potem pa se dobivamo ne vem, to je pa čist od primera do primera odvisn. Tisti, ki majo velike težave, so v vsakem primeru že nekje v obravnavi, al v klinično psihološki al pa v pedopsihiatrični, in pol sploh ni potrebe, da še mi dodatno mešamo, da se na vsaka obdobja 3–4 mesecev dobimo in pogledamo cilje, pa kako dosežemo.

Največji poudark je tko na neposrednem delu z otroki, sicer se pa dela na opolnomočenju staršev, nek koordinator, spodbujevalec, verifikator, al se dogaja al ne tko, da si tm za starše, vzgojitelce, za otroka.

1.2.1 Kateri so najpogostejši razlogi za odložitev?

Ja in tisti starši, k pri vpisu dajo soglasje, to so ponavad otroci z odločbo o usmeritvi, otroci s posebnimi potrebami, al pa, en ali dva se pa tud najdeti, ki pa nimata odločbe, pa da starši menijo, da bi bla smiselna odložitev, pa tud vzgojiteljice so ponavad tiste, k so taprve, ki to možnost sploh povejo in predstavjo, al pa vidjo, da je pr otroku to. Pri otrocih brez odločbe gre pa največkrat za to, da socialno al pa čustveno niso dovolj zreli.

1.3 Kakšni so odzivi otrok na vstop v šolo? Ali otroci kdaj težko prenašajo prehod v šolo?

V večini primerov nimajo težav. Pri tistih, k se oceni, se pa itak odloži šolanje pa se že prej s starši tok dela. Ta prehod je tko, da bi mi kera od vzgojiteljic zdej v dveh letih in pol poročala, da je mela problem ob tem prehodu ne, to res ne. Velik več problemov majo z uvajanjem v šolo. To se mi zdi, da je čisto odvisno od posameznega otroka. Nekateri starši nam povedo, da so imel težave pri vstopu v šolo, drugi pa, da pri prehodu ni blo nobenih problemov. Je res različno, ne vem pa zakaj, v čem je razlika.

Drgač so pa ponavad tud težave pol pri vstopu v šolo različne, nekateri recimo ne znajo še zavezat vezalk, drugi majo problem z grafomotoriko, pa pravjo, da majo tud težave s koncentracijo pa umirit se pa tko. Kr hitr začnejo pol s šolskim tempom, čeprav nj bi 1. razred nadomestil malo šolo, ampak gredo kr hitr no s šolskim programom.

Tle se mi zdi no, da bi mogl spremenit program v prvem razredu, ker so otroci pr ns še premladi, da bi jih navajal na šolo. Pa tud to ni zakonsko, tega ni v našem kurikulumu, mi zasledujemo druge cilje. Se mi zdi, da je nastala lukna, odkr ni več male šole. Ni več tega prehoda, ker prehod sigurno je velika stvar za otroka.

Drgač se mi pa zdi, da mogoče otroci, k hodjo v nš vrtec pa gredo pol tud sm v šolo, niti nimajo takih težav. Otroci iz podružnic pa vrjamem, da več, tko da tukej bi blo sploh fajn, če bi bla ta zamenjava al pa obisk.

1.4 V kakšnih primerih oziroma kdaj pa pri prehodu otrok v šolo sodelujete s starši? Kakšne so njihove skrbi v zvezi z všolanjem?

Ja s starši sodelujemo ob odložitvah, ko tud same spremljava otroka, ker sva tud v tej strokovni skupini za spremljanje. Drgač pa v tem času sodelujeva tud z zunanjimi institucijami pa vzgojiteljicami. S starši mava pa predvsem pogovore, če jih kej zanima, skrbi.

Najpogostejše skrbi staršev so pri prehodu predvsem, da bo otrok ostal z isto skupino al pa ravno obratno, da zamenja skupino oz. da z nekom noče bit. Drgač je pa tud skrb, če otrok ostane v vrtcu, se mu odloži šolanje, ker pride potem v novo skupino, njegovi prjatli gredo v šolo, on pa ostane tukej sam. Tko da tukej potem tud pomagava, če se le da, da otroci pridejo oziroma ostanejo v skupini, v kateri želijo bit. Tud tukej gre za lažji prehod an, ker ma otrok nek stalni faktor, prjatlje.

1.5 Kdaj oz. v kakšnih primerih sodelujete, se povezujete s svetovalno službo iz OŠ?

Tko bom rekla, nekega uradnega sodelovanja ni. Je pa neformalno, če gre recimo za otroke s posebnimi potrebami ali za odložitve, povemo, kateri otroci želijo biti skupaj in za katere ni konstruktivno oz. ne želijo biti skupaj. Včasih tud povemo mal, kakšna skupina prihaja, če je dinamična, povemo mal značilnosti. In pa v primeru, da gre res za otroka s posebnimi, specifičnimi potrebami, tko da se v šoli tud prpravjo.

1.5.1 Kaj bi spremenili, da bi bilo sodelovanje uspešnejše?

Je pa tko, sama velikokrat pokličem svetovalno službo v osnovno šolo za informacije, obratno pa je bolj redko. Se mi zdi, da bi blo fajn dobit kakšne povratne informacije. Se mi zdi, da bi morale bit to sodelovanje sistematično. Tko ja.

Mogoče bi blo tud fino, da bi nam iz šole povedal, kakšna so njihova pričakvana. Kaj želijo, da otrok zna, ker oni nm rečejo, da nj jih mi naučimo samostojnosti. Mogoče bi blo lažje, če bi povedal točno, kaj pričakujejo, tko da bi tud vzgojiteljice vedle, kje je fokus. Ker je čist možno, da pol govorijo, ja kaj so pa počel v vrtcu. Ta sodelovanje bi bil pomoje kr dobr.

1.5.2 Kje vidite razloge za boljše ali slabše sodelovanje s svetovalno službo v osnovni šoli?

Se mi pa zdi, da je to sodelovanje tud odvisno od tega, koliko se svetovalne delavke med seboj poznajo, pa tudi koliko si zaupajo, da se potem besede ne obrnejo, pa na koncu pride ven čisto nekaj drugega. Tko da ja, mogoč res ni tok sodelovanja zarad zaupanja. Ker se s tism, k se bolj poznam, slišm bl pogosto pa tud več informacij se izmenja.

TRANSKRIPT INTERVJUJA Z VRTEC 2

- Svetovalna delavka je pedagoginja,
- poleg svetovalne delavke je tudi pomočnica ravnatelja,
- prej je bila zaposlena na osnovni šoli kot svetovalna delavka.

2.1 Kaj vse poteka oz. kaj je organizirano v okviru vrtca za lažji prehod, vstop otrok v šolo?

Za otroke je tako organizirano enourno spremljanje pouka prvega razreda OŠ, to je organizirano spomladi.

Glede na to, da sta OŠ in vrtec tako blizu, se pelje otroke velikokrat tudi na sprehod do igrišča, čeprav imamo tudi sami veliko igrišče. Na ta način otroci spoznavajo okoliš šole, ter samo stavbo. V bistvu se z učitelji iz OŠ med seboj o obiskih tudi dogovorimo. Otroci imajo pustni sprehod, kjer obišejo šolo in se sprehodijo skozi prostore šole, se pridejo mal pokazat. Izvaja se tudi obisk pri učiteljici geografije, ki otrokom pokaže, kaj vse je prepotovala, ona je res super. Potem je organiziran tudi obisk pri uri biologije. Tam otrokom učiteljica biologije pokaže živali in podobno. Pri teh dejavnostih se torej povezujemo z učitelji, pri tem je velika prednost res to, da se med seboj poznamo, saj smo sodelavci v istem zavodu. Pri nas poteka tud pižama žur, pa mamo tud učence prostovoljce, ki po šoli pridejo v vrtec in se v glavnem igrajo z otroki, gre predvsem za te iz 7. al pa 8. razreda. Drugače pa pridejo tud otroci iz OŠ na vrtec, tm majo tud dramsko skupino in pol za dedka Mraza pridejo sem nastopat, izvajajo se tud cirkuške delavnice, pa tko. Gre torej res za mehak prehod.

2.1.1 Pri katerih dejavnostih, ki potekajo v zvezi s prehodom otrok v šolo, sodelujete vi?

Sama pri prehodu pomagam tako, da sodelujem z vzgojitelji in se z njimi dogovarjam. Pri teh dejavnostih za spoznavanje šole je moja vloga predvsem koordinatorska, povezujem vzgojitelje in učitelje med seboj, in pa seveda svetovalna, ker dajem predloge, kaj vse bi si lahko ogledali, kam vse bi lahko šli ipd.

Sama torej spodbujam dejavnosti, dajem ideje, se povezujem s šolo in drugimi.

Sama pri tem opravljam individualno ali skupinsko delo. Vodim osebno mapo otroka, jim pomagam pri govoru, oziroma tm, kjer so težave, skupinsko pa izgleda tako, da vzamem pol skupine ali pa en del, in se z njimi pogovarjam, vodim delavnico.

2.2 Kako poteka vaše delo pri odložitvah?

Sodelujem s starši že čez celo leto, še posebej, kadar gre za možnost o odložitvi šolanja, v tem primeru sodelujem tudi v komisiji. Starše je namreč treba pripraviti na to možnost, jim povedati, da to ni nč takšnega in pa z njimi pol tudi sodelovati. Sodelujemo pa tko, da smo skupaj na pogovornih urah, se prav vzgojitelca, starši pa še svetovalna delavka.

Sama vodim osebne mape otrok, v njej je zapisan otrokov napredek, razvoj, v bistvu se piše samo pozitivno, otrok pa gre ob koncu tudi z njo domov. Drugače pa tudi sama spremljam otroka. Pri tem glede na potrebe otroka sodelujem tudi z zunanjimi ustanovami, se povežem s starši in vzgojitelji.

Sama pri tem opravljam individualno ali skupinsko delo. Vodim osebno mapo otroka, jim pomagam pri govoru, oziroma tm kjer so težave. Pomagam tudi pri tem, kako sestanek sploh voditi, kako staršem kaj povedati, vse pa seveda poteka v sodelovanju s starši. Torej nudim pomoč, podporo, dajem pa tudi spodbude in pohvale.

2.2.1 Kateri so najpogostejši razlogi za odložitev?

Al pride do odložitve na podlagi odločbe o usmerjanju al pa neko splošno nezrelost, al da ma otrok govorni primanjkljaj, gibalno oviranost, kej tazga.

2.3 Kakšni so odzivi otrok na vstop v šolo? Ali otroci kdaj težko prenašajo prehod v šolo?

Niti ne, prehod je v našem primeru res mehak. Včasih otroci celo pridejo nazaj, to se vzgojiteljicam še posebej zdi. Jih pridejo pozdravit pa povedati, kako je v šoli, pa pokazati rutke. Tko da so njihovi odzivi zelo pozitivni.

2.4 V kakšnih primerih oziroma kdaj pa pri prehodu otrok v šolo sodelujete s starši? Kakšne so njihove skrbi v zvezi z všolanjem?

S starši sodelujem v primeru odložitve šolanja, imamo skupne pogovore, vzgojiteljica, jest in starši.

Za starše imamo pogovore, predavanja, imamo pa tudi šolo za starše. Tukej gre za predavanja o tem, kako postaviti meje, v tem kontekstu pa se starše poskuša že tudi pripraviti na čas, k bo otrok v šoli. Predavanja

imajo zunanji, pa tudi jst ga imam. Staršem dam js tud kšn seznam priporočene literature, na temo, kjer potrebujejo pomoč.

2.5 Kako in v kakšnih primerih sodelujete s svetovalnimi delavci iz OŠ, kamor odidejo otroci v nadaljne šolanje?

Gre tudi za izmenjavanje informacij s strinjanjem staršev, pri čemer je moje mnenje tako, da izmenjava informacij ni sporna, kadar gre za informacije, ki opozorijo šolo, da se bo morala prilagodi, če ima otrok specifične potrebe. Drugače pa zagovarjam, da si vsak učitelj o otroku ustvari sam svoje mnenje, saj se otroci odzivajo drugače v drugačnih okoljih, otrok se lahko v vmesnem času spremeni, pa tudi ni v redu, da otroku damo neko etiketo.

Sodelujemo na aktivih, sestankih. S psihologom in specialnim pedagogom pa sodelujem, kadar potrebujem kakšno mnenje, idejo, kako pomagati staršem, drugače pa glede na potrebe otroka sodelujemo tudi z logopedom, s CSD in drugimi. S psihologom in specialnim pedagogom pa sodelujemo tudi v okviru dogovarjanja za obisk šole, za druženje.

2.5.1 Kaj bi spremenili v sodelovanju, da bi bilo le-to uspešnejše?

Izmenjavo ustreznih informacij, nekih povratnih informacij, da bi res sodelovali med sabo, da si pomagamo pri tem, kaj bi bilo še potrebno narediti ali spremeniti.

Drugače pa resnično potrebujemo izobraževanje kadra za učenje otrok vztrajnosti, koncentracije, pozornosti in tako fino kot grobo motorike.

2.5.2 Kje vidite razloge za boljše ali slabše sodelovanje s svetovalno službo v osnovni šoli?

Je pa pri nas to sodelovanje veliko lažje, saj tako šola kot vrtec spadamo pod isto organizacijsko enoto, pravzaprav smo isti zavod. Tako smo zaposleni v vrtcu in OŠ pravzaprav sodelavci, ki se zelo dobro poznamo. Je pa tud odvisn od človeka, morš bit človk za to.

TRANSKRIPT INTERVJUJA VRTEC 3

- Zaposlena kot svetovalna delavka 19 let,

- po izobrazbi je pedagoginja.

3.1 Pri katerih dejavnostih, ki potekajo v zvezi s prehodom otrok v šolo, sodelujete vi?

No jst bom tko rekla, da mislm, da vse vzgojiteljice zadnje leto, ko so otroci pr nam v vrtcu, nekje imajo v glavi, da gredo otroci v šolo in jih na en način s svojimi dejavnostmi in zahtevami pripravljajo na šolo. Pravilna drža svinčnika, orientacija na listu ane, da otroku dajo večkrat tudi, da vprašajo kej doma in potem povedo v šolo, da naj prinesejo kej od doma ane, vse to sledi temu, da se bo otrok navadu, da si mora nekj zapomnt in potem to domov in nazaj v šolo prnest. Potem, prepoznt prvi glas, veliko didaktičnih iger je, pojavjo se koticiki v igralnci, kjer se srečajo že s črkami, kdor želi. Skratka velik je dejavnosti, ki so zavestno

narejene na to, da bodo otroci lažje začeli z šolskim delom. Istočasno gre pa za socializacijo, znt počakat, dat prednost nekomu, ko govori. Take stvari, k se pričakuje, da jih bo otrok znal ob vstopu v šolo.

Zdej vsako leto vse skupine, am jest se dogovorim s svetovalnimi delavkami v šolah, da pridejo vsi oddelki v šolo in hospitirajo oz. jim učiteljice pokažejo, kako izgleda v prvem razredu. Tko da pridejo vsi otroci v šolo, se seznani s šolo. V enem oddelku pa gostujemo v osnovni šoli, mamo oddelek v osnovni šoli, se pa med letom obiskujejo, učiteljica jih pride že večkrat pozdravit tud, vedno gredo tud na vse njihove igrce, k jih pripravjo, tko da povezava je dobra. Tko da za lažji prehod otroke seznanim s šolo in gre vsak otrok že prej pogledat šolo, iz podružničnih vrtcev gredo pa v šole, ki so njim najbližje pa kamor gre tud večina otrok pol naprej. Večkrat med letom so pa potem tud izmenjave iger, no tko.

3.1.1 Pri katerih dejavnostih v zvezi s prehodom pa sodelujete vi?

Kot sem že omenila, se dogovarjam s svetovalnimi delavci v šoli o obiskih vrtčevskih otrok. Potem sodelujem pri odložitvah. Zdej jst vsaj sm pa bolj vpletena pr otrocih, ki kažejo kakršna koli odstopanja, al da so nadarjeni recimo, al pa, bol pa s temi s posebnimi potrebami oziroma z odložitvami o šolanju, tukaj je več dela.

Je pa res, da je pol mal več poudarka pa mal več interakcije z vzgojiteljicami, ampak fajn je ta, vsaj zame osebno, proces opolnomočenja vzgojiteljic pa pomočnic, da znotraj skupine, kjer je otrok, ker ga one tud bolj vidjo in pol bolj poznajo. Neka koordinatorska vloga je pol moja. V tem smislu, da mal preverim al pokličem, skličem kakšen timski sestanek, skupaj s starši in tko.

3.2 Kako poteka vaše delo v zvezi z odložitvami?

Po novem letu z vsako vzgojitelco pregledava skupino in se začnemo pogovarjat o morebitnem odloženem šolanju. O tem se dokončno odločijo starši, jest sm pa mnenja, da mi pa povemo svoje videnje v vrtcu, tko da jest vsako leto januarja že sprašujem, če ma kšn starš kšne dileme, če je že kej začel sprašvt, če ona vid kšnga otroka k je šibek, da bi ga mi predlagal za odložitev. Torej z vsako vzgojiteljivo pogledava skupino in se začnemo pogovarjat o morebitnem odloženem šolanju.

Jst se najprej pogovorim z vsako vzgojiteljico, greva skoz skupino, pogledava, skupaj se pomenva, vzgojiteljici potrdim, otroka grem tud dodatno opazovat. Potem pa se to pove staršem, istočasno pa se starši obračajo name. Tko da jim potem tud povem, kaj so plusi in kaj minusi, sami pa presodijo, kaj bo za otroka najbolje. Tko da je moja vloga svetovanje, al vzgojiteljici al pa staršem. Se pa pogovorim tud z novo vzgojitelco, ker gre otrok v novo skupino. Povem ji, da ma odložen šolanje otrok zarad tega in tega, prosm, tle je treba letos narest napredek, da ne bo leta zgubu, ampak dobu. Tko da tisto leto, ko je v vrtcu, delamo na tistem razlogu, zarad katerega je otrok v odloženem letu.

3.2.1 Kateri so najpogostejši razlogi za odložitev?

Najmlajši otroci rojeni v decembru, november, december, ker se velikokrat pokaže, da se eno leto pozna. Ali tisti, ki niso pripravljeni za delo, to so bolj igrivi otroci, nimajo tok tendence po učenju. Če rabi več igrice, da se ga ne da motivirat. Potem je koncentracija in pozornost, tm kjer je nižja, kratka, ker vsa ta področja lahko

v odloženem letu pr ns poskušamo še dvignit. Vsi otroci, ki so že kategorizirani kot otroci s posebnimi potrebami, v večini tudi odložijo šolanje.

3.3 Kakšni so odzivi otrok na vstop v šolo? Ali otroci kdaj težko prenašajo prehod v šolo?

V večini primerov se otroci veselijo, to je pogojeno tudi s tem, da vejo, da zdaj sem pa že toliko star, da bom šel v šolo in to sprejemajo s ponosom. Smo pa imel že tudi primer, ko so starši otroka s šolo strašili, v tem primeru smo pa pol prosil starše, da nej tega ne delajo. Tudi zdale smo imeli te sestanke, smo rekli, starši ste tisti, ki morate povedati otroku, da gre nekam, kjer bo zanj nek novga, lepša, da gre v eno institucijo, kjer bo dobil znanje. Tko da ponavadi otroci nimajo strahov, no. So pa tudi nekateri, ki imajo mogoče malo težav pri navezovanju stikov, tko da v teh primerih smo pa tudi v soglasju staršev pol rekli v osnovni šoli, da nej otroka daj v razred s tem in s tem, ki bodo otroku olajšali prehod. Tko da otroci čutijo to kot eno zrelost in so ponosni na to. Mogoče imajo bolj starši strahove.

3.4 V kakšnih primerih oziroma kdaj pa pri prehodu otrok v šolo sodelujete s starši? Kakšne so njihove skrbi v zvezi z všolanjem?

Mamo sestanke ali predavanja, ampak to je tko, če vzgojiteljica reče, da letos pa starši zelo skrbijo za to, potem se to izvede, ni pa to splošno.

Če se pa pokaže, da imajo veliko staršev o tem podobne strahove in dileme, potem pa povabijo mene in se o tem pogovarjamo. Tko da jaz sem imela letos v dveh oddelkih to temo s starši pogovor in jim tudi predstavila, kaj vse je pomembno za otroke, ki gredo v šolo, da so tudi starši doma pozorni. Da o tem seznanimo tudi starše.

Vsako leto se pa povabi tudi starše, ki razmišljajo, da bi otrok imel odloženo šolanje in da pridejo lahko tudi k meni na pogovor.

Najbolj jih skrbi ta zahtevnost v šoli pa ali bo njihov otrok to zmogel. Tko da starše najbolj skrbi, kaj bo treba še pri otroku pomagati, da bo sposoben. To je predvsem, kadar gre za otroke, pri katerih se pogovarjamo o odložitvi ali pa so kakšna druga vprašanja. Drugač pa starši otrok, ki delajo v redu, nimajo nekih dvomov.

3.5 Kako in v kakšnih primerih sodelujete s svetovalnimi delavci iz OŠ, kamor odidejo otroci v nadaljnje šolanje?

Zdej tko, jaz sem srečana z vsemi svetovalnimi delavkami na enem kratkem sestanku. Zdej v vseh primerih smo tudi v komisiji za odložitve šolanja. Tko da to je eno sodelovanje. Sodelovanje z vsemi svetovalnimi službami je zdale, ko bodo začeli delati skupine, da malo pridobijo podatke o otrocih, preverimo se, če so oni kje kšnja otroka zgrešili ali ne. Potem se pa naredi tudi kratek sestanek z učiteljem in našim vzgojitelcem. To naredimo ponavadi tisto v maju, tisto se pa na kratko opiše generacijo, ki prihaja v šolo. Jaz rečem brez imen, tako da se pove, skupina je zelo avtonomna tukaj pa tukaj, pričakujte pa, da je nekaj otrok, ki imajo ogovorne težave. Tko da se nekako opiše malo generacijo, ki prihaja v šolo. Da se znajo pripraviti, pol pa dobimo tudi malo povratnih informacij iz šole, kje bi bilo treba še bolj delati v vrtcu. Povedo, kje imajo težave in na kaj naj se usmerijo vzgojiteljice.

Povabmo pa tud svetovalno delavko iz šole v vrtec, tko da pride mal otroke pogledat pa pozdravt. Tko da pove, jest vs bom pa tud v šoli srečala pa mal poklepeta tud z vzgojitelco. Je pa to sodelovanje sigurno pomembno ane.

3.5.1 Kaj bi spremenili, da bi bilo sodelovanje uspešnejše?

Tko no učitelce zadnje čase kr velikokrt povedo, da je njihov program v prvih razredih kr težk in zahteven. Vrte je pa mal bl zrahljan an. In smo tud predlagal, da bi učitlce pršle k nm, da bi vidle kako se pr nm dela, na en način, da je ustrezen tej starosti. Tko da smo mel tud par hospitacij, da so učitlce pršle v vrtec in pogledale, ampak tega ni več. Zdej, zakaj točno ne vem, ampak zgleda, da majo njihov šolski sistem dela kr v enmu kalupu in tko k začnejo tko pol tud delajo ane. Velikrat pa pojamrajo, da so otroc utrujeni, ker jim pr ns še nudimo počitek, tm ga pa pol kr naenkrat ni. Tko da mogoče, da bi se še kdaj srečal predvsem, da bi učitlce, če imajo to možnost mal bl prilagodit način dela.

S svetovalno službo pa sodelujemo zlo dobr, tko da zaenkrat ni nč kej tazga, kr bi pogrešala.

3.5.2 Kje vidite razloge za boljše ali slabše sodelovanje s svetovalno službo v osnovni šoli?

Jest mam ozaveščen, da vem, da je treba poskrbet za te otroke, da se začnemo pogovarjat v drugi polovici. Vzgojitelce majo ozaveščen, da je te otroke treba čim bolj prpravt na ta šolski način dela, kukr se da ane. Mal je to tud pol odvisn od tega, kolk je kdo prpravljen sodelovt. No sej toj zarad otrok, nm res ni vseen, kako gredo ane.

TRANSKRIPT INTERVJUJA Z VRTCEM 4

- po izobrazbi je socialna delavka

4.1 Kaj vse poteka oz. kaj je organizirano v okviru vrtca za lažji prehod, vstop otrok v šolo?

Pripravljamo jih z dejavnostmi in s sodelovanjem z osnovno šolo. Veliko je dejavnosti v skupini. Pet in šest letne otroke se po navadi veliko nagovarja, da bodo kmal šli v šolo. Ti otroci, k gredo v šolo, majo tud svoje prostore čist na vrhu vrtca, spodej so pa za tanejmlajše.

Poteka tud slovo od vrtca, je sestavljen poligon in morjo pokazat, kaj že vse znajo, na koncu vsi dobijo medaljo. To poteka junija. Velik se z njimi tud tko pogovarjamo o šoli, obiščejo tud učitelje pri eni uri pouka. Obiščejo tud stadion pa šolo. V šolo gredo na ogled igric, to se dogovarja pomočnica ravnateljice. Iz osnovne šole pa jih pridejo obiskat tud šolarji iz različnih krožkov, na primer dramski krožek pa da jim kej predstavjo.

4.1.1 Pri konkretno katerih dejavnostih v zvezi s preходом v šolo pa sodelujete vi?

Sama vodim ogled osnovne šole za otroke s prilagojenim programom, ker veliko več delam z njimi. Tud sodelujem v primeru odložitve pa vodim pogovore z vzgojitelji o posebnostih posameznih otrok. Delam pa tudi z nadarjenimi otroki.

4.2 Kako poteka vaše delo pri odloženem všolanju otrok v osnovno šolo?

Jest opazujem otroka in potem podam svoje mnenje. Tko da lahko tud vzgojiteljici povem svoje mnenje. Potem se o tem pogovorim s starši. Pogovorim se z vzgojiteljico, tko da jo mal pripravim na pogovor s starši, da ve, kaj je v njeni pristojnosti, da poda relevantne podatke naprej. Nism pa v komisiji, od naših je zraven vzgojiteljica, ki otroka še najbolj pozna, ker je skoz z nemu.

4.2.1 Kateri so najpogostejši razlogi za odložen vstop v šolo?

V primeru otrok rojenih v decembru, to je zlo pogosto. Pa tud zarad socialne nezrelosti. So pa ponavadi starši že tisti, ki se prvi obrnejo na ns s tem vprašanjem, al pa da izrazijo željo. Pol pa poda mnenje tud vzgojitelca in se pove staršem, al bi blo to smiselno al pa ni nobenga posebnega razloga za to. Daš staršem v bistvu pogum, da so bolj prepričani v to, da se všola al da se še mal počaka.

4.3 Kakšni so odzivi otrok na vstop v šolo? Ali otroci kdaj težko prenašajo prehod v šolo?

Otroci so nasploh veseli in pa ponosni na to, da vstopajo v šolo.

4.4 V kakšnih primerih oziroma kdaj pa pri prehodu otrok v šolo sodelujete s starši? Kakšne so njihove skrbi v zvezi z všolanjem?

Starše skrbi ponavadi takrt, kadar gre za otroke z možnostjo o odložitvi šolanja. V teh primerih potrebujejo mnenje o tem, ali bi bila odložitev smiselna ali ne, včasih se pa tud zgodi, da starši želijo, da bi otrok že prejšel v šolo. Tud v teh primerih se pol pridejo pogovoriti, tko da jim povemo svoje videnje pa izkušnje, starši so pa na koncu vedno tisti, ki se odločijo. Mi jim priskrbimo informacije. Nimamo pa nobenih organiziranih dejavnosti za starše. Do sedaj še ni bilo potrebe, sm pa prepričana, da bi organiziral, če bi se pokazalo, da je to potrebno.

4.5 V kakšnih primerih sodelujete s svetovalno službo v osnovni šoli?

Po navadi sodelujem s svetovalno delavko, če gre za odložitev šolanja, bolj al manj pri tem no. Pa npr. kdr mam kšno informacijo za delanje razredov.

4.5.1 Kaj bi spremenili, da bi bilo sodelovanje uspešnejše?

Ja men se zdi, da bi blo fajn, če bi sodeloval v tem smislu, da bi dobil kšno povratno informacijo iz osnovne šole o tem, če so otroci dovolj pripravljeni za vstop in delo v šoli. Predvsem to no.

4.5.2 Kje vidite razloge za boljše ali slabše sodelovanje s svetovalno službo v osnovni šoli?

Ja v mojem primeru je tko, da prhajam iz družga okolja in se med sabo ne poznamo tok dobr. Tko da sm v bistvu jest bl prevzela tisto, kr je že blo utečeno. To se sigurno pozna, da pol sodeluješ takrt, ko se pokaže potreba.

TRANSKRIPT INTERVJUJA OŠ 1

1.1 Kaj vse poteka oz. kaj vse je organizirano v okviru šole za lažji vstop otrok v šolo?

Sam vpis, ki je prvi otrokov stik s šolo. Pol je pa maja sestanek z bodočimi učiteljicami in starši. Približno maja nekje. Tm učiteljice starše informirajo o organizaciji pouka in ostalih stvareh. Prvega septembra mam pol na šoli tud kulturno prireditev za vse. Tukej ponavad učenci devetih razredov vodijo prireditev, zavravn pa spodbujajo in vabijo tud pručke, da kej povedo, kej zapojejo. To traja ene $\frac{3}{4}$ ure. Zberejo se pa v učilnici, pol gredo pa starši v avlo, kjer je prireditev, otroke pa prpelejo učitelce, pol se pa še mal poslikajo pa tko. Po prireditvi otroke odpelejo učitelce v razred, jest mam pa za starše predavanje. Zavravn je tud policaj, k pove nekj o prometni varnosti. Jst pa govorim o značilnostih otroka ob vstopu v šolo, povem, kaj je vloga staršev, dam tud vedt, da otrok ne more bit uspešen, če je doma kej narobe pa tko.

Je pa prvi razred prilagojen tko, da sta prisotni učiteljica in vzgojiteljica. Učenje poteka preko igre, šolski dan pa začnejo v jutranjem krogu.

Smo pa v decembru imel organizirane pravljice iz gugalnika. Tko da so odrasli bral zgodbe otrokom. Med bralci so ble babice, starejši učenci in zaposleni na šoli, jst, spremljevalec gibalno oviranega otroka, psihologinja, naša ravnateljica, knjižničarka, namestnica ravnateljce pa še drugi. To je bla tud v bistvu komunikacija med šolo in domom, ker so otroci pol tud doma povedal, kaj so počel, kaj so prebral. Je blo super. Drgač mam pa tud organizirano enkrat na teden prostovoljno delo. Tko da gredo učenci devetega razreda v vrtec, kjer se igrajo z otroki.

1.1.1 Pri konkretno katerih dejavnostih v zvezi s preходом v šolo pa sodelujete vi?

Sama imam pogovor z otrokom ob vpisu, kjer so prisotni tudi starši. Traja približno 20 minut. Med pogovorom preverim triažo govora, otroka prosim, da pove kakšno pesmico, da nariše risbico, ki jo potem shranim, nekateri se tudi podpišejo. Vprašam ga tud, kako mu je bilo na vpisu, kaj bo povedal staršem o vpisu. Pokažem mu tudi tele slike. Z vprašanji o likih na sliki (kaj ali kdo vse je na sliki, kakšne se ti osebe zdijo, kako se počutijo, kako pa je pri vas doma, ali je tudi pri vas doma tako ipd.) preverjam otrokovo duševno zdravje, otrokov govor, izvem o otroku tisto, kar me zanima. Pri tem si zabeležim posebnosti, drugo leto pa preverim ponovno, če se je realiziralo postavljeno, če so starši otroka poslali k logopedu, pa tud sama dam kšne govorne vaje. Tko se otrok preko drugih stvari sooča z mojimi vprašanji, s tem, ko opiše sliko. To izvedem tudi na podružničnih šolah. Starši so pa zmer tko ponosni na svojga otroka. Vpisujem pa cel dan. Je pa ta pru stik zelo pomemben no.

1.2 Kako se otroci ponavadi odzovejo na vstop v šolo? Zaznavate pri vstopu v šolo kakšne težave?

Težav pri všolanju otrok ni. Otroci gredo radi v šolo in so nanjo pripravljeni.

Problem se mi zdi predvsem vzgoja, ker je blo pr ns zdej že dostkrat, da so se iz skupine prtožil, da je en otrok nasiln do drugih in tko. Tko da bi mogoče vzgojitelce mogle dat več poudarka na delo z otroki, ki majo težave v odnosih, pa se pogovorit z njihovimi starši. Ker pomoje misljo, da bomo te stvari urejal pol na šoli.

Vidm pa tud pr vzgojiteljicah mojih vnukov, kako se njuno delo razlikuje. Mislm, da je vse odvisn od človeka, kaj od sebe da. Vidim, da si v skupini otroci ne znajo prisluhnti. Da bi blo več dejavnosti za socialno učenje, ker so preveč tekmovalni in gledajo samo nase.

1.3 Kdaj oziroma v kakšnih primerih pa sodelujete, pomagata staršem ob vstopu otrok v šolo?

Starše pripravimo na nek način že ob vpisu, starše ponavadi skrbi, ali je njihov otrok pripravljen na šolo. Tukej jim povem, da seveda je, zraven pa povem tudi področja, ki jih bo treba še mal potrenirati, če seveda je kej takega.

Pol majo učiteljce za starše sestank, kot sm že prej rekla. Pa še jest pol 1. septembra, ko imam sama predavanje, kjer govorimo o tem, kako otroke vzgajati, da je treba otrokom povedati jasno, kaj pričakujemo od njih, govorim o veščinah starševstva, povem, da se teh veščin lahko nauči vsak, na koncu pa jim dam tudi en test za starše o njihovih otrocih (npr. kako dobro poznajo svojega otroka: koliko časa na dan z njim preživijo, kdaj so ga nazadnje pohvalili ipd.). Starši odgovorov ne povedo, odgovorijo pa sami sebi.

1.4 Kako in v kakšnih primerih sodelujete s svetovalnimi delavci iz vrtca/-ev, iz katerih so prišli otroci?

Ja sodelovanje se mi zdi nujno, pa še one poznajo otroka, ker je otrok pri njih.

Ja enkrat nas pridejo pogledat vrtčevski otroci, da vidjo, kako poteka pouk v prvem razredu.

Drgač mam pa s svetovalno iz vrtca kontakt, kadar gre za otroke, ki so v postopku usmerjanja. Zdej sva se dogovorili, da mi vsaj pove, katere otroke bi blo fajn dat v različne razrede, ker so zelo hiperaktivni. Tko da pol njeno mnenje upoštevam pri normalizaciji.

1.4.1 Se vam zdi, da v sodelovanju še kaj manjka, bi bilo še dobrodošlo?

Mogoče bi blo fajn no, da bi blo več tega povezovanja, stika med šolo in vrtcem, da bi iz vrtca večkrat pršli. Pa kot sm že prej rekla, bi blo fajn imet tudi več podatkov o otrocih.

Drgač se mi pa zdi, da bi blo fajn imet več podatkov, sam svetovalna prav, da ne sme povedati. Ker pred dvajsetimi leti smo se o vsem pogovorili, zdej se pa tudi testirajo samo še otroke, ki bodo odloženi, o ostalih pa ne vemo nič.

TRANSKRIPT INTERVJUJA OŠ 2

- po izobrazbi je svetovalna delavka psihologinja

2.1 Kaj vse poteka oz. kaj je organizirano v okviru vrtca za lažji prehod, vstop otrok v šolo?

Pr nm mam dve stvari, eno je dejanski vpis, tist je administrativen postopek, ki je. Jest tko zadevo zavižam, da že pošljem vabilo, in tudi sicer, da je vedno tudi otrok prisoten na vpisu. Pol mam pa še v juniju tudi eno tako skupno prireditev, srečanje, takrt so pa tudi že razredi formirani, oddelki, takrt je pa tko, da majo ene delavnice pa spoznajo se z učiteljico. Drugih stvari pa nimamo. Sicer prvi razred je nekoč še prilagojen, ni zvonca pa tko, ampak tiste proste igre je pa zelo malo, vse je vodeno, usmerjeno an, otroc pa bi rabli tudi to ane. Čist to spontano igro in druženje med njimi.

Drgač pa se povezujemo z vrtcem tudi tko, da vrtec obišče pručke k majo prireditev, v maju je taka dvodnevna prireditev pa še kej, sam to bi pa mogla prašati, nism tok pr tem zdravni.

2.1.1 Pri konkretno katerih dejavnostih v zvezi s preходом v šolo pa sodelujete vi?

Kukr sm že rekla, vodm vpis, včasih an smo recimo še vse, celo generacijo potestiral ane pa z vsemi starši pol pogovor. Tud jest že mal otroka pol tm vidm in tud, kuko funkcionira pa tud za otroka je to doživetje. Tko da že vabilo napišem osebno na otroka, tudi starše, ampak naslovim ga na otroka, na primer dragi ta pa ta an. In pol k so tukej mam zdej kr tko, k js mam v bistvu informacije, podatke mam že v računalniku in samo preverjam stvari. Sam sm se zdej kr tko navadla, da otroka vprašam, kako mu je ime, kako se piše, da mi more pomagat, pa če mogoče ve, kje je doma, pa kako je staršem ime in tko da je en tak pogovor. Tako da že mal spoznam otroka pa vidim, koliko je komunikativen, tudi kakšne govorne napake pa odnose s starši, kakšno splošno razgledanost. Drugače smo pa vedno dali tudi otrokom ob vpisu, da so narisali risbico, zdej se to ne sme več, in jih potem shranim in ko so v devetem razredu na valeti jih potem dobijo, tko plastificirane. In so res veseli. In jih zdej tko dve leti niso dobil in so bli čist razočarani. Tko da se zdej po privolitvi staršev to ponovno dela. Pa še govor tud mal preverem. Zdej pa tole, da jih vpišem pa pol mogoče, ko je tale skupn srečanje, da tud jst kkšno besedo povem pa še ne vsak let pa kr je seveda posebnih potreb, al pa z odloženimi an, drgač pa zlo zlo mal. Pri odložitvi sm pa jest članica oziroma vodja komisije, tud to smo včasih v komisijo obravnaval kr vse otroke an, tud tega ni več. Zdej pa starši ob vpisu dajo prošnjo za odložitev, jst se tud mal osebno pogovorim z vzgojiteljicami, ker jest dam zlo velik na to mnenje vzgojiteljic, ker majo otroke tok časa ane. Pol se pa še s pediatrinjo povežemo am, potem pa v komisijo obravnavamo te prošnje. Tko da sm vodja postopka in potem tud vse te zadeve, kar je potrebno napisat, predlog za odložitev, k ga je treba predložiti ravnatelci, tko da jest oblikujem te pisne predloge komisije, to je tko formalno, tud odločbo o odložitvi jest spišem. Tko da ja, te administrativne zadeve, kr jo je kr nekej no, mam jest. Pa pogovor s starši, če želijo odložiti, zakaj pa tko.

2.2 Kako se otroci ponavadi odzovejo na prehod? Zaznavate pri vstopu kakšne težave?

Že sistem dela je čist drug, tko da velik bl je vse vodeno an, velik mn je igre kot v vrtcu in seveda, mislm težave, otroc se morjo navadit na to am, tko da rabjo ene 2, 3 mesca, da jih učiteljice navadjo na ta šolski red ane. So pa seveda tud generacije otrok drugačne, kot so ble, bl spontane, bl živahne. Drgač pa bl pogrešajo igro, ker jo je zlo mal zdej v prvem razredu, napram mali šoli an. Jo je okol pou ure, to je vse. Drugač pa sedet pr miz an pa delat, se pa pozna, da vzgojiteljice drugač razmišljajo kot učiteljice an. Mislm, da bi blo fajn, če bi blo mal mn tega, sej mislm kr se tiče grafomotorike pa tko itak, da more bit pa te dejavnosti, ampak da ne blo pa vse papir pa svinčnih pa sedet za mizo ane. Ampak šolski sistem takšen kot je, že to, da proizvajamo tolk dislektikov, ker jih je dejansko več, sam to pomen, da nekj ni ane. Jest mislm, da bi mogl spremenit sam sistem, ampak tud učitelji pravjo, da niso slišani, ker majo tud aktive svoje.

Te nemirnosti je res veliko med otroci in se zbrati in nekaj v miru delati an, dobr je pa ta preskok, že sam sistem dela v vrtcu bistveno drugačen an.

2.3 Kdaj oziroma v kakšnih primerih pa sodelujete, pomagata staršem ob vstopu otrok v šolo?

Nč posebnega no, predvsem ni časa, da bi se sploh, to je res no drobn izsek, del mojga dela no. Velik manjši kot je bil včasih, ker se morm tok z drugimi stvarmi ukvarjat. Pa vodm pogovor s starši, če želijo odložitev o šolanju. Pa v primeru otrok s posebnimi potrebami mam tud pogovore s starši.

2.4 Kako oziroma v kakšnih primerih sodelujete s svetovalno službo v vrtcu?

Še največkrat pa pri otrocih s posebnimi potrebami, al pa drugih vprašanjih. Drugač pa jest sodelujem s svetovalno iz vrtca, ampak to pa zlo tko nesistemično, ker nimam časa, kdej pridem tko v vrtec, tud tko k vzgojiteljicam pa tud tko mal k otrokom. Druzga prov posebnga pa mislm, da ne.

2.4.1 Se vam zdi, da v sodelovanju še kaj manjka, bi bilo še dobrodošlo?

Mislm jest osebno sem zadovoljna tko kukr je an. Sigurn je pa mn sodelovanja no, ga je blo včasih več. Ampak ko se pa pojav problem pa pride vzgojiteljica do mene, ker mam tud dve skupini tukej v šoli. Tko no sistematično stvari nimamo tko pošlhtane. Ko pa pride do problemov pa včasih tud, ko je otrok že starejši, je recimo v tretjem razredu pa še vprašam vzgojitelce za nazaj za kšne informacije.

Drugače bi bilo pa sigurno dragoceno, če bi ga bilo lahko več sigurno, ampak zdaj res ne vem točno kje oziroma pri čem.

Ja drgač pa velik sodelujeva, ker ma ona tko, da je delno zaposlena tud na šoli, ker ma dsp-je. Drugač pa sodelujeva ja, ker men je to res dragocen. Svetovalna delavka v šoli je moja sorodnica pa mislim, da je kontakta v tem smislu več, kot bi ga bilo sicer an.

TRANSKRIPT INTERVJUJA OŠ 3

- Po izobrazbi je svetovalna delavka pedagoginja

3.1 Kaj vse poteka oz. kaj je organizirano v okviru osnovne šole za lažji prehod, vstop otrok v šolo?

Mi mam primerno opremlene prostore za mlajše otroke. Naše učilnice za prve razrede so opremljene tako, kakor igralnice v vrtcu. Ja, mam kotičke igralne, tud pohištvo se da razporejat, nism vidla, da bi imele tko v vrstah, dan se začne v krogeu, zvonca nimamo na vsej nižji stopnji.

Za prvi šolski dan mam uvodno predstavitev, slovestnost al pa nekej za prvošolce pa njihove starše. Toj ena kratka kulturna prireditev, pol se jih pa pokliče na odr pa učitelce zavn pa vzgojitelce zavn in se poslikajo in gredo vsak v svoj razred, majo pol še tm ne vem kaj. Pa ena zakuska je, da je mal lepši dan. Pol se pa kr začne. Se seznanjo z učbeniki. V prvem tednu je tud prvi roditeljski sestanek za starše, kjer se jih obvesti o poteku šolskega leta, šolskim načinom dela pa to. Nekateri starši otroke pripeljejo na vpis, drugi pridejo sami. Posebne priprave na šolo ni, in tud vrtec s svojim kurikulumom nima kšne posebne priprave na šolo. Pa mislm, da otrok sploh ni treba prpravlat, starši so tisti, k rabjo zelo veliko priprave. Zj po zakonu mi vpisujemo generacijsko vse, ki so rojeni znotraj enga leta, v tistem letu, ko otrok doseže starost 6 let. Mi pošljemo pisna vabila za vpis staršem in potem dva dni od osmih do petih popoldan, ko vpisujemo. Redno mam pol tud roditeljske sestanke, na temo samostojnost v šoli, kako naj se učim, specialno pedagoške vsebine, kje lahko šola pomaga, kako lahko pomaga. Pol mam pa še zunanje sodelavce, k pa tud kšne stvari prpravjo, so pa namenjene vsem staršem na šoli. Pa policisti se pridejo predstvat v prvi in drugi razred, na začetku šolskega leta, tko da se mejhn pomenmo o varnosti v prometu. Pol mam tud delavnice, zdej so jih prpravle iz materinskega doma o agresivnem vedenju. Pol zdej majo iz zdravstvenga doma za vsak razred pa

majo dve ure na oddelk predavanja o poškodbah pa teh zadevah, v višjih razredih pa o puberteti al pa o varnosti.

3.1.1 Pri konkretno katerih dejavnostih v zvezi s prehodom v šolo pa sodelujete vi?

Ja jest sodelujem v primeru odložitve, sm v komisiji, ki jo imenuje ravnatelj, če gre za odložitev vpisa an. Tukej je zdravnik – pediater, šolska svetovalna delavka, učiteljica ali vzgojiteljica, mi smo si pa vzel pristojnost, da je zdravnik tudi svetovalna delavka iz vrtca, ki lahko kšne stvari pojasni, pove, če ma kšn otrok kšne težave, če je že v obravnavi. Pa vodm vpise. Tist kr nam starši povedo na vpisu, je za ns merodajno ane. Sej jest mislm, da je to kr v redu. Ker otrok se v vrtcu obnaša čist drgač, kukr se doma in se bo čist drgač obnašal kot v šoli. Mi tud nikoli ne delamo razredov tko, kokr so skupine v vrtcu an, ker v šoli oblikujemo razrede tako, da bodo otroci sigurno našli kšnga prjatla. Izjemo smo pa naredl, ko smo vpisal prvega avtističnega otroka, takt je pa ostal z isto skupino, da smo omilil vsaj del težav.

3.2 Kako se otroci ponavadi odzovejo na prehod? Zaznavate pri vstopu kakšne težave?

Otroci gredo zelo radi v šolo in jim ni težko dopovedat, da je šola pa tko pa tko. Sej se pojav vsako leto, k je kšn otrok, k na začetku rab mal več časa, ampak se pol navad. Smo pa imel enga fanta, k je prov kričal, tko da smo pol s starejšimi otroc skup stopil, da so se povezal z njim, tko da sej fnt v dveh mescih čist umiril.

3.3 Kdaj oziroma v kakšnih primerih pa sodelujete, pomagata staršem ob vstopu otrok v šolo?

Včasih so kšne težave s starši in dokler se starši ne strinjajo z odložitvijo je pol pri ns. Nekateri starši se tud ne strinjajo s prešolanjem otroka v lažji program.

Ko smo uvajal devetletko, smo pred vpisom v prvi razred vedno imel v februarju al pa v januarju imel sestanek za starše, da smo jim predstavil program, podalšano bivanje, jutranjo varstvo in tko naprej. Potem pa smo začel dobivat te podatke o starših zelo pozno, vpis je z zakonom predpisan, da se izvede v mesecu februarju, no v februarju so še počitnice pa že tko je kratek, pol je pa še krajši. Tko da včasih sploh ni blo možn imet the sestankov s starši. No letos smo pa na pobudo vrtca, sm pa imela jest konc januarja pa roditeljski sestanek v vrtcu. In sm predstavlja staršem, kaj nej pričakujejo, kakšno zrelost otroka naj pričakujejo ob vstopu v šolo. Tko da sm to spelala in so bli zelo zadovoljni, nekej je blo staršev, k so že mel svoje otroke pr ns v šoli, vzgojiteljce v vrtcu so ble navdušene, so rekle, da tko pa še nikol niso mogl predstav staršm, kaj šola provzaproj je, daj to vendarle ena odgovornost, da so domače naloge. Tko da smo to spelal in je blo zelo dobr. Tko da bomo to zdej tud za naprej imel.

V prvem tednu je tud prvi roditeljski sestanek za starše, tko da jih učiteljce seznanjo s kriteriji ocenjevanja, potekom šolskega leta pa tko. Letni delovni načrt predstavjo. Jest mam tud poklicno usmerjanje na kšnih sestankih, pa še zunanje sodelavce mam, k tud kšne stvari pripravjo, k je namenjeno vsem staršem, ampak je udeležba katastrofalna.

Starše skrbi, da otroci ne bodo zmogli v šoli. Ponavad pravjo, da je njihov otrok še premejn pa podobn. Jst jim pa rečem, lejte gospa, važn je, kok si vš otrok želi v šolo, kok bi se rd nauču. Tko da se ponavad kr zmenmo. Včash se pojav kšna dilema, da otrok s kšnimi otroki ne razume in noče bit z njim v razredu.

3.4 Kako oziroma v kakšnih primerih sodelujete s svetovalno službo v vrtcu?

Do sodelovanja je pršlo, ker so rekl v vrtcu, da staršem čist enostano ne znajo razložiti kakšna je situacija v šoli in da majo starši letos nevrjetno velik vprašanj, na katere ne znajo odgovoriti. In so ble zelo zadovoljne.

Sodelujemo pol tud pr odložitvi. Med šolskim letom se skorej ne slišmo, razen, kdr mamu kšne skupne otroke, kdr so ene otroci v vrtcu, drugi pa v šoli, to še posebej, kdr gre za kšno družinsko zadevo pa da je v zvezi z materinskim domom, k je v bližini. Recmo, če starši pošiljajo otroke redno v šolo, kako se otroci obašajo v šoli.

3.4.1 Se vam zdi, da v sodelovanju še kaj manjka, bi bilo še dobrodošlo?

Nč ne pogrešam. Sodelujemo, kadar se pokaže, da bi bilo to koristn. Sej, če se pokaže, da bi blo to dobr oziroma potrebn, smo vse pripravljene sodelovt,. Se pa tud zdej že tok časa poznamo, da se v takih primerih pol slišmo.

TRANSKRIPT INTERVJUJA VRTEC IN OŠ 6

- Svetovalna delavka je po izobrazbi socialna delavka,
- zaposlena kot svetovalna delavka v šoli in vrtcu,
- delo svetovalne delavke na šoli opravlja 22 let, svetovalno delo v vrtci pa približno 5 let.

6.1 (pri kodiranju označeno s 5.1) Kaj vse poteka oz. kaj je organizirano v okviru vrtca za lažji prehod, vstop otrok v šolo?

Pr nm je ta prednost, ker mamu skupine otrok, k gredo v prvi razred, mamu v šoli. Za dve skupini otrok, ki gredo v prvi razred, mamu prostor v šoli, tko da je ta prehod zelo blag, ker so otroci že navajeni ritma in dela šole, otroci že srečujejo svoje bodoče učitelje in učiteljice, ko se odpravljajo vn. Za lažji prehod mogoče še to, da otroke bodoči učiteljici obiščeta v vrtcu. Tko da se mal predstavta al pa naredimo izmenjavo. Otroci iz vrtca gredo v bodoči prvi razred, tko da jih obiščejo s celo skupino. Tko mal probamo no, zdej da bi blo pa kej več pa bl specifičnega pa ne no. Tko da je prehod pr ns zaradi tega, ker mamu dve skupini že v šoli za otroke res zelo blag. Tud otroci že hodijo v kuhinjo po malco in se spoznavajo z zvoncem in starejšimi učenci, ki jim prnesejo malco in potem odnesejo.

6.2 (pri kodiranju označeno s 5.2) Kako poteka vaše delo v zvezi z odložitvami?

Jst speljem postopek odloga, sm v bistvu koordinator postopka. V postopku se ugotavlja pripravljenost otroka na vstop v šolo, to se pa ugotavlja tko, da dobimo psihološko mnenje, starši navedejo razloge za odlog, potem pa komisija za odlog, v kateri sem tudi sama, preuči dokumentacijo in se odloči al bo odložitev ali ne.

6.2.1 (pri kodiranju označeno s 5.2.1) Kateri so najpogostejši razlogi za odložitev šolanja?

Otroci z odločbo o usmerjanju, otrok rojen v mesecu decembru, težave s socializacijo ali kšne drugačne težave. Al pa, če so večja odstopanja, starše o tem seznanimo že v vrtcu pa tud predstavmo postopek usmerjanja.

6.3 (pri kodiranju označeno s 5.3) Kakšni so odzivi otrok ob vstopu v šolo? Zaznavate pri vstopu otrok v šolo kakšne težave?

Otroc so veseli, ponavad kr komej čakajo. Pr ns, se mi zdi, da res ni problemov. Se mi pa zdi, da je velik odvisn tud od pristopa staršev, zdej, če bodo otroku govoril, da zdej se je pa začela šola, bo pa treba delat naloge pa na tak način, kot, da je šola bav bav, potem se lahko prčakuje, da bo otroka strah.

6.4 (pri kodiranju označeno s 4.1) Kaj vse poteka oz. kaj je organizirano v okviru osnovne šole za lažji prehod, vstop otrok v šolo?

Prvi stik z otrokom in starši je ob vpisu. Tukej je otrok vedno prisoten. Prvi dan v septembru pa kasnej sprejememo prvošolce s starši, pride župan, naši starejši učenci pa priredijo tud en kulturni program, tko da je ta prehod v prvi razred mal bl slovesen. Potem gredo pa starši z učiteljico mal v razred, kjer se še mal pogovorijo, ostali spremljevalci pa otroke odpeljemo po šoli in v kuhinjo, kjer jih čaka poslastek. Pol jih pa prevzamejo starši, tko da je tm nek 2 uri no. Je pa tko, da posebne priprave otrok učiteljice niti ne priporočajo, ker potem v prvem razredu skozi igro, skozi različne dejavnosti potem pridejo do učenja črk, števil, tko da posebna priprava otrok ni potrebna. Saj na začetku je mogoče predznanje med otroki res različno, ampak se do konca šolskega leta to kar uravna.

6.4.1 (pri kodiranju označeno s 4.1.1) Pri konkretno katerih dejavnostih v zvezi s prehodom v šolo pa sodelujete vi?

Sodelujem pri vpisu otrok v šolo, kadar gre za odlog o šolanju. Prvi stik z otrokom in starši je ob vpisu. Tukej je otrok vedno prisoten, ponavadi nariše kakšno risbico ali pa kaj pove. Tako da malo vidim, kako otrok komunicira, kakšna je njegova socializacija, kakšen je razvoj govora, take stvari.

6.5 (pri kodiranju označeno s 4.3) Kdaj oziroma v kakšnih primerih pa sodelujete, pomagata staršem ob vstopu otrok v šolo?

Po navad za starše, ki so vpisal svoje otroke v prvi razred, v mesecu juniju organiziramo sestanek za starše zato, da se predstavijo učiteljice, povemo, kako je v podalšanem bivanju, kako poteka delo v jutranjem varstvu. Pri samem vpisu, ko pridejo starši in otrok, pa že mal povem, da res ni potrebe po tem, da bi otrok moral v prvi razred že z nevem kakšnim znanjem. Tko da je pomembno, da otroke spremljajo, jih spodbujajo, zdej, da bi jih pa učil pa ne. Ne priporočamo in jih na tem junijskem sestanku tud pomirimo, da je to delo šole in učiteljice.

8.2 Obdelava podatkov – vnos v tabelo in pripis pojma, ki podčrtani del opredeljuje.

DEJAVNOSTI ORGANIZIRANE S STRANI VRTCA	POJMI
VRTEC 1.1	
Otroci z vzgojiteljicami obiščejo 1. Razred, tako da vidijo, kako izgleda pouk v prvem razredu.	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (hospitacija pri pouku v 1. razredu)
Znotraj skupine pa se otroke postopoma navaja na zvezke, uči se, kako biti pri miru, grafomotorike in podobno.	Dejavnosti za pripravo na šolo (postopno navajanje na šolski sistem in šolske zahteve- navajanje na zvezke, učenje koncentracije)
se za en dan se otroci zamenjajo, tisti iz šole pridejo za en dan v vrtec, iz vrtca pa gredo za en dan v šolo	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (zamenjava šolarjev in otrok iz vrtca za en dan)
VRTEC 2.1	
organizirano enourno spremljanje pouka prvega razreda OŠ	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (hospitacija pri pouku v 1. razredu)
pustni sprehod, kjer obiščejo šolo in se sprehodijo skozi prostore šole	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (obisk otrok na šoli za pust)
obisk pri učiteljici geografije,	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (obisk in spoznavanje učitelja- ura geografije)
organiziran tudi obisk pri uri biologije	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (obisk in spoznavanje učitelja- ura biologije)
mamo tud učence prostovoljce, ki po šoli pridejo v vrtec in se v glavnem igrajo z otroki	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (učenci prostovoljci se v vrtec pridejo z otroki igrati)
za dedka Mraza pridejo sem nastopat, izvajajo se tud cirkuške delavnice	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (nastop šolarjev v vrtcu- cirkuške delavnice, nastop za dedka mraza)
VRTEC 3.1	
vzgojiteljice zadnje leto... jih na en način s svojimi dejavnostmi in zahtevami pripravljajo na šolo. Pravilna drža svinčnika,... vprašajo kej doma in potem povedo v šoli	Dejavnosti za pripravo na šolo (postopno navajanje na šolski sistem in šolske zahteve- pravilna drža svinčnika)
pridejo vsi oddelki v šolo in hospitirajo oz. jim učiteljice pokažejo, kako izgleda v prvem razredu.	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (hospitacija pri pouku v1. razredu)
mamo oddelek v osnovni šoli, se pa med letom obiskujejo, učiteljica jih pride že večkrat pozdravit tud, vedno gredo tud na vse njihove igrce	oddelek vrtca v šoli, SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (obisk in spoznavanje učiteljev, (v šolo/vrtec na ogled iger))
Tko da za lažji prehod otroke seznanmo s šolo in gre vsak otrok že prej pogledat šolo.	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (obisk šole- ogled šolskih prostorov in okolice)
izmenjave iger	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (v šolo/vrtec na ogled iger)
VRTEC 4.1	
z dejavnostmi in s sodelovanjem z osnovno šolo	Dejavnosti za pripravo na šolo (postopno navajanje na šolski sistem in šolske zahteve); sodelovanje z osnovno šolo
otroke se ponavadi veliko nagovarja, da bodo kmalu šli v šolo	Pogovori o šoli (otroke nagovarjajo s tem, da bodo kmalu šli v šolo)

Poteka tud slovo od vrtca,... na koncu vsi dobijo medaljo.	Slovesna prireditev ob zaključku (igre, druženje in podelitev medalij)
Velik se z njimi tud tko pogovarjamo o šoli	Pogovori o šoli
obiščejo tud učitelje pri eni uri pouka	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (hospitacija pri pouku v 1. razredu)
Obiščejo tud stadion pa šolo.	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (obisk šole, spoznavanje šolske okolice (obisk stadiona))
V šolo gredo na ogled igr	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (v šolo na ogled iger)
Iz osnovne šole pa jih pridejo obiskat tud šolarji iz različnih krožkov	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (obisk šolarjev v vrtcu iz različnih krožkov)
VRTEC 5.1	
prednost, ker imamo skupine otrok, k gredo v prvi razred, mam	oddelki vrtca v šoli
otroci že navajeni ritma in dela šole, otroci že srečujejo svoje bodoče učitelje in učiteljice, ko se odpravljajo vn	oddelki vrtca v šoli (spoznavanje učiteljev)
otroke bodoči učiteljici obiščeta v vrtcu	sodelovanje vrtec-OŠ (obisk učiteljev v vrtcu)
Otroci iz vrtca gredo v bodoči prvi razred	hospitacija pri pouku v 1. razredu
Tud otroci že hodijo v kuhinjo po malco in se spoznavajo z zvoncem in starejšimi učenci, ki jih prnesejo malco in potem odnesejo.	oddelki vrtca v šoli (spoznavanje šolskega okolja, učencev, zvonca)

DEJAVNOSTI, SVETOVALNE SLUŽBE	POJMI
VRTEC 1.1.1	
Pomoč pri prehodu se nudi tudi kadar gre za odlog šolanja.	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI, SVETOVALNO DELO Z VZGOJITELJI IN NJIHOVIMI POMOČNIKI, SVETOVALNO DELO S STARŠI, SVETOVALNO DELO Z OTROKI (odložitev šolanja, nista v komisji)
vključeni, kadar gre za otroke s posebnimi potrebami, z	SVETOVALNO DELO Z OTROKI (pomoč

odločbo o usmeritvi	otrokom s posebnimi potrebami)
otroka opazuje in spremlja	SVETOVALNO DELO Z OTROKI (pomoč otrokom v podporo in spodbudo za njihov najboljši možen razvoj (opazovanje in spremljanje otroka))
sodeluje tudi, če recimo vzgojiteljica potrebuje najino mnenje, da otroka spremlja in poveva svoja opažanja, svoje mnenje.	SVETOVALNO DELO Z OTROKI, SVETOVALNO DELO Z VZGOJITELJI IN NJIHOVIMI POMOČNIKI (pomoč otrokom v podporo in spodbudo za njihov najboljši možen razvoj (opazovanje otroka))
VRTEC 2.1.1	
sodelujem z vzgojitelji in se z njimi dogovarjam	SVETOVALNO DELO Z VZGOJITELJI IN NJIHOVIMI POMOČNIKI (sodelovanje, dogovarjanje z vzgojitelji)
moja vloga je predvsem koordinatorska, povezujem vzgojitelje in učitelje med seboj, in pa seveda svetovalna, ker dajem predloge, kaj vse bi si lahko ogledali, kam vse bi lahko šli	<i>koordinatorska vloga</i> (povezovanje vzgojiteljev in učiteljev), <i>svetovalna vloga</i> (podajanje predlogov za sodelovanje)
spodbujam dejavnosti, dajem ideje, se povezujem s šolo in drugimi	<i>svetovalna vloga</i> (podajanje predlogov), <i>koordinatorska vloga</i> (povezovanje šole in drugih)
Vodim osebno mapo otroka, jim pomagam pri govoru, oziroma tm, kjer so težave	SVETOVALNO DELO Z OTROKI (pomoč otrokom v podporo in spodbudo za njihov najboljši možen razvoj (vodenje osebne mape otroka), pomoč otrokom z razvojnim težavam (govor) in drugim težavam otroka)
vzamem pol skupine, ali pa en del, in se z njimi pogovarjam, vodim delavnico	SVETOVALNO DELO Z OTROKI (skupinsko delo: vodenje delavnic, pogovori)
VRTEC 3.1.1	
se dogovarjam s svetovalnimi delavci v šoli o obiskih vrtčevskih otrok	<i>koordinatorska vloga</i> (dogovarjanje o obiskih otrok v šoli ali obratno)
sodelujem pri odložitvah	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI, SVETOVALNO DELO Z

	VZGOJITELJI IN NJIHOVIMI POMOČNIKI, SVETOVALNO DELO S STARŠI, SVETOVALNO DELO Z OTROKI (odložitev šolanja, v komisiji)
bolj vpletena pr otrocih, ki kažejo kakršna koli odstopanja, al da so nadarjeni	SVETOVALNO DELO Z OTROKI (pomoč otrokom s posebnimi potrebami, delo z nadarjenimi otroki)
bol pa s temi s posebnimi potrebami	SVETOVALNO DELO Z OTROKI (pomoč otrokom s posebnimi potrebami)
proces opolnomočenja vzgojiteljic pa pomočnic	SVETOVALNO DELO Z VZGOJITELJI IN NJIHOVIMI POMOČNIKI , (opolnomočenje vzgojiteljic in pomočnic vzgojiteljic)
VRTEC 4.1.1	
vodim ogled osnovne šole za otroke s prilagojenim programom	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (vodenje ogleda OŠ za otroke s prilagojenim programom)
sodelujem v primeru odložitev	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI, SVETOVALNO DELO Z VZGOJITELJI IN NJIHOVIMI POMOČNIKI, SVETOVALNO DELO S STARŠI, SVETOVALNO DELO Z OTROKI (odložitev šolanja, ni v komisiji)
vodim pogovore z vzgojitelji o posebnostih posameznih otrok	SVETOVALNO DELO Z VZGOJITELJI IN NJIHOVIMI POMOČNIKI , (sodelovanje z vzgojiteljicami v primeru otrok s posebnimi potrebami- vodenje pogovora)

VLOGA SVETOVALNE SLUŽBE V PRIMERU ODLOŽENEGA ŠOLANJA	POJMI
VRTEC 1.2	
V primeru odložitve greva ponavad otroka v skupino pogledat, se s starši usedemo, potem pa v skupini mal	SVETOVALNO DELO S STARŠI (pogovor s starši), SVETOVALNO DELO Z OTROKI

opazujeva otroka.	(pomoč otrokom v podporo in spodbudo za njihov najboljši možen razvoj (opazovanje otroka))
dela predvsem na tem, da se opolnomoči starše	SVETOVALNO DELO S STARŠI (opolnomočenje staršev)
se spodbuja in se jih tudi spremlja, midve vodva, mava te osebne mape otrok	SVETOVALNO DELO Z OTROKI (pomoč otrokom v podporo in spodbudo za njihov najboljši možen razvoj (spremljanje otroka, spodbujanje otroka, vodenje osebne mape otroka))
dobimo in pogledamo cilje	<u>dejavnosti načrtovanja in evalvacije</u> (preverjanje uresničevanja ciljev)
Največji poudark je tko na neposrednem delu z otroki	SVETOVALNO DELO Z OTROKI (individualno delo: neposredno delo z otroki)
sicer se pa dela na opolnomočenju staršev, nek koordinator, spodbujevalec, verifikator, al se dogaja al ne	SVETOVALNO DELO S STARŠI (opolnomočenje staršev), <i>vloga koordinatorja, spodbujevalca, verifikatorja</i>
tko da si tm za starše, vzgojitelce, za otroka	SVETOVALNO DELO Z VZGOJITELJI IN NJIHOVIMI POMOČNIKI, SVETOVALNO DELO S STARŠI (sodelovanje in pomoč staršem, pomoč vzgojiteljem, pomoč otrokom)
VRTEC 2.2	
Starše je namreč treba pripraviti na možnost, jim povedat, da to ni nič takšnega in pa z njimi pol tudi sodelovat.	SVETOVALNO DELO S STARŠI (opolnomočenje staršev, pogovor s starši)
Sodelujemo pa tko, da smo skupaj na pogovornih urah, se prav vzgojitelca, starši pa še svetovalna delavka.	SVETOVALNO DELO Z VZGOJITELJI IN NJIHOVIMI POMOČNIKI , Sodelovanje z vzgojiteljico, s starši
vodim osebne mape otrok, v njej je zapisan otrokov napredek, razvoj	SVETOVALNO DELO Z OTROKI (pomoč otrokom v podporo in spodbudo za njihov najboljši možen razvoj (vodenje osebne mape otroka))
glede na potrebe otroka sodelujem tudi z zunanjimi ustanovami, se povežem s starši in vzgojitelji	SVETOVALNO DELO Z VZGOJITELJI IN NJIHOVIMI POMOČNIKI , sodelovanje s starši,

	vzgojitelji in zunanjimi ustanovami
jim pomagam pri govoru, oziroma tm kjer so težave	SVETOVALNO DELO Z OTROKI (individualno delo: pomoč otrokom z razvojnim težavam ali drugimi težavam otroka)
Pomagam tud pri tem, kako sestanek sploh vodit, kako staršem kej povedat	SVETOVALNO DELO Z VZGOJITELJI IN NJIHOVIMI POMOČNIKI (opolnomočenje vzgojiteljice)
nudm pomoč, podporo, dajem pa tudi spodbude in pohvale	nudenje pomoči, podpore, dajanje spodbud, pohvala
VRTEC 3.2	
z vsako vzgojitelco pregledava skupino in se začnemo pogovarjat o morebitnem odloženem šolanju	SVETOVALNO DELO Z VZGOJITELJI IN NJIHOVIMI POMOČNIKI (sistematičen pogovor z vzgojiteljico o možnih odložitvah otrok znotraj skupine)
najprej pogovorim z vsako vzgojitelco	SVETOVALNO DELO Z VZGOJITELJI IN NJIHOVIMI POMOČNIKI (pogovor z vzgojiteljico o možnih odložitvah šolanja)
skupaj se pomenva, vzgojiteljici potrdim, otroka grem tud dodatno opazovat	SVETOVALNO DELO Z OTROKI (pomoč otrokom v podporo in spodbudo za njihov najboljši možen razvoj (opazovanje otroka))
se to pove staršem, istočasno pa se starši obračajo name	SVETOVALNO DELO S STARŠI (pogovor s starši)
je moja vloga svetovanje, al vzgojitelji al pa staršem	SVETOVALNO DELO Z VZGOJITELJI IN NJIHOVIMI POMOČNIKI , svetovanje staršem, svetovanje vzgojiteljici
pogovorim tud z novo vzgojitelco, ker gre otrok v novo skupino	SVETOVALNO DELO Z VZGOJITELJI IN NJIHOVIMI POMOČNIKI (pogovor z vzgojiteljico h kateri preide otrok, ki ima odloženo leto)
VRTEC 4.2	

opazujem otroka in potem podam svoje mnenje	SVETOVALNO DELO Z OTROKI (pomoč otrokom v podporo in spodbudo za njihov najboljši možen razvoj; opazovanje otroka))
o tem pogovorim s starši	SVETOVALNO DELO S STARŠI (pogovor s starši)
Pogovorim se z vzgojiteljico, tko da jo mal prpravm na pogovor s starši, da ve, kaj je v njeni pristojnosti	SVETOVALNO DELO Z VZGOJITELJI IN NJIHOVIMI POMOČNIKI , pogovor z vzgojiteljico, opolnomočenje vzgojiteljice
VRTEC 5.2	
speljem postopek odloga, sm v bistvu koordinator postopka	SVETOVALNO DELO Z VZGOJITELJI IN NJIHOVIMI POMOČNIKI, SVETOVALNO DELO S STARŠI, SVETOVALNO DELO Z OTROKI (sodelovanje pri odloženem šolanju, koordinator postopka)
se ugotavlja pripravljenost otroka na vstop v šolo	SVETOVALNO DELO Z OTROKI (pomoč otrokom v podporo in spodbudo za njihov najboljši možen razvoj (opazovanje otroka))
komisija za odlog, v kateri sem tudi sama, preuči dokumentacijo in se odloči al bo odložitev al ne	SVETOVALNO DELO Z VZGOJITELJI IN NJIHOVIMI POMOČNIKI, SVETOVALNO DELO S STARŠI, SVETOVALNO DELO Z OTROKI (sprejemanje odločitve o prelogu za odlog šolanja)

RAZLOGI ZA ODLOG VŠOLANJA	POJMI
VRTEC 1.2.1	
to so ponavadi otroci z odločbo o usmeritvi, otroci s posebnimi potrebami	otrok z odločbo o usmerjanju, otrok s posebnimi potrebami
socialno al pa čustveno niso dovolj zreli	socialna nezrelost, čustvena nezrelost
VRTEC 2.2.1	

odločbe o usmerjanju al pa neko splošno nezrelost, al da ma otrok govorni primanjkljaj, gibalno oviranost	otrok z odločbo o usmerjanju, splošna nezrelost, govorni primanjkljaj
VRTEC 3.2.1	
Najmlajši otroci rojeni v decembru, novembru	otrok rojen v novembru, decembru
bolj igrivi otroci, nimajo take tendence po učenju	večja igrivost otroka, pomanjkanje tendence po učenju
Potem je koncentracija in pozornost, tm kjer je nižja	nizka koncentracija, pozornost
Vsi otroci, ki so že kategorizirani kot otroci s posebnimi potrebami	otrok s posebnimi potrebami
VRTEC 4.2.1	
otrok rojen v decembru	otrok rojen v decembru
zarad socialne nezrelosti	socialna nezrelost
VRTEC 5.2.1	
Otroci z odločbo o usmerjanju	otrok z odločbo o usmerjanju
otrok rojen v mesecu decembru	otrok rojen v decembru
težave s socializacijo ali kšne drugačne težave	socialna nezrelost, splošna nezrelost
če so večja odstopanja	večja odstopnja

ODZIVI OTROK	POJMI
VRTEC 1.3	
V večini primerov nimajo težav.	otroci nimajo težav
Pri tistih, k se oceni, se pa itak odloži šolanje	težave pri odložitvah šolanja
od vzgojiteljic zdej v dveh letih in pol poročala, da je	otroci nimajo težav

mela problem ob tem prehodu ne, to res ne	
več problemov majo z uvajanjem v šolo	težave pri uvajanju v šolo
nekateri recimo ne znajo še zavezat vezalk, drugi majo problem z grafomotoriko	težave z zavezanjem vezalk, z grafomotoriko
težave s koncentracijo pa umirit se pa tko	težave s koncentracijo, težave z umirjenostjo
Tle se mi zdi no, da bi mogl spremenit program v prvem razredu, ker so otroci pr ns še premladi, da bi jih navajal na šolo.	bolj otrokom prilagojen program v prvem razredu (predlog)
Otroci iz podružnic pa vrjamem, da več	otroci iz podružnic več težav (menjava okolja)
tko da tukej bi blo fajn, če bi bla ta zamenjava al pa obisk	pogostejši obiski OŠ otrok iz podružnic (predlog)
VRTEC 2.3	
Niti ne, prehod je v našem primeru res mehak.	otroci nimajo težav
Včasih otroci celo pridejo nazaj, to se vzgojiteljicam še posebej zdi. Jih pridejo pozdravit pa povedat, kako je v šoli, pa pokazat rutke. Tko da so njihovi odzivi zelo pozitivni.	pozitivni odzivi otrok (na obiskih povedo kaj počnejo v šoli, pridejo pokazat z rutkami)
VRTEC 3.3	
V večini primerov se otroci veselijo	otroci se veselijo
to sprejemajo s ponosom	na vstop v šolo so ponosni
že tud primer, ko so starši otroka s šolo strašil	
ponavadi otroci nimajo strahov	nimajo strahov
VRTEC 4.3	
nasploh veseli	otroci se veselijo
ponosni na to, da vstopajo v šolo	na vstop v šolo so ponosni

VRTEC 5.3	
Otroci so veseli	otroci se veselijo
kr komej čakajo	nestrpno pričakujejo
se mi zdi, da res ni problemov	otroci nimajo težav
velik odvisn tud od pristopa staršev, zdej, če bodo otroku govoril, da zdej se je pa začela šola, bo pa treba delat naloge pa na tak način, kot, da je šola bav bav, potem se lahko prčakuje, da bo otroka strah.	odziv otroka je odvisen od pristopa staršev (če jih strašijo s šolo jih bo strah)

SODELOVANJE S STARŠI	POJMI
VRTEC 1.4	
s starši sodelujemo ob odložitvah	svetovanje v primeru odloženega šolanja/ te možnosti
S starši mava pa predvsem pogovore, če jih kej zanima, skrbi.	individualni pogovori s starši
Najpogostejše skrbi staršev so pri prehodu predvsem, da bo otrok ostal z isto skupino al pa ravno obratno, da zamenja skupino oz. da z nekom noče bit.	skrb glede oblikovanja oddelkov v OŠ (s kom bi bili radi v razredu
skrb, če otrok ostane v vrtcu, se mu odloži šolanje, ker pride potem v novo skupino	skrb glede nove skupine pri otroku, ki ima odloženo šolanje
VRTEC 2.4	
v primeru odložitve šolanja	svetovanje v primeru odloženega šolanja/ te možnosti
Za starše imamo pogovore, predavanja, imamo pa tud šolo za starše.	individualni pogovori s starši, predavanja za starše, šola za starše
Staršem dam js tud kšn seznam priporočene literature, na temo, kjer potrebujejo pomoč.	svetovanje o literaturi

VRTEC 3.4	
Mamo sestanke al predavanja	predavanja za starše, sestanki za starše
Če se pa pokaže, da ima velik staršev o tem podobne strahove in dileme, potem pa povabijo mene in se o tem pogovarjamo.	predavanja za starše (po potrebi)
s starši pogovor in jim tud predstavlja, kaj vse je pomembno za otroke, ki gredo v šolo	individualni pogovor s starši, predavanja za starše
povabi tud starše, ki razmišljajo, da bi otrok imel odloženo šolanje	svetovanje v primeru odloženega šolanja/ te možnosti (smiselnost odložitve)
Najbl jih skrbi ta zahtevnost v šoli pa a bo njihov otrok to zmogu.	skrb, da otrok ni pripravljen na vstop v šolo
starše najbl skrbi, kaj bo treba še pr otrok pomagat, da bo sposoben	skrb, da otrok ni pripravljen na vstop v šolo
predvsem, kadar gre za otroka, pri katerem se pogovarjamo o odložitvi	svetovanje v primeru odloženega šolanja/ te možnosti
VRTEC 4.4	
Starše skrbi ponavadi takrt, kadar gre za otroke z možnostjo o odložitvi šolanja.	svetovanje v primeru odloženega šolanja/ te možnosti (smiselnost odložitve)
potrebujejo mnenje o tem, ali bi bila odložitev smiselna ali ne	svetovanje v primeru odloženega šolanja/ te možnosti (smiselnost odložitve)
starši želijo, da bi otrok že prej šel v šolo	svetovanje v primeru zgodnejšega vstopa v šolo (smiselnost zgodnejšega vstopa)

SODELOVANJE S ŠOLSKO SVETOVALNO SLUŽBO	POJMI
VRTEC 1.5	
uradnega sodelovanja ni	ni uradnega sodelovanja
neformalno, če gre recimo za otroke s posebnimi	neformalno sodelovanje, v primeru otrok s

potrebami ali za odložitve, povemo, kateri otroci želijo biti skupaj in za katere ni konstruktivno oz. ne želijo biti skupaj	posebnimi potrebami, v primeru odložitve, v primeru oblikovanja oddelkov v OŠ (prenos informacij o željah staršev, otrok, predlog svetovalne delavke iz vrtca, vzgojiteljic)
povemo mal, kakšna skupina prihaja, če je dinamična, povemo mal značilnosti	prenos informacij o značilnostih prihajajoče populacije (opis populacije)
pa v primeru, da gre res za otroka s posebnimi, specifičnimi potrebami, tko da se v šoli tud prpravjo	v primeru otrok s posebnimi potrebami (da se lahko šola prilagodi)
VRTEC 2.5	
izmenjavanje informacij s strinjanjem staršev	prenos informacij v soglasju staršev
gre za informacije, ki opozorijo šolo, da se bo morala prilagoditi, če ima otrok specifične potrebe	v primeru otrok s posebnimi potrebami (da se šola prilagodi)
Sodelujemo na aktivih, sestankih.	sodelovanje na aktivih, sestankih
S psihologom in specialnim pedagogom pa sodelujem, kadar potrebujem kakšno mnenje, idejo kako pomagati staršem	potreba po drugem mnenju, nasvetu, ideji
S psihologom in specialnim pedagogom pa sodelujemo tudi v okviru dogovarjanja za obisk šole, za druženje.	dogovarjanje okrog skupnih druženj (šolskih in vrtčevskih otrok)
VRTEC 3.5	
Zdej tko, jst se srečam z vsemi svetovalnimi delavkami na enem kratkem sestanku.	sodelovanje na sestankih
v vseh primerih sem tudi v komisiji za odložitev šolanja	v primeru odložitve (v komisiji za odlog šolanja)
Sodelovanje z vsemi svetovalnimi službami je zdele, ko bodo začel delat skupine, da mal pridobijo podatke o otrocih	prenos informacij o otrocih
kratek sestanek z učitelcam in našim vzgojitelcam	sodelovanje na sestankih (z učiteljicami in vzgojiteljicami)

na kratko opiše generacijo k prihaja v šoli	prenos informacij o značilnostih prihajajoče populacije
tud mal povratnih informacij iz šole, kje bi blo treba še bolj delat v vrtcu	prenos povratnih informacij iz šole (kje se pojavljajo težave)
Povedo, kje majo težave in na kaj naj se usmerijo vzgojiteljice.	prenos povratnih informacij iz šole (kje se pojavljajo težave)
Povabmo pa tud svetovalno delavko iz šole v vrtec, tko da pride mal otroke pogledat pa pozdravt.	obisk šolske svetovalne delavke v vrtcu (na povabilo svetovalne delavke iz vrtca)
VRTEC 4.5	
če gre za odložitev šolanja	v primeru odložitve šolanja
kdr mam kšno informacijo za delanje razredov	v primeru oblikovanja oddelkov v OŠ (podajanje predlogov)

PREDLOGI ZA SODELOVANJE	POJMI
VRTEC 1.5.1	
sama velikokrat pokličem svetovalno službo v osnovno šolo za informacije, obratno pa je bolj redko	več obojestranske komunikacije (sama pokliče velikokrat, obratno bolj redko)
fajn dobit kakšne povratne informacije	podajanje povratnih informacij
Se mi zdi, da bi morale bit to sodelovanje sistematično.	potreba po sistematičnem sodelovanju
bi blo fino, da bi nam iz šole povedal, kakšna so njihova pričakvana	podajanje povratnih informacij (o tem kaj pričakujejo iz šole)
VRTEC 2.5.1	
Izmenjavo ustreznih informacij, nekih povratnih informacij, da bi res sodelovali med sabo, da si pomagamo pri tem, kaj bi bilo še potrebno narediti ali spremeniti.	podajanje povratnih informacij (ustreznih informacije o tem kaj bi bilo treba še spremenit, še naredit)
VRTEC 3.5.1	

Tko da mogoče, da bi se še kdaj srečal predvsem, da bi učitelce, če imajo to možnost mal prilagodit način dela.	hospitacija učiteljic pri delu vzgojiteljic v vrtcu, prilagodit način dela v šoli (v primeru, da imajo učiteljice to možnost)
S svetovalno službo pa sodelujemo zelo dobro, tko da zaenkrat ni nič kaj tazga, kr bi pogrešala.	zadovoljna s sodelovanjem
VRTEC 4.5.1	
da bi dobil kšno povratno informacijo iz osnovne šole o tem, če so otroci dovolj pripravljeni za vstop in delo v šoli.	podajanje povratnih informacij (so otroci dovolj pripravljeni za šolo)

KAJ NA SODELOVANJE VPLIVA	POJMI
VRTEC 1.5.2	
odvisno od tega koliko se svetovalne delavke med seboj poznajo, pa tudi koliko si zaupajo, da se potem besede ne obrnejo	medsebojna poznanstva, medsebojno zaupanje
Ker se s tistim, k se bl poznam, slišm bl pogosto pa tud več informacij se izmenja	medsebojna poznanstva (pogostejša/ redkejša komunikacija)
VRTEC 2.5.2	
tako šola kot vrtec spadamo pod isto organizacijsko enoto, pravzaprav smo isti zavod	šola, vrtec spadata pod isto organizacijsko enoto/zavod
zaposleni v vrtcu in OŠ pravzaprav sodelavci, ki se zelo dobro poznamo	medsebojna poznanstva, sodelavci
VRTEC 3.5.2	
Jest mam ozaveščen, da vem, da je treba poskrbet za te otroke, da se začnemo pogovarjat v drugi polovici.	želja pomagati otrokom
Mal je to tud pol odvisn od tega, kolk je kdo prpravljen sodelovt.	lastna iniciativa, pripravljenost za sodelovanje
VRTEC 4.5.2	

prhajam iz družga okolja in se ne poznamo tok dobr	medsebojna poznanstva
jest bl prevzela tisto, kr je že blo utečeno	prevzemanje predhodne prakse

DEJAVNOSTI ORGANIZIRANE S STRANI ŠOLE	POJMI
OŠ 1.1	
vpis, ki je prvi otrokov stik s šolo	vodenje vpisa in sprejem otrok v šolo (vedno prisoten otrok)
Prvega septembra mam pol na šoli tud kulturno prireditev za vse.	kulturna prireditev na prvi šolski dan (vodijo učenci)
Po prireditvi otroke otroke odpeljejo učitelce v razred	kulturna prireditev na prvi šolski dan (otrok spozna učiteljico, razred, sošolce)
jest mam pa za starše predavanje	SVETOVALNO IN POSVETOVALNO DELO S STARŠI (sestaneke za starše na prvi šolski dan)
Zravni je tud policaj, k pove nekaj o prometni varnosti	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (policija ima predavanje o prometni varnosti)
prvi razred prilagojen,... sta prisotni učiteljica in vzgojiteljica	prilagojen pouk v prvem razredu (prisotna vzgojiteljica in učiteljica)
Učenje poteka preko igre, šolski dan pa začnejo v jutranjem krogu.	prilagojen pouk v prvem razredu (jutranji krog, učenje preko igre)
imel organizirane pravljice iz gugalnika. Tko da so odrasli bral zgodbe otrokom. Med bralci so ble babice, starejši učenci in zaposleni na šoli	organizirano branje pravljič (odrasli brali zgodbe otrokom v prvem razredu, med njimi so bile babice otrok, zaposleni v šoli)
organizirano 1-krat na teden prostovoljno delo	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (učenci prostovoljci gredo v vrtec)
gredo učenci 9ega razreda v vrtec, kjer se igrajo z otroki	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (učenci prostovoljci se igrajo z otroci v vrtcu)

OŠ 2.1	
dejanski vpis, tist je administrativen postopek	vodenje vpisa in sprejem otrok v šolo
vedno tudi otrok prisoten na vpisu	vodenje vpisa in sprejem otrok v šolo(vedno prisoten otrok)
tud eno tako skupno prireditev, srečanje, takrt so pa tudi že razredi formirani, oddelki, takrt je pa tko, da majo ene delavnice pa spoznajo se z učiteljico	kulturna prireditev (delavnice in spoznavanje z učiteljico)
prvi razred je nekoč še prilagojen, ni zvonca	prilagojen pouk v prvem razredu (ni zvonca)
vrtec obišče pručke k majo prireditev v maju je taka dvodnevna prireditev pa še kej	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (skupne prireditve vrtca in OŠ)
OŠ 3.1	
primerno opremljene prostore z mlajše otroke	prilagojeno opremljeni prostori v 1. razredu (za igro)
učilnice za prve razrede so opremljene tako, kakor igralnice v vrtcu	prilagojeno opremljeni prostori v 1. razredu (za igro)
dan se začne v krogu, zvonca nimamo	prilagojen pouk v prvem razredu (ni zvonca, jutranji krog)
Za prvi šolski dan mammo uvodno predstavitev, slovesnost	kulturna prireditev (prvi šolski dan)
V prvem tednu je tudi prvi roditeljski sestanek za starše, kjer se jih obvesti o poteku šolskega leta, šolskim načinom dela pa to.	SVETOVALNO IN POSVETOVALNO DELO S STARŠI (roditeljski sestanek za starše; starše seznani s šolskim načinom dela in poteku šolskega leta)
otrok sploh ni treba pripravlat	posebne priprave otroci ne potrebujejo
Nekateri starši otroke pripeljejo na vpis, drugi pridejo sami.	vodenje vpisa in sprejem otrok v šolo (včasih otrok prisoten, včasih ne)

roditeljske sestanke, na temo samostojnost v šoli, kako naj se učim, specialno pedagoške vsebine, kje lahko šola pomaga, kako lahko pomaga	roditeljski sestanki za starše (na temo učnih problemov, specialno pedagoških vsebin, o tem kako lahko šola pomaga)
mamo pa še zunanje sodelavce, k pa tud kšne stvari pripravjo, so pa namenjene vsem staršem na šoli	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI
Pa policisti se pridejo predstvat v prvi in drugi razred, na začetku šolskega leta, tko da se mejhn pomenmo o varnosti v prometu.	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (policija ima predavanje o prometni varnosti)
delavnice, zdej so jih pripravle iz materinskega doma o agresivnem vedenju.	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (organizirano predavanje v okviru materinskega doma na temo agresivnega vedenja)
iz zdravstvena doma za vsak razred pa majo dve ure na oddelk predavanja o poškodbah pa teh zadevah	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (osebje iz zdravstvenega doma ima predavanje o poškodbah in drugih vsebinah)
OŠ 4.1	
Prvi stik z otrokom in s starši je ob vpisu. Tukej je otrok vedno prisoten.	vodenje vpisa in sprejem otrok v šolo (vedno prisoten otrok)
Prvi dan v septembru pa kasnej sprejmemo prvošolce s starši, pride župan, naši starejši učenci pa priredijo tud en kulturni program	kulturna prireditev (prvi šolski dan, vodijo učenci)
posebne priprave otrok učiteljice niti ne priporočajo, ker je potem v prvem razredu skozi igro, skozi različne dejavnosti potem pridejo do učenja črk, števil	posebne priprave učiteljice ne priporočajo (postopno navajanje na šolski sistem skozi različne dejavnosti)

DEJAVNOSTI, VLOGA SVETOVALNE SLUŽBE	POJMI
OŠ 1.1.1	
imam pogovor z otrokom ob vpisu	SVETOVALNO DELO Z UČENCI (pogovor z otrokom)
Med pogovorom preverim triažo govora, otroka prosim,	SVETOVALNO DELO Z UČENCI (komunikacija poteka na otroku prilagojen način,

da pove kakšno pesmico, da nariše risbico	prepoznavanje otrokovih šibkih in močnih področij)
Z vprašanji o likih na sliki preverjam otrokovo duševno zdravje, otrokov govor, izvem o otroku tisto, kar me zanima	SVETOVALNO DELO Z UČENCI (komunikacija poteka na otroku prilagojen način, prepoznavanje otrokovih šibkih in močnih področij)
zabeležim posebnosti, drugo leto pa preverim ponovno, če se je realiziralo postavljeno	<u>dejavnosti načrtovanja in evalvacije</u> (beleženje otrokovih šibkih področij, postavljanje ciljev za napredovanje)
OŠ 2.1.1	
vodm vpis	vodenje vpisa in sprejem otrok v šolo
že mal vidm otroka pol tm vidm in tud, kuko funciona	vodenje vpisa in sprejem otrok v šolo (spoznavanje otrokovih šibkih, močnih področij)
že malo spoznam otroka pa vidim, koliko je komunikativen, tudi kakšne govorne napake pa odnose s starši, kakšno splošno razgledanost	SVETOVALNO DELO Z UČENCI (pogovor z otrokom, prepoznavanje otrokovih šibkih in močnih področij)
vedno dali tud otrokom ob vpisu, da so narisal risbico	SVETOVALNO DELO Z UČENCI (komunikacija na otroku prilagojen način)
mogoče, ko je tale skupn srečanje, da tud jst kkšno besedo povem	SVETOVALNO IN POSVETOVALNO DELO S STARŠI (govor za starše (včasih))
pa kr je seveda posebnih potreb, al pa z odloženimi	sodelovanje v komisiji za ugotavljanje pripravljenosti otrok za vstop v šolo
Pri odložitvi sm pa jest članica oziroma vodja komisije	sodelovanje v komisiji za ugotavljanje pripravljenosti otrok za vstop v šolo (vodja komisije)
starši ob vpisu dajo prošnjo za odložitev, jst se tud mal osebno pogovorim z vzgojiteljicami	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (sodelovanje z vzgojiteljicami v primeru odložitve)
OŠ 3.1.1	
sodelujem v primeru odložitve, sm v komisiji	sodelovanje v komisiji za ugotavljanje pripravljenosti otrok za vstop v šolo

vodm vpise	vodenje vpisa in sprejemanje otrok v šolo
Tist kr nam starši povedo na vpisu, je za ns merodajno	SVETOVALNO IN POSVETOVALNO DELO S STARŠI (pogovor s starši, informacije o otroku)
OŠ 4.1.1	
Sodelujem pri vpisu otrok v šolo, kadar gre za odlog o šolanju.	vodenje vpisa in sprejem otrok v šolo, sodelovanje v komisiji za ugotavljanje pripravljenosti otrok za vstop v šolo
ponavadi nariše kako risbico ali pa kaj pove.	SVETOVALNO DELO Z UČENCI (komunikacija na otroku prilagojen način)
vidim, kako otrok komunicira, kakšna je njegova socializacija, kakšen je razvoj govora	SVETOVALNO DELO Z UČENCI (pogovor z otrokom, prepoznavanje otrokovih šibkih in močnih področij)

ODZIVI OTROK	POJMI
OŠ 1.2	
Težav pri všolanju otrok ni.	otroci nimajo težav
Otroci gredo radi v šolo in so nanjo pripravljeni.	otroci gredo radi v šolo, so pripravljeni na vstop v šolo
Problem se mi zdi predvsem vzgoja	težave z vzgojo otrok
vzgojitelce mogle dat več poudarka na delo z otroki, ki majo težave v odnosih	težave z vzgojo otrok (težave otrok z odnosi)
Vidim, da si v skupini otroci ne znajo prisluhniti.	težave prisluhniti drugim
več dejavnosti za socialno učenje, ker so preveč tekmovalni in gledajo samo nase	preveč tekmovalni, preveč egoistični, potrebno več socialnega učenja (Predlog)
OŠ 2.2	
bl je vse vodeno an, velik mn je igre kot v vrtcu in seveda, mislm težave, otroc se morjo navadt	potrebujemo čas, da se navadijo na šolski sistem (manj igre)

bl pogrešajo igro	pogrešajo igro
Te nemirnosti je res veliko med otroci in se zbrati in nekaj v miru delati	težave z nemirnostjo, nizko koncentracijo
Mislm, da bi blo fajn, če bi blo mal mn tega, sej mislm kr se tiče grafomotorije pa tko itak, ampak, ...da ne bi blo vse papir pa svinčnik pa sedet za mizo	drugačen šolski proces učenja (bolj dinamičnem) (Predlog)
OŠ 3.2	
Otroci gredo zelo radi v šolo	otroci gredo radi v šolo
je kšn otrok, k na začetku rab mal več časa, ampak se pol navad	potrebujejo čas, da se navadijo na šolski sistem (nekateri potrebujejo več časa)
Smo pa imel enga fant,a k je prov kričal, tko da smo pol s starejšimi otroc skup stopil, da so se povezal z njim	izjemoma majo težave

SODELOVANJE S STARŠI	POJMI
OŠ 1.3	
Starše pripravimo na nek način že ob vpisu	pogovor s starši ob vpisu
starše ponavadi skrbi, ali je njihov otrok pripravljen na šolo	skrb, da otrok ni pripravljen na vstop v šolo
povem tud področja, ki jih bo še treba mal potrenirat	individualni pogovor s starši (o tem na katerem otrokovem področju bo potrebno še delati)
pol 1. septembra, ko imam sama predavanje, kjer govorimo o tem, kako otroke vzgajat	predavanje za starše na prvi šolski dan (vzgoja otrok)
govorim o veščinah starševstva	predavanje za starše na prvi šolski dan (veščine starševstva)
OŠ 2.3	
vodm pogovor s starši, če želijo odložitev o šolanju	individualni pogovor s starši (v primeru odložitve šolanja)

v primeru otrok s posebnimi potrebami mam tud pogovore s starši	individualni pogovor s starši (v primeru otrok s posebnimi potrebami)
OŠ 3.3	
Včasih so kšne težave s starši in dokler se starši ne strinjajo z odložitvijo je pol pri ns. Nekateri starši se tudi ne strinjajo s prešolanjem otroka v lažji program.	težave s starši, ki nočejo odložitve šolanja, težave s starši ki nočejo prešolanja otroka v lažji program
na pobudo vrtca, sm pa imela jest konc januarja pa roditeljski sestanek v vrtcu	SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI (roditeljski sestanek za starše v vrtcu (o zrelosti otroka za šolo)
V prvem tednu je tud prvi roditeljski sestanek za starše	sestanek za starše
Starše skrbi, da otroc ne bodo zmogl v šoli.	skrb, da otrok ni pripravljen na vstop v šolo
Včasih se pojav kšna dilema, da se otrok s kšnimi otroki ne razume in noče bit z njimi v razredu	skrb, glede oblikovanja oddelkov v OŠ (s kom otrok/ starš želi, ne želi bit v razredu)
OŠ 4.3	
v mesecu juniju organiziramo sestanek za starše	sestanek za starše
pri samem vpisu, ko pridejo starši in otrok pa že mal povem	pogovor s starši na vpisu
tko da je pomembno, da otroke spremljajo, jih spodbujajo	pogovor s starši na vpisu (o spodbujanju in spremljanju otroka v šoli)

SODELOVANJE S SVETOVALNO SLUŽBO IZ VRTCA	POJMI
OŠ 1.4	
s svetovalno iz vrtca kontakt, kadar gre za otroke, ki so v postopku usmerjanja	sodelovanje v primeru otrok s posebnimi potrebami,
mi vsaj pove, katere otroke bi blo fajn dat v različne razrede	prenos informacij za oblikovanje oddelkov v OŠ (predlogi svetovalne delavke o tem kdo naj bo skupaj v razredu in kdo ne)

OŠ 2.4	
Še največkrat pa pri otrocih s posebnimi potrebami	sodelovanje v primeru otrok s posebnimi potrebami
sodelujem s svetovalno iz vrtca, ampak to pa zlo tko nesistematično	nesistematično sodelovanje
kdaj pridem tko v vrtec, tud tko k vzgojiteljicam pa tud tko mal k otrokom	obisk v vrtcu (obisk otrok, vzgojiteljice)
OŠ 3.4	
Do sodelovanje je prišlo, ker so rekl v vrtcu, da staršem čist enostavno ne znajo razložiti kakšna je situacija v šoli in da majo starši letos neverjetno velik vprašanj	sodelovanje po potrebi (na potrebo staršev- če imajo veliko skrbi in vprašanj glede šole)
Sodelujemo pol tud pri odložitvi	sodelovanje v primeru odložitev
kdr mam kšne skupne otroke, kdr so eni otroci v vrtcu, drugi pa v šoli, to še posebej, kdr gre za kšno družinsko zadevo	sodelovanje v posebnih družinskih primerih (otroci hkrati v vrtcu in šoli)

PREDLOGI ZA SODELOVANJE	POJMI
OŠ 1.4.1	
več tega povezovanja, stika med šolo in vrtcem, da bi iz vrtca večkrat pršli	več sodelovanja z vrtcem (obiski vrtčevskih otrok na šoli)
fajn imet tud več podatkov o otrocih	več informacij o otrocih
bi blo fajn imet več podatkov, sam svetovalna prav, da ne sme povedat. Ker pred 20-letji smo se o vsem pogovorili, zde se pa tud testira samo še otroke, ki bodo odloženi, o ostalih pa ne vemo nič	več informacij o otrocih (v primerjavi s prej, ko so testirali celotno populacijo velik manj vejo o otrocih)
OŠ 2.4.1	
jest osebno sem zadovoljna tko kukr je	zadovoljivo sodelovanje (s sodelovanjem je zadovoljna)

dragoceno, če bi ga blo lahko več sigurn, ampak zdej res ne vem točno kje oziroma pri čem	še več sodelovanja (ne ve točno kje)
velik sodelujeva, ker ma ona tko, da je delno zaposlena tud na šoli, ker ma dsp-je	svetovalni delavki sta sodelavki (zaposlena na šoli za dsp-je, več skupnega sodelovanja, ista lokacija)
Svetovalna delavka v vrtcu je tud moja sorodnica pa mislim, da je kontakta v tem smislu več, kot bi ga bilo sicer an.	medsebojna poznanstva (sorodstveni odnos, pogostejša komunikacija)
OŠ 3.4.1	
Nč ne pogrešam.	zadovoljivo sodelovanje (v sodelovanju ničesar ne pogreša)
Sodelujemo, kadar se pokaže, da bi bilo to koristno.	sodelovanje po potrebi (ko je to koristno, potrebno)
smo vse pripravljene sodelovt	pripravljenost za sodelovanje
že tok časa poznamo	medsebojna poznanstva

IZ CELOTNEGA INTERVJUJA V ŠOLI, KJER SVETOVALNA DELAVKA HKRATI OPRAVLJA DELO V VRTCU IN OSNOVNI ŠOLI, kodirani deli, ki se nanašajo na vprašanja v zvezi z vrtcem so dodani k vrtcem, tisti, ki se nanašajo na šolo pa k šolskem delu.

VRTEC 5.1	
prednost, ker imamo skupine otrok, k gredo v prvi razred, mam v šoli	oddelki vrtca v šoli
otroci že navajeni ritma in dela šole, otroci že srečujejo svoje bodoče učitelje in učiteljice, ko se odpravljajo vn	oddelki vrtca v šoli (spoznavanje učiteljev)
da otroke bodoči učiteljici obiščeta v vrtcu	sodelovanje vrtec-OŠ (obisk učiteljev v vrtcu)
Otroci iz vrtca gredo v bodoči prvi razred	hospitacija v prvem razredu
Tud otroci že hodijo v kuhinjo po malco in se spoznavajo z zvoncem in starejšimi učenci, ki jih prnesejo malco in potem odnesejo.	oddelki vrtca v šoli (spoznavanje šolskega okolja, učencev, zvonca)
Prvi stik z otrokom in s starši je ob vpisu. Tukej je otrok	vođenje vpisa in sprejem otrok v šolo (vedno

vedno prisoten.	prisoten otrok)
Prvi dan v septembru pa kasnej sprejmemo prvošolce s starši, pride župan, naši starejši učenci pa priredijo tudi kulturni program	kulturna prireditev (prvi šolski dan, vodijo učenci)
posebne priprave otrok učiteljice niti ne priporočajo, ker je potem v prvem razredu skozi igro, skozi različne dejavnosti potem pridejo do učenja črk, števil	dejavnosti za pripravo na šolo (postopno navajanje na šolski sistem in šolske zahteve)
VRTEC 5.2	
speljem postopek odloga, sm v bistvu koordinator postopka	SVETOVALNO DELO Z VZGOJITELJI IN NJIHOVIMI POMOČNIKI, SVETOVALNO DELO S STARŠI, SVETOVALNO DELO Z OTROKI (sodelovanje pri odloženem šolanju, vodenje postopka odložitve šolanja)
se ugotavlja pripravljenost otroka na vstop v šolo	SVETOVALNO DELO Z OTROKI (pomoč otrokom v podporo in spodbudo za njihov najboljši možen razvoj (opazovanje otroka))
komisija za odlog, v kateri sem tudi sama, preuči dokumentacijo in se odloči ali bo odložitev ali ne	SVETOVALNO DELO Z VZGOJITELJI IN NJIHOVIMI POMOČNIKI, SVETOVALNO DELO S STARŠI, SVETOVALNO DELO Z OTROKI (sodelovanje pri odloženem šolanju)
VRTEC 5.2.1	
Otroci z odločbo o usmerjanju	otrok z odločbo o usmerjanju
otrok rojen v mesecu decembru	otrok rojen v decembru
težave s socializacijo ali kšne drugačne težave	socialna nezrelost, splošna nezrelost
če so večja odstopanja	večja odstopanja
VRTEC 5.3	
Otroci so veseli	otroci se veselijo
kr komej čakajo	nestrpno pričakujejo
se mi zdi, da res ni problemov	otroci nimajo težav

velik odvisn tud od pristopa staršev, zdej, če bodo otroku govoril, da zdej se je pa začela šola, bo pa treba delat naloge pa na tak način, kot, da je šola bav bav, potem se lahko prčakuje, da bo otroka strah.	odziv otroka je odvisen od pristopa staršev (če jih strašijo s šolo jih bo strah)
OŠ 4.1	
Prvi stik z otrokom in s starši je ob vpisu. Tukej je otrok vedno prisoten.	vodenje vpisa in sprejem otrok v šolo (vedno prisoten otrok)
Prvi dan v septembru pa kasnej sprejmemo prvošolce s starši, pride župan, naši starejši učenci pa priredijo tudi kulturni program	kulturna prireditev (prvi šolski dan, vodijo učenci)
posebne priprave otrok učiteljice niti ne priporočajo, ker je potem v prvem razredu skozi igro, skozi različne dejavnosti potem pridejo do učenja črk, števil	posebne priprave učiteljice ne priporočajo (postopno navajanje na šolski sistem skozi različne dejavnosti)
OŠ 4.1.1	
Sodelujem pri vpisu otrok v šolo, kadar gre za odlog o šolanju.	vodenje vpisa in sprejem otrok v šolo, sodelovanje v komisiji za ugotavljanje pripravljenosti otrok za vstop v šolo
ponavad nariše kako risbico al pa kej pove.	SVETOVALNO DELO Z UČENCI (komunikacija na otroku prilagojen način)
vidm kako otrok komunicira, kakšna je njegova socializacija, kakšen je razvoj govora	SVETOVALNO DELO Z UČENCI (pogovor z otrokom, prepoznavanje otrokovih šibkih in močnih področij)
OŠ 4.3	
v mesecu juniju organiziramo sestanek za starše	SVETOVALNO IN POSVETOVALNO DELO S STARŠI (sestanek za starše)
pri samem vpisu, ko pridejo starši in otrok pa že mal povem	SVETOVALNO IN POSVETOVALNO DELO S STARŠI (individualni pogovor s starši na vpisu)
tko da je pomembno, da otroke spremljajo, jih spodbujajo	SVETOVALNO IN POSVETOVALNO DELO S STARŠI (individualni pogovor s starši)

9 POVZETEK

V diplomski nalogi sem se osredotočila na delo svetovalne službe v času prehoda otrok iz vrtca v šolo. Čas prehoda se mi zdi namreč zelo pomemben, saj vstop v šolo za otroka pomeni prilagajanje na novo okolje, pričakovanja in šolske zahteve. Iz empiričnega dela je razvidno, da po mnenju in opažanjih svetovalnih delavk v vrtcu in šoli, večina otrok z vstopom v šolo nima težav. Pogostejše težave pa imajo otroci s specifičnimi potrebami, z odlogom o šolanju oziroma otroci, z odločbo o usmerjanju, katerim svetovalne delavke v času prehoda tudi največkrat nudijo pomoč in podporo.

V teoretičnem delu naloge sem opisala potek socializacijskega procesa, nekatere socializacijske teorije, pisala sem o povezavi človekovih temeljnih potreb s procesom socializacije, o dejavnikih socializacije in vzgojnih pristopih, s katerimi se otrok sreča bodisi doma, v vrtcu ali v šoli. Pisala sem tudi o razvoju, zakonskem okviru, zasebnih in javnih vzgojno-izobraževalnih institucijah, torej vrtcu in šoli. Na koncu pa sem se ustavila še pri vlogi in delovanju svetovalne službe.

S pomočjo raziskave sem ugotovila, če povzamem še zgornji odstavek, da otroci pri prehodu po navadi nimajo večjih težav, svetovalni službi v vrtcu in šoli pa najpogosteje opravljata, kot omenja Čačinovič Vogrinčič, svetovanje in posvetovanje s starši, otroki/z učenci, vzgojitelji in njihovimi pomočniki/učitelji v primeru otrok s posebnimi potrebami oziroma otrok z odločbo o usmerjanju. V istih primerih svetovalni službi sodelujeta tudi z zunanjimi institucijami, torej vrtcem, osnovno šolo in po potrebi tudi z drugimi. Svetovalne delavke tako pogosto opravljajo dejavnosti pomoči, redkeje pa preventivne oblike dela, ki so namenjene celotni populaciji otrok. Pri sodelovanju med svetovalnima službama, svetovalne delavke (predvsem v vrtcu) najpogosteje pogrešajo prenos informacij. Kot kažejo rezultati, so dobri medsebojni odnosi med svetovalnimi delavci tisti, ki največkrat vplivajo na uspešno in zadovoljivo sodelovanje ter organiziranje raznolikih dejavnosti za otroke v času prehoda.